

LÄÄNE
MAAKONNA
MAJANDUS-
ÜLEVAADE
2020–2023

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

KOOSTAJA: Sihtasutus Läänemaa
KUJUNDUS: Deko Disain OÜ

Sihtasutus Läänemaa
Karja 27, 90502 Haapsalu
info@laanemaa.ee
www.laanemaa.ee
www.facebook.com/laanemaasa

Haapsalu 2024

Sisukord

4	Saateks
5	Kokkuvõte
7	LÄÄNEMAA MAJANDUSE ÜLDNÄITAJAD AASTATEL 2020–2023
8	Ettevõtete arv
11	Töötajate arv
14	Müügitulu
16	Eksport
20	Ärikasum
22	Tööjõukulud
24	Brutokuupalk
26	Lisandväärtus
28	Lisandväärtus töötaja kohta
31	ETTEVÕTETE NÄITAJAD OMAVALITSUSTE KAUPA
31	Müügikäive
32	Töötajate arv
32	Ärikasum
33	Haapsalu linn
34	Lääne-Nigula vald
34	Vormsi vald
35	Kokkuvõte
36	LÄÄNEMAA VÕRDLUS TEISTE MAAKONDADEGA EESTIS
36	Ettevõtete arv
38	Hõivatute arv
39	Tööhõive määr
39	Müügitulu
41	Eksporti maht
41	Ärikasum
42	SKP elaniku kohta
44	Brutokuupalgad
45	Kokkuvõte
47	LÄÄNEMAA MAJANDUSVALDKONDADE NÄITAJAD AASTATEL 2020–2023
47	Ehitus
48	Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine
49	Finants- ja kindlustustegevus
50	Haldus- ja abitegevused
51	Haridus
52	Info ja side
53	Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite ja mootorrataste remont
55	Kinnisvaraala tegevus
56	Kunst, meelelahutus ja vaba aeg
57	Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus
58	Majutus ja toitlustus
59	Muud teenindavad tegevused
60	Mäetööstus
61	Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük
62	Tervishoid ja sotsiaaltoetused
63	Töötlev tööstus
64	Kummi- ja plasttoodete tootmine
65	Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine
66	Toiduainete tootmine
68	Veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus
69	Veondus ja laondus

Saateks

gal aastal valmistavad pangad, ministeeriumid ja muud riigiasutused ette riiklikke majandusanalüüse ja ülevaateid, et anda ülevaade meie riigi majanduslikust seisundist. Enamasti on need analüüsid üldised ja ei käsitle maakondade ega omavalitsuste majanduslikku olukorda. Aastal 2020 alustas Sihtasutus Läänemaa uue majandusanalüüsi koostamist, mis keskendub Lääne maakonnale. Praegune analüüs on viies omataoline ja keskendub 2023. aasta majandusaasta aruannete tulemustele, hõlmates perioodi 2020–2023.

Analüüsi andmed ja selgitused

Töö alusandmeteks on Äriregistrist saadud Läänemaa ettevõtete majandusandmete andmebaas (02.09.2024 kuupäeva seisuga) aastatel 2020–2023. Andmebaasi korrastati järgmiselt:

Ettevõtluskeskkonna ja -struktuuri analüüsimisel on allikatenä kasutatud lisaks Äriregistri andmetele ka Statistikaameti ja Majandus- ja kommunikatsiooni ministeeriumi andmeid. Peamise andmebaasina on kasutatud Äriregistri andmeid. Ettevõtted on grupeeritud sektoriteks nende põhitegevusala EMTAK koodide alusel, kõrvaltegevusalade EMTAK koode pole arvestatud.

Analüüsis on kajastatud vaid ettevõtlussektori statistikat, kuid teatud sektorite puhul on lisaks arvestatud ka sihtasutused ja mittetulundusühendused, kuna viimastel on oluline roll vastava sektori trendide kirjeldamisel (näiteks Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne ning Haridus). Äriregistri andmed ei sisalda füüsilisest isikust ettevõtjate andmeid ning ettevõtete andmeid, kel puudus perioodil 2020–2023 deklareeritud majandustegevus.

Valdkonna nimetused vastavad EMTAK tähistusele ja sõnastusele. Teatud joonistel ja tabelites on kasutatud mõningaid lühendeid, näiteks

„Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine, v.a mööbel; õlest ja punumismaterjalist toodete tootmine” on ülevaates nimega „Puidutööstus”.

Käesolevasse ülevaatesse on lisatud kolm ettevõtet, mis pole registreeritud Läänemaale, kuid mille põhitegevuskoht asub Läänemaal: Trafo-nova OÜ, Plastone OÜ ja Bellfire OÜ.

Lääne maakonnas ei ole registreeritud kõiki maakonnas tegutsevaid hulgi- ja jaekaubandussektori ettevõtteid, sealhulgas suuri kaubanduskette, mistõttu nende majandusnäitajad ei sisaldu käesolevas ülevaates.

Kui võrrelda käesoleva analüüsi andmeid Statistikaameti andmetega, tuleb arvestada, et Statistikaameti andmetes on peamiselt kajastatud ettevõtteid, kus töötab 20 või rohkem inimest. Mõned andmed piirduvad ainult käibemaksukohuslastega. Siiski tuleb märkida, et käesolevas ülevaates kasutatav, Äriregistrist saadud ja majandusaasta aruannete alusel koostatud, andmebaas hõlmab kõiki äriühinguid välja arvatud FIE-d.

Analüüsi käigus otsustas koostaja põhjalikumalt keskenduda Töötleva tööstuse sektorile (sh Kummi- ja plasttoodete tootmine, Puidutöötlemine ja Toiduainete tootmine tegevusalad), mis iseloomustavad maakonna ettevõtluskeskkonda ning kus paiknevad suuremad tööandjad.

Võimaldamaks huvilistel teha enda soovile vastavaid päringuid, otsustas Sihtasutus avaldada majandusanalüüsi koostamiseks kasutatud avalikult kättesaadavad andmed veebilehel, majandusanalüüsi dokumendi lehelt:

laanemaa.ee

Kokkuvõte

Üldine majanduskeskkond

Eesti majandus on 2023. aastal seisnud silmitsi oluliste väljakutsetega, mille aluseks on mitmed majandusšokid, energia-kriis ning Venemaa sõda Ukraina vastu. Need tegurid on põhjustanud olulise inflatsiooni kasvu ja mõjutanud negatiivselt nii siseturgu kui ka eksporti.

Eesti Panga andmetel langes Eesti majandus 2022. aastal 1,3% võrra ning samasugune trend on jätkunud ka 2023. aasta esimesel poolel, kus majanduskasv jäi negatiivseks ja majanduse nominaalne maht püsis väiksem kui varasematel aastatel¹. SEB kohaselt kahanes Eesti SKP 2023. aastal veelgi ning stabiliseerumise ja taastumise märke võis oodata alles 2024. aastal². Eesti SKP oli 2022. aasta lõpus 29 870,5 miljonit eurot ja 2023. aasta lõpuks 28 967,5 miljonit eurot, mis on 3% langus.

Majanduslangus on olnud sügavam, kui algselt eeldati, sest Eesti majandus on globaalses kontekstis eriti haavatav energiaturgudele ja rahvusvahelistele pingetele. Kuna nii sisetarbimine kui eksport on mõlemad olnud nõrgad, on majanduse elavnemine keeruline ilma rahvusvahelise keskkonna stabiliseerumiseta. Eesti edasine taastumine sõltub suures osas energiahindade stabiliseerumisest ja Põhjamaade majanduste taastumisest, mis on Eesti ekspordi peamised sihtturud.

Inflatsioon ja hinnatase

Inflatsioon on 2022. ja 2023. aastal olnud üks peamisi majanduskasvu pidurdajaid. 2022. aastal ulatus inflatsioon Eestis 19,4%ni, mis oli seotud eelkõige energiahindade ja toormete järsu kallinemisega. Kuigi 2023. aastal inflatsioon aeglustus ja jäi keskmiselt 9,2% tasemele, oli see siiski Euroopa Liidu keskmisest kõrgem³. Statistikaameti andmetel põhinev tarbijahinnaindeksi muutus oli täpselt 9,2% 2023. aasta kohta. SEB majandusprognoosi kohaselt peaks inflatsioon taanduma 2025. aastaks alla 3%, võimaldades sellega majapidamiste ostujõu taastumist ja tarbimise kasvu.

Majanduslangus on olnud sügavam, kui algselt eeldati, sest Eesti majandus on globaalses kontekstis eriti haavatav energiaturgudele ja rahvusvahelistele pingetele.

Kuna hinnatase jääb kõrgeks, on selle mõju tunda ka tööturul ja investeringutes. Palgakasv, mis 2022. aastal oli endiselt kiire, on hakanud aeglustuma ja reaalpalkade ostujõud jääb inflatsiooni tõttu alla oodatule. Keskmine brutokuupalk kasvas 2023 aastal 11,1 % Statistikaameti andmetel. Kõrge palgakasv ja inflatsioon põhjustavad jätkuvat ebakindlust ning vähendavad investeringuid.

Ekspordi ja sisenõudluse arengud

Eesti majandus tugineb suurel määral ekspordile, kuid 2023. aastal on ekspordimaht vähenenud, eelkõige kaupade väljaveo osas. SEB andmetel kahanes Eesti kaupade eksport 2023. aastal 1% võrra, mis on seotud nii Põhjamaade (eriti Soome ja Rootsi) majanduse nõrga kasvuga kui ka üleilmse majanduskeskkonna ebastabiilsusega. Kuigi teenuste eksport, eelkõige IT- ja äri-teenused, on näidanud kasvu, ei kompenseeri see kaupade väljaveo vähenemist.

Eesti suurimate kaubanduspartnerite, sealhulgas Soome ja Rootsi, aeglane majanduskasv on üks peamisi põhjuseid, miks Eesti ekspordiväljavaated püsivad nõrgad. Soome ja Rootsi SKP kasv oli 2023. aastal jätkuvalt väga tagasihoidlik, mis mõjutas ka Eesti ekspordi negatiivselt.⁴

Sisenõudluse osas on olukord samuti tagasihoidlik. Majapidamiste tarbimine on pidurdunud kiire inflatsiooni ja ebakindla tööturu tõttu. Samuti on ettevõtete investeringud põhi-varasse vähenenud, osalt energiakriisi ja kõrgete intressimäärade tõttu.⁵

¹Eesti Pank, Rahapoliitika ja majandus Q1 ja Q4

²SEB majandusprognoos: majanduskasvu taastumine võtab aega | SEB

³Rahandusministeerium 2023 kevadine prognoos

⁴Eesti Pank, Rahapoliitika ja majandus Q1

⁵Eesti Pank, Rahapoliitika ja majandus Q4

Eesti majanduskasv sõltub peamiselt ekspordist, mistõttu Põhjamaade ja Euroopa laiem majandusseisund määravad Eesti ekspordi edu. Eesti IT- ja teenussektor on küll suutnud ekspordi osas näidata kasvu, kuid kaupade eksport vajab taastumiseks rahvusvahelise nõudluse paranemist. Ettevõtluskeskkonna parandamine ja riigi toetus uutele ekspordikanalitele on vajalikud, et vähendada sõltuvust üksikutest turgudest.

Ekspordi osas on Lääne maakonna kogu tulem vähenenud 10 miljoni euro ulatuses. Soome on eksport küll suurenenud 5 miljoni võrra, aga Rootsi, Norra, Ukraina ja Hiina on näidanud kõik olulist langust. Hiina oli küll 2022. aasta andmetel eriline juhus, mille tulemused sõltusid ühe ettevõtte teguritest.

Tööturg ja palgad

Tööturul on 2023. aasta jooksul olnud märgata mõningaid negatiivseid trende. Tööpuudus tõusis, kuna mitmed sektorid, eriti töötlev tööstus ja eksportivad ettevõtted, on vähendanud tööjõu vajadust. SEB prognoosi kohaselt pidi töötus 2023. aastal tõusma 8,7%ni, kuid Statistikaameti andmetel oli töötuse määr aasta alguses 5,3% ning aasta lõpus 6,3%. Kõrgeim töötuse määr raporteeriti III kvartalis, kui see oli 7,3%.

Samas on palgakasv aeglustunud, jõudes umbes 6–7% tasemele. Kuna palgakasv jääb inflatsioonist maha, on reaalsissetulekud vähenenud, mis pärsib tarbimist ja vähendab tarbijate kindlustunnet. Majanduse taastumise kontekstis prognoositakse siiski, et 2025. aastal hakkab palgakasv taas kiirenema koos tarbijate ostujõu paranemisega.

Tööturul on suurimaks ohuks kasvav tööpuudus, mis mõjutab tarbijate kindlustunnet ja vähendab sisenõudlust. Ettevõtted, kes on energiahindade ja kõrgete tööjõukulude tõttu surve all, peavad optimeerima kulusid, mis toob kaasa töökohtade kadumise. Samuti, kuna reaalphalgad on langenud, väheneb tarbijate ostujõud, mis omakorda avaldab survet siseturule. On oluline, et rõhk pannakse tööjõu

ümberkoolitamisele ja tootlikkuse suurendamisele, et leevendada tööpuuduse kasvu.

Statistikaameti andmetel oli Lääne maakonna brutokuupalga kasv 2023. aastal 9%, mis on võrreldes teiste maakondadega kõige väiksem. Positiivsena saab välja tuua, et Lääne maakonna tööjõus osalemise määr on kasvanud 6,7% ning tööjõud on kasvanud 1000 inimese võrra. See võib olla tingitud üldisest majandusolukorrast, kus kõrge inflatsioon ja intressimäärad survestavad iga isiku toimetulekuvõimet.

Valitsuse eelarve ja investeeringud

Valitsemissektori eelarve oli 2023. aastal jätkuvalt defitsiidis, eelkõige suurenenud kulutuste ja aeglustunud majanduskasvu tõttu. Riigieelarve puudujääk suurenes ja võlakoormus kasvas, jõudes 2023. aastal umbes 20,2%ni SKP-st. Suurenev võlakoormus ja intressikulud võivad tekitada pikaajalisi väljakutseid, eriti kui majanduse kasv jääb nõrgaks.

Investeeringute osas on näha, et ebakindlus majanduses ja kõrged laenukulud on vähendanud ettevõtete valmisolekut investeerida, eriti põhivarasse. Kuigi 2025. aastal oodatakse teatud investeerimisaktiivsuse taastumist, jääb praegune olukord tagasihoidlikuks, sest intressimäärade tõus ja ebastabiilne geopoliitiline olukord pärsivad pikaajaliste investeeringute tegemist.⁶

Järeldused ja kokkuvõte

Eesti majandus seisis 2023. aastal silmitsi mitme tõsise väljakutsega, sealhulgas kõrge inflatsioon, aeglustunud eksport ja ebakindel tööturg. Kuigi inflatsioon on hakanud aeglustuma, mõjutab selle kõrge tase tarbijate ostujõudu ja ettevõtete investeerimisvõimet. Samal ajal mõjutab Põhjamaade majanduste aeglane taastumine negatiivselt Eesti ekspordi, mis koos nõrga sisenõudlusega pärsib majanduskasvu taastumist.

⁵Eesti Pank, Rahapoliitika ja majandus Q4

⁶Eesti Pank, Rahapoliitika ja majandus Q4

LÄÄNEMAA MAJANDUSE ÜLDNÄITAJAD AASTATEL 2020–2023

Lääne maakonna majandus on näidanud perioodil 2020–2022 selget kasvutrendi, mis 2023. aastal teatud olulisemate majandusnäitajate kohaselt langusesse pöördus. Tabelist 1 on näha, et 2023. aastal vähenes ettevõtlussektori müügitulu -6,2% ja samas tempos ka eksporditulu -5,7%. Samasugune trend kehtis Eesti kohta tervikuna⁷. Vaadeldes perioodi 2020–2023 tervikuna, siis näitab ettevõtluse käibe stabiilne kasv, et piirkonna ettevõtluskeskkond on suhteliselt tugev ja ettevõtted on suutnud oma tegevust laiendada. Ekspordi müügitulude märkimisväärne suurendamine 2021–2022 näitab, et Lääne maakond on suutnud oma kaupu ja teenuseid edukalt välismaale müüa ning osa võtta rahvusvahelisest kaubandusest. Rahvaarv on perioodil 2020–2023 kergelt kasvanud, kuid samal ajal on tööjõu arv näidanud äkilisemat tõusu. Antud trendiga kooskõlas on kasvav tööhõive määr, mis jõudis 2023. aastaks rekordilise 72,7%. Sarnast tööhõive määra võib julgelt nimetada täistööhõiveks, kus sisuliselt kõik soovijad on leidnud endale töökoha. Lisandväärtus ja lisandväärtus töötaja kohta näitajad on perioodil 2020–2023

Vaadeldes perioodi 2020–2023 tervikuna, siis näitab ettevõtluse käibe stabiilne kasv, et piirkonna ettevõtluskeskkond on suhteliselt tugev ja ettevõtted on suutnud oma tegevust laiendada.

muutunud samasuunaliselt nagu ettevõtete müügikäive. See võib viidata asjaolule, et vähenenud müügimahtude tingimustel on ettevõtetel raskusi kasumlikkuse säilitamisega.

Kokkuvõttes võib öelda, et Lääne maakonna majandus on näidanud samaväärset trendi ja arengut perioodil 2020–2023 nagu ülejäänud Eesti. Alates 2023. aastast on mõningane ebakindlus majanduses avaldanud mõju ka Läänemaa ettevõtete käivetele ning seeläbi kasumlikkusele ja investeeringutele. 2024–2025 aastateks suuri muudatusi ei prognoosita ning seetõttu tuleks jälgida, kuidas need trendid edaspidi jätkuvad ja milliseid majanduspoliitilisi meetmeid võetakse ette uue kasvu toetamiseks.

⁷2023. aasta majandusülevaade
(Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Tabel 1.

Läänemaa peamised makromajanduslikud näitajad ja nende muutus aastatel 2020–2023. Allikas: Statistikaamet, Äriregistri andmete analüüs

PEAMISED MAJANDUSNÄITAJAD					
Valdkond	2020	2021	2022	2023	Muutus võrreldes eelmise aastaga
SKP jooksevhindades, mln €	261,01	276,63	320,31	-	15,8%
SKP elaniku kohta, €	12 789	13 640	15 658	-	14,8%
Ettevõtluse käive, mln €	426,6	481,4	551,4	517,1	-6,2%
Eksport, mln €	116,4	129,7	142,9	134,7	-5,7%
Keskmine brutopalk, €	1149	1208	1324	1415	6,8%
Tööjõud, in	10 300	9600	10 700	11 700	9,4%
Rahvaarv	20 444	20 285	20 227	20 688	2,3%
Tööhõive määr, %	64	63,8	70,5	72,7	3,1%
SKP elaniku kohta, % Eesti keskmisest	62	58,2	58,6	-	0,7%
Lisandväärtus kokku, mln €	154,5	175,9	207,1	184,2	-11,0%
Lisandväärtus töötaja kohta, €	29 057	32 875	37 939	35 906	-5,4%

Ettevõtete arv

Ettevõtete arv on majandusanalüüsis tähtis näitaja, kuna see peegeldab maakonna ettevõtluse aktiivsust, töö võimaluste olemasolu ja majanduse kasvupotentsiaali. Rohkem ettevõtteid võib viidata suuremale tööhõivele, suuremale investeeringute hulgale ja tihedamale konkurentsile, mis omakorda parandab kvaliteeti ja innustab ettevõtteid uuendustele.

Antud analüüsis on kajastatud perioodil 2020–2023 majanduslikult aktiivseid ettevõtteid. Maakonna majandusest terviklikuma pildi lisamiseks on ettevõtete arvu hulka lisatud olulisemad mittetulundusühingud ja sihtasutused, kuna eelkõige just viimased omavad teatud sektorites, nagu näiteks Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, väga olulist rolli. 2023. aastal oli Lääne maakonna ettevõtete arv 2890, mis on küll 6,8% vähem kui 2021. aastal, kuid perioodi 2020–2023 trend on selgelt positiivne (kasv 7,8%). Tuginedes eelmiste aastate kogemustele võime eeldada, et ettevõtete arvu langustrend võrreldes eelmise aastaga on peamiselt seotud asjaoluga, et osa ettevõtetest pole analüüsi koostamise hetkeks majandusaasta aruannet esitanud. Sellest tulenevalt on mõistlik analüüsida arvukuse muutumise dünaamikat pikema perioodi jooksul.

Lääne maakonna ettevõtete arvu muutumine aastatel 2020–2023 toob sektorite lõikes esile mitmeid huvitavaid trende (Joonis 1). Selle perioodi jooksul on absoluutarvudes enim kasvanud

2023. aastal oli Lääne maakonna ettevõtete arv 2890, mis on küll 6,8% vähem kui 2021. aastal, kuid perioodi 2020–2023 trend on selgelt positiivne (kasv 7,8%).

ettevõtete arv Ehitus sektoris – kokku 46 ettevõtte võrra. Protsentuaalses arvestuses on Ehitus samuti üks suurimaid kasvajaid, ulatudes 18,3%-ni ja jäädes alla vaid Finants- ja kindlustustegevuse sektorile, kus kasv oli 39,4%.

Suurima ettevõtete arvuga on aastast aastasse Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus, samas kui kõige väiksema ettevõtete arvuga on Elektrienergia, gaasi, auru ja õhu ning Mäetööstuse sektorid. Olulisematest sektoritest paistab vähesel määral silma Veondus ja laondus, kus ettevõtete arv langes aastatel 2020–2023 kokku 5,2%. Teiste suuremate sektorite – nagu Hulgi- ja jaekaubandus, Töötlev tööstus ning Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük – ettevõtete arv on püsinud suhteliselt stabiilne.

*Näitajate puhul, mille kohta pole 2023. aasta informatsiooni, on arvutustes kasutatud eelnevat aastat.

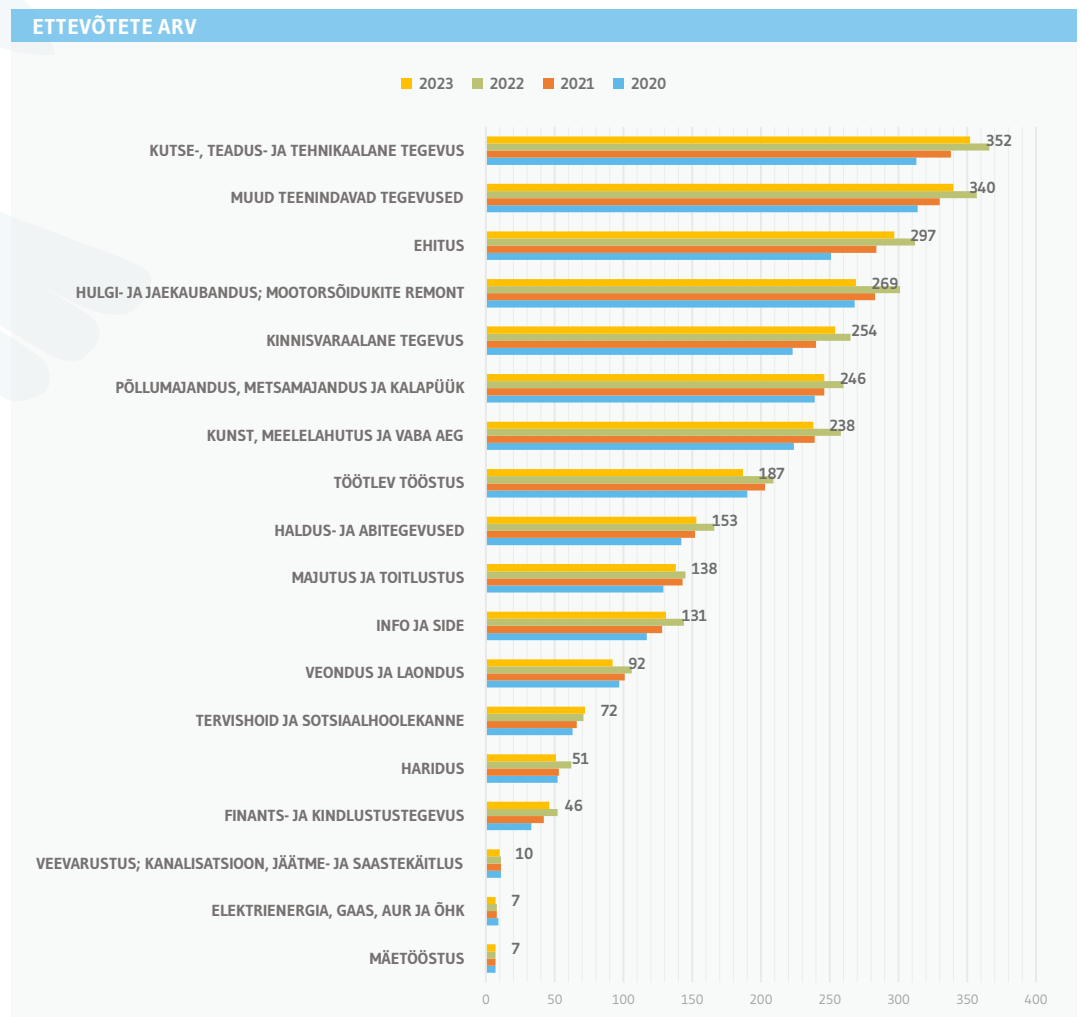
Üldjoontes on ettevõtete arv erinevate sektorite lõikes olnud küllaltki stabiilne. Oluline on jälgida, kuidas need trendid lähiaastatel jätkuvad ning millised tegurid võivad neid mõjutada, näiteks majandusolukord, regulatiivsed muudatused,

tehnoloogiline areng ja tarbijate eelistuste muutused. Käesoleva töö teises osas analüüsitakse iga sektorit ja selle arengut eraldi, mis võimaldab teha täpsemaid järeldusi.

Joonis 1.

Läänemaa ettevõtete arv ja selle muutus aastatel 2020–2023.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Tabelis 2 on eraldi toodud välja ettevõtete arvu dünaamikat Töötleva tööstuse sektoris perioodil 2020–2023. Ettevõtete arv sektoris on püsinud aastate jooksul suhteliselt stabiilne, mis on osaliselt seletatav kõrgete sisenemisbarjääridega, sest sektoris tegutsemine nõuab üldjuhul olulisi alginvesteeringuid. Olulisemate muutustena saab välja tuua Töötleva tööstuse suurima

tegevusala, Puidutöötlemise, languse 2023. aastal võrreldes möödunud aastatega. Sarnane trend on täheldatav ka Metalltoodete tootmise tegevusalas. Ükski Töötleva tööstuse tegevusala ettevõtete arv perioodil 2020–2023 oluliselt suurenenud pole.

Tabel 2.

Läänemaa ettevõtete arv Töötlevas tööstuses ja selle muutus aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

ETTEVÕTETE ARV TÖÖTLEVAS TÖÖSTUSES					
Valdkond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2020–2023
Puidutöötlemine	32	34	35	29	-17,1%
Toiduainete tootmine	22	25	25	24	-4,0%
Rõivatootmine	18	17	17	18	5,9%
Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	21	22	22	17	-22,7%
Masinate ja seadmete remont ja paigaldus	13	15	16	15	-6,3%
Mööblitootmine	11	11	13	12	-7,7%
Muu tootmine	10	13	15	12	-20,0%
Muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	11	11	12	10	-16,7%
Kummi- ja plasttoodete tootmine	8	8	8	8	0,0%
Tekstiilitootmine	9	9	9	8	-11,1%
Trükindus ja salvestiste paljundus	9	9	9	6	-33,3%
Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	4	5	5	5	0,0%
Muude transpordivahendite tootmine	3	5	5	5	0,0%
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	4	4	4	4	0,0%
Elektriseadmete tootmine	4	3	3	3	0,0%
Joogitootmine	3	3	3	3	0,0%
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	3	3	3	3	0,0%
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	3	4	3	3	0,0%
Metallitootmine	1	1	1	1	0,0%
Mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	1	1	1	1	0,0%
ÜLDKOKKUVÕTE	190	203	209	187	-10,5

Töötajate arv

Töötajate arv on majandusanalüüsis kriitiline näitaja, kuna see mõjutab otseselt maakonna tööhõivet, elanike sissetulekuid ja maakonna majanduslikku atraktiivsust nii olemasolevate kui ka uute ettevõtete jaoks. Suurem töötajate arv viitab mitte ainult laiematele töövõimalustele, vaid ka kohaliku tööturu konkurentsivõimele ja ettevõtete suutlikkusele pakkuda konkurentsivõimelist palka ja tingimusi. See omakorda tõstab piirkonna atraktiivsust ka uutele elanikele ja spetsialistidele, soodustades elukvaliteedi tõusu ja regionaalset majanduskasvu. Töötajate arv aitab hinnata, kas piirkonna ettevõtluskeskkond suudab toetada innovatsiooni ja kohaneda majandustsüklite muutustega, mis on olulised pikaajaliseks kestlikuks arenguks.

Töötajate koguarv on perioodil 2020–2023 olnud pigem stabiilne, kuid 2023. aastal on võimalik täheldada olulist langust (Joonis 2). Aastal 2023 töötas Lääne maakonda registreeritud äriühingutes 5131 inimest, mis on 6% vähem kui 2022. aastal. Osaliselt on antud langustrend põhjendatav taaskord majandusaasta aruannete esitamise hilinemisega, kuid kindlasti mitte ainult.

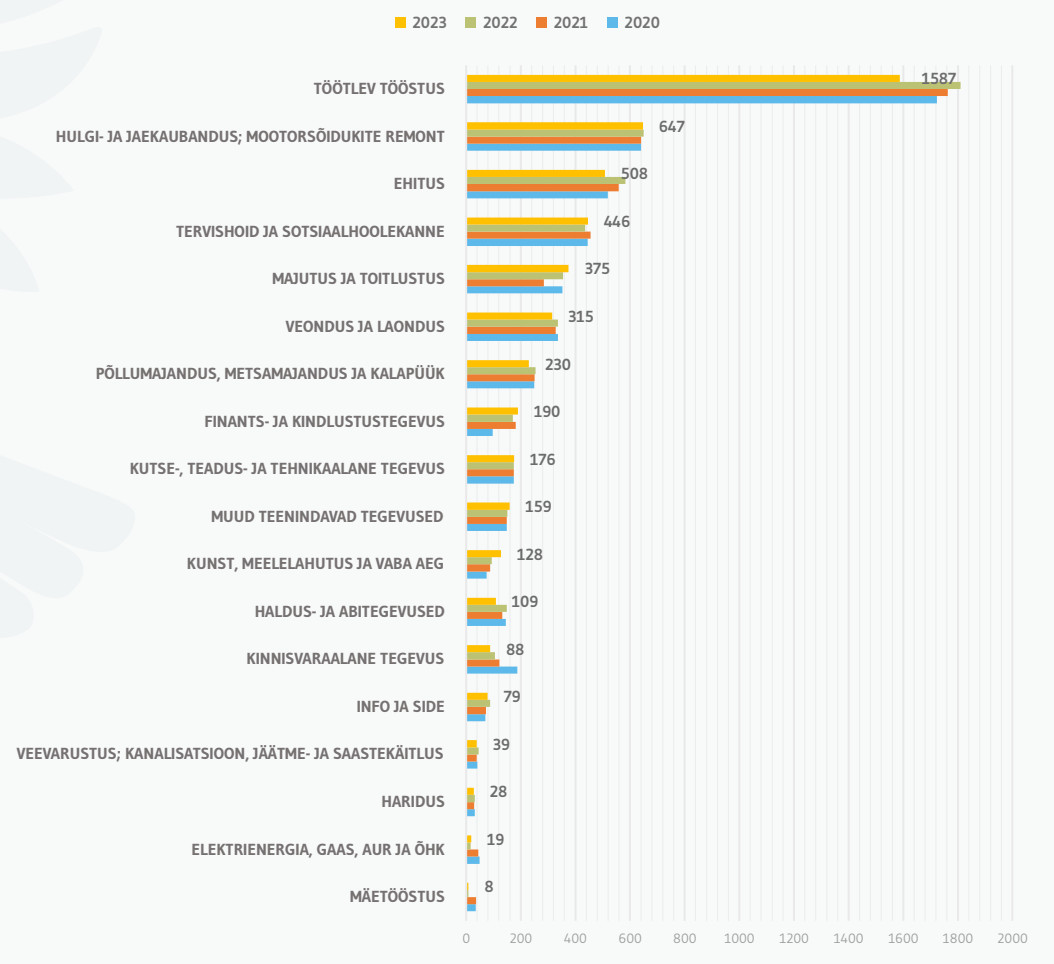
Lääne maakonna suurima töötajate arvuga sektor on suure ülekaaluga Töötlev tööstus, mis pakkus 2023. aastal tööd 1587 inimesele. Samas oli sektori töötajate arv 2022. aastal 12,3% kõrgem ning antud langus ongi peamiseks põhjuseks, miks kogu maakonna töökohtade koguarv on vähenenud. Suured tööandjad üldjuhul majandusaasta aruannete esitamisega ei hiline, mistõttu peegeldab antud langus hästi reaalsel olukorda. Suurematest sektoritest on töötajate arv langustrendis ka Ehitus sektoris (-12,9%), mis iseloomustab pigem rahulikku aega ehitusturul. Kõige enam töötajate arvu kasvatanud sektorid olid 2023. aastal Kunst, meelelahutus ja vaba aeg (36,2%), Finants- ja kindlustustegevus (11,1%) ning Majutus ja toitlustus (5,6%). Viimane kaotas seoses COVID-19 pandeemiaga 2021. aastal ligi 100 töökohta, kuid 2023. aastaks on töökohtade arv kasvanud isegi suuremaks kui kriisi eelsel ajal. Olulisematest sektoritest on töötajate arv püsinud stabiilsena Hulgi- ja jaekaubandus ning Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne sektorites, mis omakorda peegeldab stabiilset turunõudlust antud valdkondades.

Töötajate arv on langenud kõikides suuremates tegevusalades, kuid nendest protsentuaalselt kõige suuremate langejate – Mööblitootmine ja Metalltoodete tootmine – põhjuseks on osaliselt kindlasti aruannete esitamisega hilinemine.

Kui 2022. aastani kasvas töötajate arv Töötlev tööstus sektoris tervikuna väga stabiilselt, siis 2023. aastal pole antud trend jätkunud. Töötajate arv on langenud kõikides suuremates tegevusalades, kuid nendest protsentuaalselt kõige suuremate langejate – Mööblitootmine ja Metalltoodete tootmine – põhjuseks on osaliselt kindlasti aruannete esitamisega hilinemine. Samas on keskmiselt üle 10% langus Töötleva tööstuse jaoks siiski tõsiasi, mis peegeldab ühest küljest turunõudluse vähenemist, kuid positiivsemast küljest kindlasti ka efektiivsuse suurenemist. Järgmises peatükis on võimalik täheldada, et müügitulu pole sektoris niivõrd kiiresti langenud kui töötajate arv, mistõttu saab järeldada, et ettevõtted on suurendanud oma tootmisvõimekust ühe töötaja kohta. Selles osas paistab enim silma Toiduainete tootmine, mille töötajate arv langes 2023. aastal 4,6%, kuid samas suudeti müügitulu suurendada 14,7% ja ärikasumit koguni 27,1%.

Joonis 2.

Läänemaa ettevõtete töötajate arv
sektorite lõikes aastatel 2020–2023.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

TÖÖTAJATE ARV

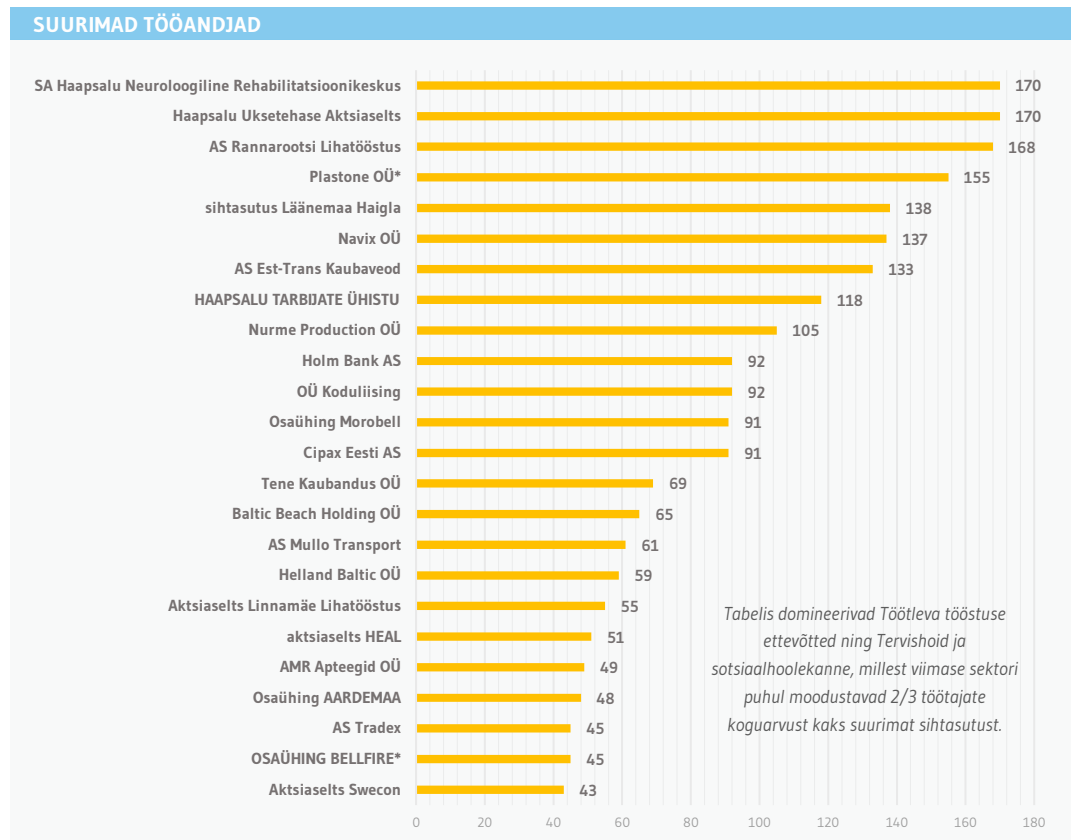
Tabel 3.

Läänemaa töötajate arv Töötlevas tööstuses ja selle muutus aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

TÖÖTAJATE ARV TÖÖTLEVAS TÖÖSTUSES					
Valdkond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2020–2023
Kummi- ja plasttoodete tootmine	337	384	419	392	-6,4%
Toiduainete tootmine	327	343	372	355	-4,6%
Puidutöötlemine	326	332	339	326	-3,8%
Rõivatootmine	181	156	140	121	-13,6%
Mööblitootmine	242	234	223	111	-50,2%
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	60	62	64	58	-9,4%
Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	68	66	68	49	-27,9%
Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	39	41	44	48	9,1%
Elektriseadmete tootmine	25	28	29	33	13,8%
Muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	30	29	30	29	-3,3%
Tekstiilitootmine	25	23	18	15	-16,7%
Masinate ja seadmete remont ja paigaldus	17	18	16	13	-18,8%
Muu tootmine	9	14	12	10	-16,7%
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	3	4	5	7	40,0%
Muude transpordivahendite tootmine	3	3	6	6	0,0%
Metallitootmine	5	5	5	5	0,0%
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	6	6	5	4	-20,0%
Trükindus ja salvestiste paljundus	18	14	15	4	-73,3%
Joogitootmine	2	1	0	1	
Mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	0	0	0	0	
ÜLDKOKKUVÕTE	1723	1763	1810	1587	-12,3%

Joonis 3.

Läänemaa suurimad erasektori tööandjad 2023. aastal. *tähistatud ettevõtted on registreeritud mujal, kuid nende peamine tegevuskoht on Lääne maakonnas. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Müügitulu

Müügitulu on üks olulisemaid näitajaid, mis võimaldab hinnata nii ettevõtete kui ka sektorite majanduslikku seisundit ja konkurentsivõimet. Edukas müügitulu kasvatamine peegeldab ettevõtte võimekust müügi- ja turundusoskustes, kliendisuhete loomises ja hoidmisel, samuti sügavat arusaamist turust ja kohanemist konkurentsiga. Tugev müügivõime on oluline mitte ainult tulu kasvatamiseks, vaid ka ettevõtte stabiilsuse ja kasvu tagamiseks, aidates kindlustada jätkusuutlikkust pikemas perspektiivis. Kõrgem müügitulu võib viidata kasvavale nõudlusele, mis omakorda julgustab ettevõtteid investeerima tootearendusse, laiendama oma tegevust ja looma uusi töökohti. Samuti võib müügitulu kasv näidata ettevõtte suutlikkust siseneda uutele turgudele või suurendada oma turuosa, aidates kaasa piirkonna majanduse elavdamisele ning innovatsiooni ja koostöövõimaluste suurendamisele.

2023. aastal müüsid Lääne maakonna erinevate sektorite ettevõtted oma tooteid ja teenuseid kokku üle 517 miljoni euro eest (Tabel 4). Kogutulu kasvas eelkõige perioodil 2020–2022, jõudes tippu 2022. aastal, mil kogusumma oli 551,4 miljonit eurot. Kõige tootlikumad sektorid Lääne maakonnas olid 2023. aastal Töötlev tööstus, Hulgi- ja jaekaubandus ning Ehitus. Töötleva tööstuse müügitulu ulatus 2022. aastal 183,6 miljoni euroni. 2023. aastal vähenes see siiski 174,5 miljoni euroni, mis võib viidata toormekulude kasvule või nõudluse langusele. Hulgi- ja jaekaubanduse ning Ehitus sektorite puhul on võimalik täheldada sarnast tendentsi. Samas on kõigi kolme suurima sektori pikaajaline trend selgelt positiivne ning järeluse, kas 2023. aasta märkis liikumissuuna pöördumist või oli pigem erakorraliste sündmuste tagajärg, saab teha järgmiste aastate tulemusi analüüsides. Teistest suurematest sektorist oluliselt rohkem on langenud kogutulu Veondus ja laondus ning Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektorites. 2023. aastal langes võrreldes eelmiste aastatega oluliselt Elektrienergia, gaas, aur ja õhk sektori müügitulu, mille kõige olulisemaks põhjuseks on energiahindade langus 2023. aastal. Kõige

Kõige tootlikumad sektorid Lääne maakonnas olid 2023. aastal Töötlev tööstus, Hulgi- ja jaekaubandus ning Ehitus.

kiiremini kasvas 2023. aastal veel suurimatest sektoritest müügitulu Finants ja kindlustustegevus sektoris, kokku 30,5%. Stabiilselt on kasvanud Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, mis võib olla seotud rahvastiku vananemisega ja suureneva vajadusega tervishoiuteenuste järele. Majutus- ja toitlustus sektor on 2020. aasta põhjast kasvanud 67,6% ja ületab juba selgelt COVID-19 pandeemia eelseid tulemusi.

Müügitulu muutuste dünaamika Töötleva tööstuse sees oli erinevate tegevusalade lõikes 2023. aastal väga erinev. Toiduainete tootmine jätkas pikaajalist kasvutrendi ja suurenes 2023. aastal 14,7%. Samas suurusjärgus langes aga suuruselt teine tegevusala Kummi- ja plasttoodete tootmine (-12,4%). Antud tegevusala puhul pole languse põhjuseks ka esitamata majandusaasta aruanded, nagu näiteks Mööblitootmine ja Metalltoodete tootmine tegevusalade puhul, mis langesid 2023. aastal seetõttu väga oluliselt.

Tabel 4.

Läänemaa ettevõtete müügitulu sektorite lõikes ja selle muutus aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

MÜÜGITULU, €					
Valdkond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2020–2023
TÖÖTLEV TÖÖSTUS	138 440 224	161 123 488	183 641 217	174 450 168	-5,0%
HULGI- JA JAEKAUBANDUS; MOOTORSÕIDUKITE REMONT	105 577 126	127 146 420	131 827 761	128 925 427	-2,2%
EHITUS	42 143 084	48 006 119	59 923 792	54 444 084	-9,1%
VEONDUS JA LAONDUS	28 370 006	31 105 408	39 661 467	33 208 093	-16,3%
PÕLLUMAJANDUS, METSAMAJANDUS JA KALAPÜÜK	22 009 902	23 561 236	32 540 302	25 980 486	-20,2%
MAJUTUS JA TOITLUSTUS	12 191 648	10 448 927	16 402 315	17 507 699	6,7%
FINANTS- JA KINDLUSTUSTEGEVUS	13 599 566	14 337 843	12 404 865	16 194 061	30,5%
ELEKTRIENERGIA, GAAS, AUR JA ÕHK	22 731 056	21 410 114	21 430 806	15 677 472	-26,8%
TERVISHOID JA SOTSIAALHOOLEKANNE	9 259 678	10 569 830	12 130 982	15 208 667	25,4%
KINNISVARAALANE TEGEVUS	13 051 435	10 135 226	10 823 423	10 301 213	-4,8%
KUTSE-, TEADUS- JA TEHNIKAALANE TEGEVUS	7 965 984	8 542 319	9 596 307	9 455 213	-1,5%
INFO JA SIDE	6 148 898	7 665 509	9 515 685	8 803 326	-7,5%
HALDUS- JA ABITEGEVUSED	6 706 186	8 184 654	10 719 236	8 232 937	-23,2%
KUNST, MEELELAHUTUS JA VABA AEG	1 829 754	2 189 789	2 946 613	4 477 136	51,9%
VEEVARUSTUS; KANALISATSIOON, JÄÄTME- JA SAASTEKÄITLUS	3 266 167	3 614 984	3 861 516	4 426 285	14,6%
MUUD TEENINDAVAD TEGEVUSED	2 593 883	3 126 136	4 056 860	4 007 210	-1,2%
HARIDUS	777 614	891 572	866 469	756 083	-12,7%
MÄETÖÖSTUS	2 173 682	2 617 092	410 592	414 683	1,0%
KOKKU	426 608 893	481 356 666	551 402 208	517 043 243	-6,2%

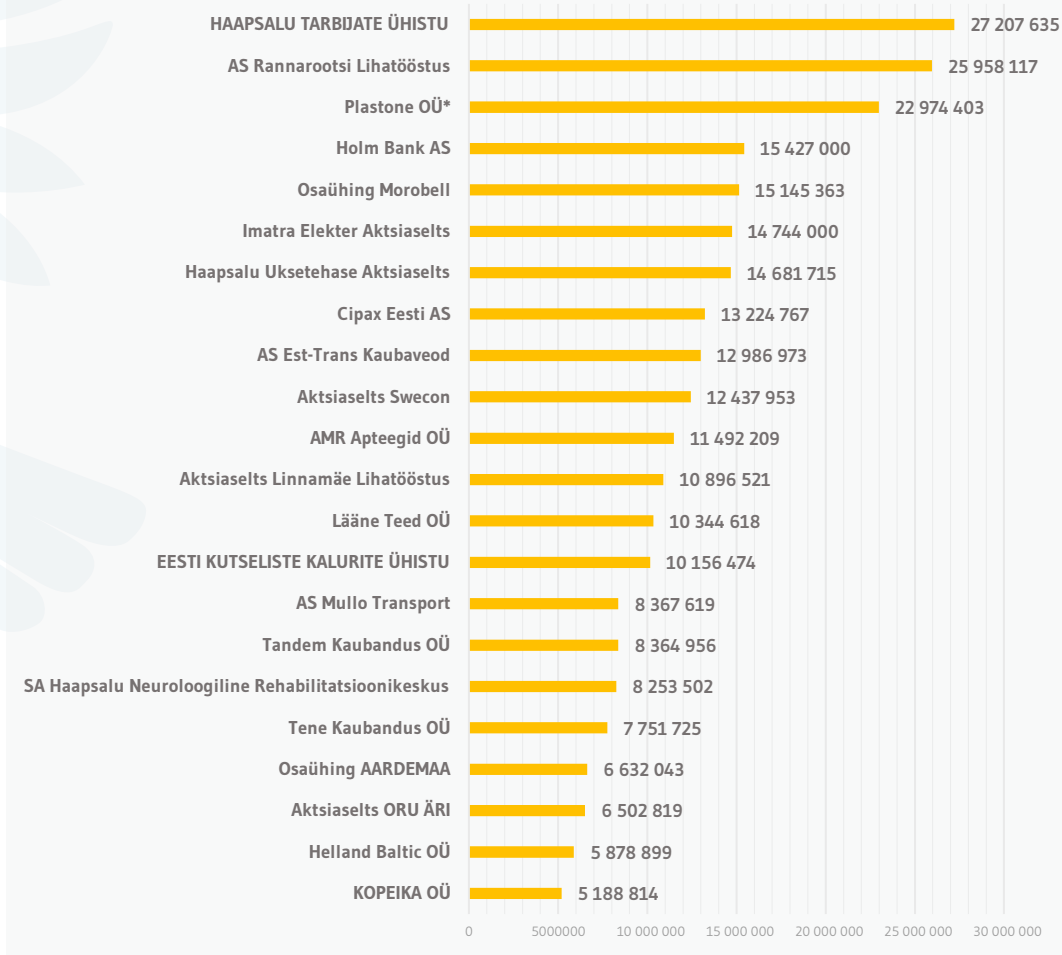
Tabel 5.

Läänemaa Töötleva tööstuse ettevõtete müügitulu ja selle muutus aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

MÜÜGITULU TÖÖTLEVAS TÖÖSTUSES, €					
Valdkond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2020–2023
Toiduainete tootmine	40 898 814	45 876 215	56 786 284	65 139 931	14,7%
Kummi- ja plasttoodete tootmine	33 136 911	41 276 388	47 564 909	41 669 779	-12,4%
Puidutöötlemine	26 608 120	30 746 329	31 866 061	31 249 575	-1,9%
Mööblitootmine	16 852 244	18 881 413	18 186 445	9 716 653	-46,6%
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	3 101 237	3 933 739	4 805 669	5 125 527	6,7%
Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	2 381 017	3 003 116	4 490 933	4 418 932	-1,6%
Muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	3 126 925	3 557 306	4 578 656	4 212 531	-8,0%
Rõivatootmine	3 949 210	3 357 194	4 448 990	3 668 706	-17,5%
Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	2 948 724	3 903 704	3 453 007	2 357 650	-31,7%
Elektriseadmete tootmine	1 765 448	1 861 191	2 163 573	2 227 443	3,0%
Muu tootmine	647 307	879 736	1 028 438	1 167 760	13,5%
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	356 357	554 569	583 278	908 847	55,8%
Masinate ja seadmete remont ja paigaldus	683 262	723 250	901 737	600 277	-33,4%
Metallitootmine	443 385	561 099	577 586	540 370	-6,4%
Tekstiilitootmine	601 132	712 273	672 128	534 065	-20,5%
Muude transpordivahendite tootmine	169 081	207 112	356 473	377 615	5,9%
Trükindus ja salvestiste paljundus	556 462	814 573	915 844	270 161	-70,5%
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	139 238	189 859	168 196	171 258	1,8%
Joogitootmine	75 350	81 602	92 365	83 461	-9,6%
Mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	0	2 820	645	9627	1392,6%
KOKKU	138 440 224	161 123 488	183 641 217	174 450 168	-5,0%

Joonis 4.

Läänemaa suurima müügituluga ettevõtted 2023 aastal. *tähistatud ettevõtteid on registreeritud mujal, kuid nende peamine tegevuskoht on Lääne maakonnas. Allikas: Äriregistri andmete analüüs.

SUURIMA MÜÜGITULUGA ETTEVÕTTED, €

Eksport

Arvestades Eesti riigi väiksust, on eksport majandusele väga oluline, kuna see avarab ettevõtete võimalusi müüa oma tooteid ja teenuseid suuremale sihtrühmale ning sageli kõrgema hinnaga kui koduturul. Ekspordivõimekus annab tunnistust toodete ja teenuste rahvusvahelisest konkurentsivõimest, mis peegeldab ettevõtete suutlikkust konkureerida välisriikide turgudel.

Läänemaa ettevõtete eksport liikus aastatel 2022–2023 sarnases tempos üldise müügitulu langusega (Tabel 6). See viitab sellele, et maakonna majanduskasv ei põhine ainult siseturul, vaid seda toetab ka tugev eksporditegevus, mis aitab mitmekesistada piirkonna majanduse tulubaasi ja vähendab sõltuvust siseriiklikust nõudlusest. Arvestades asja-

olu, et 2023. aasta oli Eesti peamistele ekspordi sihtriikidele väga keeruline aasta, siis on fakt, et Lääne maakonna ekspordi osakaal püsis sel perioodil samal tasemel, maakonna majanduse tugevuse märgiks⁹.

Lääne maakonna koguekspordist moodustab üle poole Töötleva tööstus, mille eksporditulu

⁹Eesti Pank, Rahapoliitika ja majandus Q1

suurenen perioodil 2020–2022, kuid vähenes aastal 2023 kokku 6% (Tabel 7). Sektori suurimatest tegevusaladest kasvas eksporditulu Toiduainete tootmises ja Puidutöötlemises, kuid näiteks Kummi- ja plasttoodete tootmises vähenes. Töötleva tööstuse ekspordimahtude langus kandus tõenäoliselt edasi Veondus ja laondus sektorile, mis 2023. aastal samuti langes (-13,4%). Suuruselt teine eksportöör, Hulgi- ja jaekaubandus, tegi 2023. aastal olulise hüppe ja kasvas eksporditulu 51%. Ehitus sektori ekspordikäive langes müügituluga võrreldes kolm korda kiiremini, mis viitab sellele, et kohalik ehitusturg on siiski olnud pigem stabiilne ja suurem osa langusest on tulnud väljaturgude nõrga nõudluse tulemusena.

Majutus ja toitlustus sektori ekspordikäive on perioodil 2020–2023 olulisel määral kõikunud ja langenud lõpuks 2023. aastaks alla 700 000

Arvestades asjaolu, et 2023. aasta oli Eesti peamistele ekspordi sihtriikidele väga keeruline aasta, siis on fakt, et Lääne maakonna ekspordi osakaal püsis sel perioodil samal tasemel, maakonna majanduse tugevuse märgiks.

euro. Antud langusest ei ole samas võimalik midagi liiga dramaatilist järeldada, kuna suu- resti on tegemist aruandluses sihtriikide tähistamist puudutava probleemiga. Näiteks tähistas üks sektori ettevõtte 2022. aastal ja sellele eelne- nud aastatel esitatud aruannetes kogu oma müügitulu tõenäoliselt ekslikult ekspordina, kuid 2023. aasta aruandes siseturule suunatud müügituluna.

Tabel 6.
Läänemaa ettevõtete müügitulu ja eksporditulu aastatel 2020–2023.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs

MÜÜGITULU JA EKSPORDITULU, €					
Valdkond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2020–2023
Eksporditulu	116 396 564	129 676 878	142 907 161	134 733 517	-5,7%
Müügitulu	426 608 893	481 356 666	551 402 208	517 043 243	-6,2%
Ekspordi osakaal müügitulust	27,3%	26,9%	25,9%	26,1%	-

Tabel 7.
Läänemaa ettevõtete eksporditulu ja selle muutumine aastatel 2020–2023.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs

EKSPORDITULU, €					
Valdkond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2020–2023
TÖÖTLEV TÖÖSTUS	66 171 230	79 969 758	82 905 204	77 936 093	-6,0%
sh. Kummi- ja plasttoodete tootmine	25 000 176	32 229 370	35 747 461	34 308 775	-4,0%
sh. Puidutöötlemine	15 731 163	17 531 179	15 404 625	17 825 108	15,7%
sh. Mööblitootmine	14 138 420	15 749 694	14 919 898	8 909 444	-40,3%
sh. Toiduainete tootmine	2 940 371	5 466 562	5 750 858	6 623 389	15,2%
sh. Rõivatootmine	3 028 936	2 941 173	4 061 873	3 135 764	-22,8%
HULGI- JA JAEKAUBANDUS; MOOTORSÕIDUKITE REMONT	15 410 750	18 413 411	15 627 290	23 596 641	51,0%
VEONDUS JA LAONDUS	10 278 059	11 654 664	16 019 436	13 871 325	-13,4%
EHITUS	7 145 320	4 882 726	9 727 634	7 039 648	-27,6%
FINANTS- JA KINDLUSTUSTEGEVUS	8 793 380	8 622 190	8 406 704	6 837 285	-18,7%
INFO JA SIDE	1 936 519	2 862 045	4 200 883	4 003 053	-4,7%
MUUD SEKTORID	2 276 538	1 667 285	1 972 420	785 064	-60,2%
MAJUTUS JA TOITLUSTUS	4 384 768	1 604 799	4 047 590	664 408	-83,6%
KOKKU	116 396 564	129 676 878	142 907 161	134 733 517	-5,7%

Soome on läbi aastate Läänemaa ettevõtete kõige suurem ekspordipartner, kus ekspordimaht suurenes pidevalt, kasvades 2023. aastal 48,85 miljoni euroni (Joonis 6). Rootsi on samuti märkimisväärne ekspordi sihtriik, kuigi sealne eksport näitas eelmisel aastal väikest langust. Pärast kasvu aastatel 2021–2022 (13,21 miljoni euroni) vähenes eksport 2023. aastal 12,17 miljoni euroni. Norra ekspordimaht kasvas aastani 2022, kuid langes 2023. aastal 9,02 miljoni euroni. Ekspordikategoorias Müük Euroopa Liidu riikidele, muud oli kasv pidev, jõudes 2022. aastaks 48 miljoni euroni ja püsid 2023. aastal 46,05 miljoni juures. Mis riigid täpselt antud kategooria sisse jäävad võib vaid spekulereida. Kategoorias Müük väljapoole Euroopa Liidu riike, muud oli 2021. aastast alates märgatav kasv, mis küündis 2022. aastal lausa 5,54 miljoni euroni ning stabiliseerus 2023. aastal. Teatud olulistest ekspordi sihtriikides on perioodil 2020–2023 toimunud olulised müügimahtude kõikumised. Näiteks Hiina eksport näitas suurt volatiilsust, kasvades 2022. aastal 2,98 miljoni euroni ja langes 2023. aastal järsult vaid 13 550 euroni. Holland ja Prantsusmaa näitasid samuti kõikumisi, kusjuures Hollandi puhul oli ekspordi tipp 2021. aastal, kuid see langes oluliselt 2023. aastaks. Saksamaa eksport vähenes pidevalt, kukkudes 2023. aastaks 1,19 miljoni euroni, mis on järsk langus võrreldes 5,43 miljoni euroga 2020. aastal. Selle põhjus võib osaliselt olla tehniline,

Näiteks Hiina eksport näitas suurt volatiilsust, kasvades 2022. aastal 2,98 miljoni euroni ja langes 2023. aastal järsult vaid 13 550 euroni.

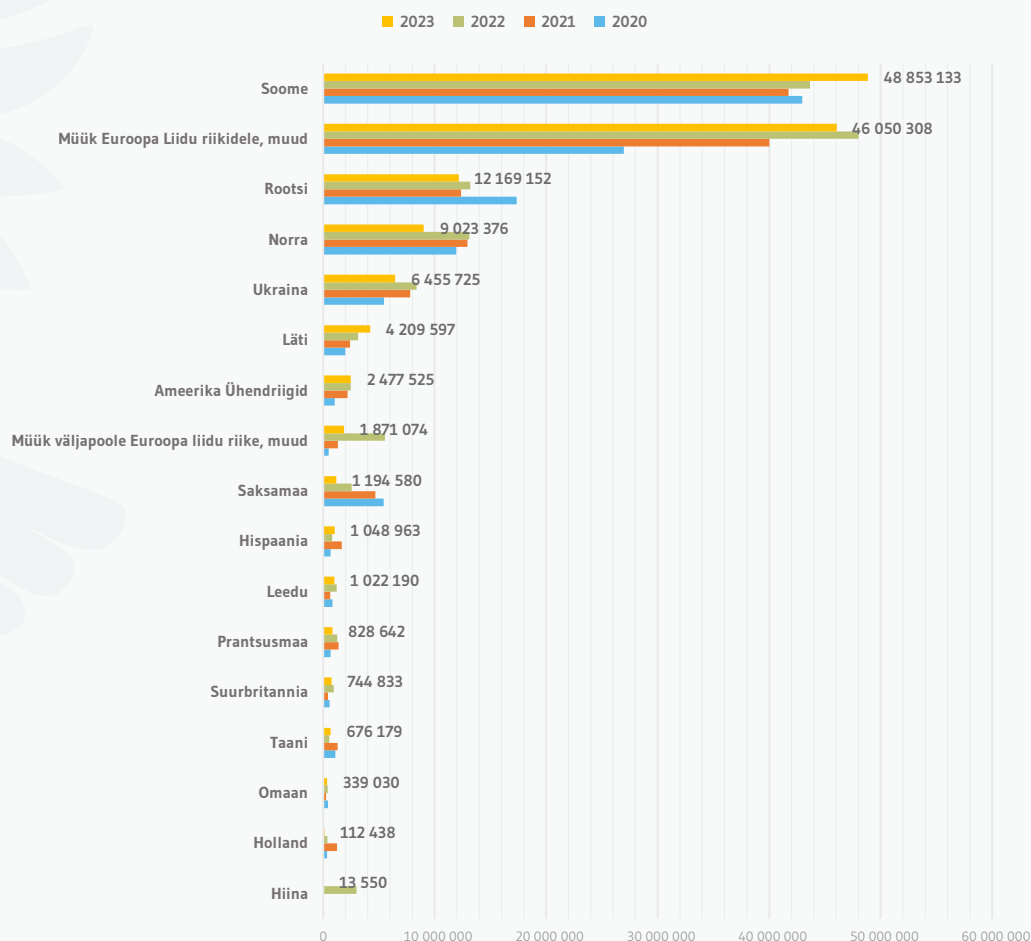
kuna üks puidutööstusettevõtte, kes varasematel aastatel on märkinud ekspordi sihtriigi täpsusega, hakkas alates 2022. aastast seda ainult üldiselt kajastama, kui müüki Euroopa Liidu riikidele. Läti eksport kasvas järjekindlalt, jõudes 2023. aastal 4,2 miljoni euroni, mis on märkimisväärne kasv võrreldes 1,98 miljoni euroga 2020. aastal. Läti turg on tõenäoliselt stabiilne ja usaldusväärne Läänemaa ettevõtetele. Ukraina näitas tugevat kasvu aastatel 2020–2022, kuid langes veidi 2023. aastal.

Üldiselt võib järeldada, et Läänemaa ettevõtete eksport on püsitud EL-i turgudel stabiilsena, samal ajal laienedes ka väljaspool Euroopat. Peamised ekspordipartnerid on naaberriigid nagu Soome ja Rootsi, kusjuures Soome on pideva kasvu tõttu kõige tähtsam turg. Jooniselt 6 on näha mõningasi kõikumisi suurematel ja kaugematel turgudel, nagu Hiina ja Saksamaa. Üldiselt toetab ekspordi mitmekesistumine Läänemaa ettevõtete kasvu ja aitab maandada riske, mis kaasnevad sõltuvusega üksikutest turgudest.

Joonis 5.

Läänemaa ettevõtete olulisemad eksporditurud perioodil 2020–2023.

Allikas: Äriregistri andmete analüüs

OLULISEMAD EKSPORDITURUD

Ärikasum

Ärikasum näitab ettevõtte tulude ja ärikulude vahet ning on oluline näitaja, mis peegeldab põhitegevuse tulemuslikkust. Positiivne ärikasum viitab ettevõtte kasumlikkusele, samas kui negatiivne tulemus võib osutada probleemidele ettevõtte juhtimises või tegevusvaldkonnas. Majandusanalüüsis on ärikasum tähtis, kuna see võimaldab hinnata, millised sektorid kasutavad oma ressursse kõige tõhusamalt. Efektiivne ressursside kasutus suurendab sektori võimet investeerida ja panustada teadus- ja arendustegevusse, mis on kriitiline pikaajalise kasvu jaoks. Ärikasumi analüüs pakub ka poliitikakujundajatele väärtuslikku teavet selle kohta, millised sektorid vajavad täiendavat tuge või investeringuid, et parandada oma konkurentsivõimet ja efektiivsust. See omakorda toetab kogu majanduse arengut ja tugevdab töökohtade loomise ning innovatsiooni võimekust.

2022. aasta oli Läänemaa ettevõtetele rekordiliselt kasumlik aasta, kui teeniti kokku 63,5 miljonit eurot kasumit. 2023. aastal oli ärikasumi kukkumine järsk ja ulatus võrreldes eelmise aastaga -36,4%ni. Nagu Jooniselt 6 võib näha, siis põhjustas rohkem kui 2/3 sellest langusest ärikasumi langus sektoris Elektrienergia, gaas, aur ja õhk. 2022. aastal olid sektori kõrge ärikasumi taga elektrienergia tootjad, kes teenisid 2022. aasta erakorraliselt suurt kasumit, mis 2023. aastal olulisel määral kahanes. Kasumlikkuse languse üheks põhjuseks võib lisaks olla laenuintresside kiire kasv 2023. aastal, mida polnud ettevõtetel võimalik klientidele üle kanda ning mis seetõttu vähendasid ärikasumeid. Suurematest sektoritest langes 2023. aastal ärikasum näiteks Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektoris kokku 5 miljonit eurot (-55%). Samas on kiire languse üheks põhjuseks 2022. aasta kõrge kasumlikkusega võrdlusbaas, kui sektori ettevõtted teenisid kokku kasumit 9,1 miljonit eurot.

2023. aasta oli kasumlikkuse kasvu osas väga tulemuslik Töötlev tööstus sektorile. Viimane oli suurimatest sektoritest ainus, mis suutis ärikasumit kasvatada ja seda koguni 23,9% võrreldes 2022. aastaga. Hulgi- ja jaekaubandus sektori kasumlikkus oli 2021. aastal väga kõrge,

2023. aastal oli ärikasumi kukkumine järsk ja ulatus võrreldes eelmise aastaga -36,4%ni.

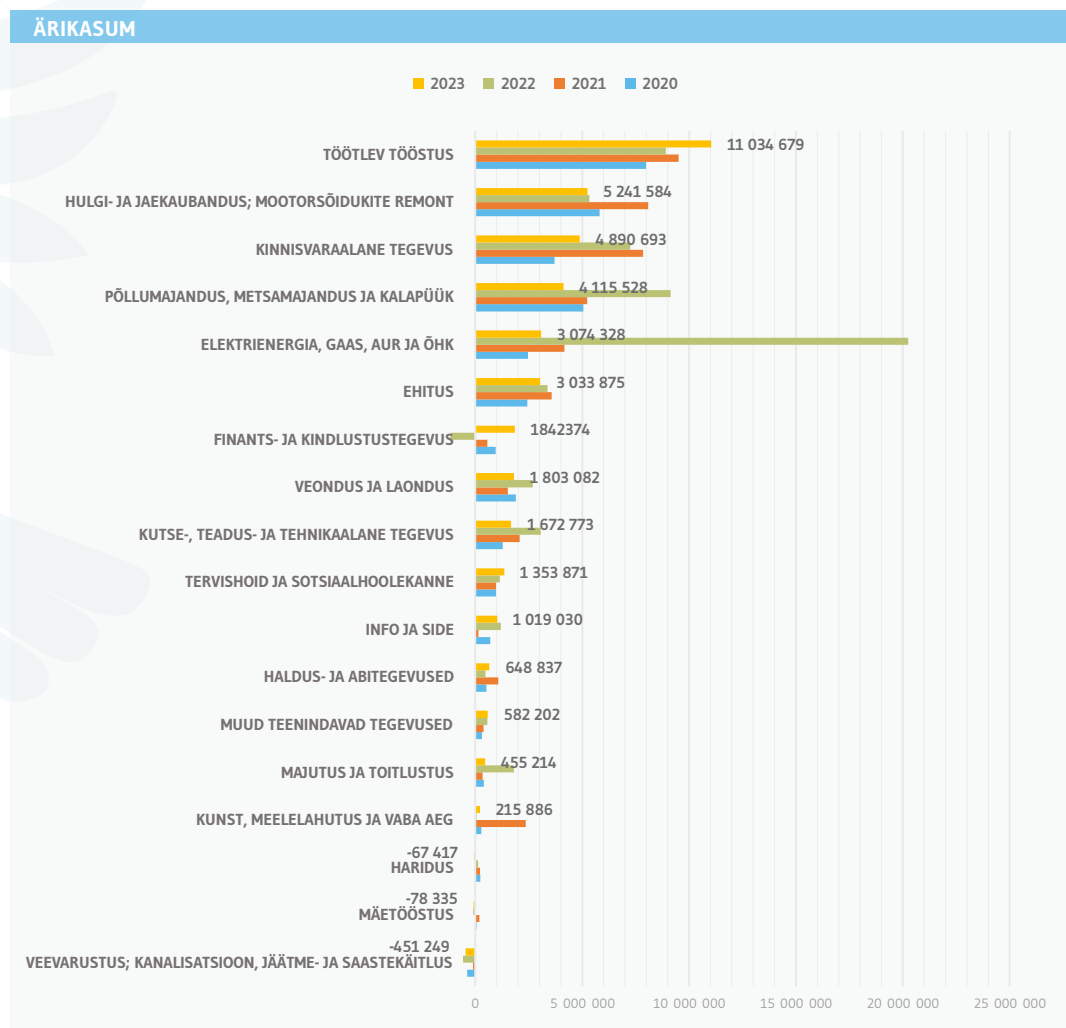
ulatudes kogusummana 8,1 miljoni euroni, kuid tervikuna perioodil 2020–2023 on sektori ärikasum olnud kerges langustrendis. Majutus ja toitlustus ning Kunst, meelelahutus ja vaba aeg sektorite ärikasum on perioodil 2020–2023 olnud väga hüplik, ilmselt COVID-19 pandeemiast mõjutatuna.

Töötleva tööstuse tegevusalasid detailsemalt analüüsid paistab selgelt välja Toiduainete tootmise tegevusala oluline kasumlikkuse kasv kogu perioodil 2020–2023 (Tabel 8). 2023. aastal kasvas tegevusala ärikasum 6,33 miljoni euroni, mis oli 27,1% rohkem kui 2022. aastal. Märkimisväärse kasumlikkuse hüppe tegi 2023. aastal Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine, kui tegevusvaldkonna ärikasum tõusis ligi 1 miljoni euroni. Müügitulu järgi on Puidutöötlemine ja Kummi- ja plasttoodete tootmine olnud alati Lääne maakonna ühed suurimad tegevusalad, kuid perioodil 2020–2023 on näiteks nende kasumlikkus olnud langustrendis.

Joonis 6.

Läänemaa ettevõtete ärikasum perioodil 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Töötleva tööstuse tegevusalasid detailsemalt analüüsid paistab selgelt välja Toiduainete tootmise tegevusala oluline kasumlikkuse kasv kogu perioodil 2020–2023 (Tabel 8). 2023. aastal kasvas tegevusala ärikasum 6,33 miljoni euroni, mis oli 27,1% rohkem kui 2022. aastal. Märkimisväärse kasumlikkuse hüppe tegi 2023. aastal

Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine, kui tegevusvaldkonna ärikasum tõusis ligi 1 miljoni euroni. Müügitulu järgi on Puidutöötlemine ja Kummi- ja plasttoodete tootmine olnud alati Lääne maakonna ühed suurimad tegevusalad, kuid perioodil 2020–2023 on näiteks nende kasumlikkus olnud langustrendis.

Tabel 8.

Läänemaa Töötleva tööstuse
ettevõtete ärikasum ja selle
muutumine aastatel 2020–2023.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs

ÄRIKASUM TÖÖTLEVAS TÖÖSTUSES, €					
Valdkond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2020–2023
Toiduainete tootmine	3 551 440	3 177 132	4 979 174	6 330 838	27,1%
Puidutöötlemine	1 637 465	2 177 425	1 762 864	1 262 260	-28,4%
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	58 271	335 761	332 180	955 617	187,7%
Kummi- ja plasttoodete tootmine	1 086 848	1 701 214	763 153	781 385	2,4%
Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	209 974	265 879	353 499	321 252	-9,1%
Muu tootmine	70 736	86 056	51 489	320 559	522,6%
Mööblitootmine	437 362	621 336	86 435	287 315	232,4%
Rõivatootmine	-93 541	-20 676	125 027	166 527	33,2%
Muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine	401 568	222 038	85 196	147 629	73,3%
Elektriseadmete tootmine	-40 266	-5 557	-40 887	86 309	311,1%
Metallitootmine	59 450	4 057	-7 235	78 663	1187,3%
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	22 047	138 238	85 484	71 855	-15,9%
Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	420 426	516 402	125 713	67 899	-46,0%
Trükindus ja salvestiste paljundus	4 656	154 730	87 565	63 780	-27,2%
Tekstiilitootmine	66 610	55 770	-24 192	44 859	285,4%
Masinate ja seadmete remont ja paigaldus	58 738	54 884	91 648	33 866	-63,0%
Muude transpordivahendite tootmine	2425	7240	10 815	6240	-42,3%
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	15 413	21 735	22 663	5145	-77,3%
Joogitootmine	16 102	-575	13 001	1873	-85,6%
Mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	0	559	-136	808	694,1%
KOKKU	7 985 724	9 513 648	8 906 456	11 034 679	23,9%

Tööjõukulud

Tööjõukulud on ettevõtete jaoks üks olulisemaid kulukomponente, mõjutades otseselt nende konkurentsivõimet, tootlikkust ja kasumlikkust. Tööjõukulude muutused annavad väärtuslikku teavet tööturu olukorra, palgatasemete ja ettevõtete jätkusuutlikkuse kohta. Seetõttu on tööjõukulude analüüs majandusanalüüsi oluline osa.

2023. aastal moodustasid Lääne maakonna ettevõtete tööjõukulud kokku 116,54 miljonit eurot, mis märkis 0,4% kasvu võrreldes 2022. aastaga (Joonis 7). Suurimatest sektoritest kasvasid oluliselt Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne (20,3%) ja Hulgi- ja jaekaubandus (8%) sektorite tööjõukulud. Majutus ja toitlustus (7,5%) ning Finants- ja kindlustustegevus (8,3%) sektorite näitajad kasvasid 2023. aastal samuti märkimisväärselt. 2023. aastal langes olulisematest sektoritest kõige enam Ehitus (-11,6%) ja Töötlev tööstus (-4,2%) sektorite tööjõukulud. Samas, vaadeldes perioodi 2020–2023

*Aastatel 2020–2023 kasvasid
tööjõukulud kõige kiiremini
2022. aastal ning seejärel on
kasv aeglustunud.*

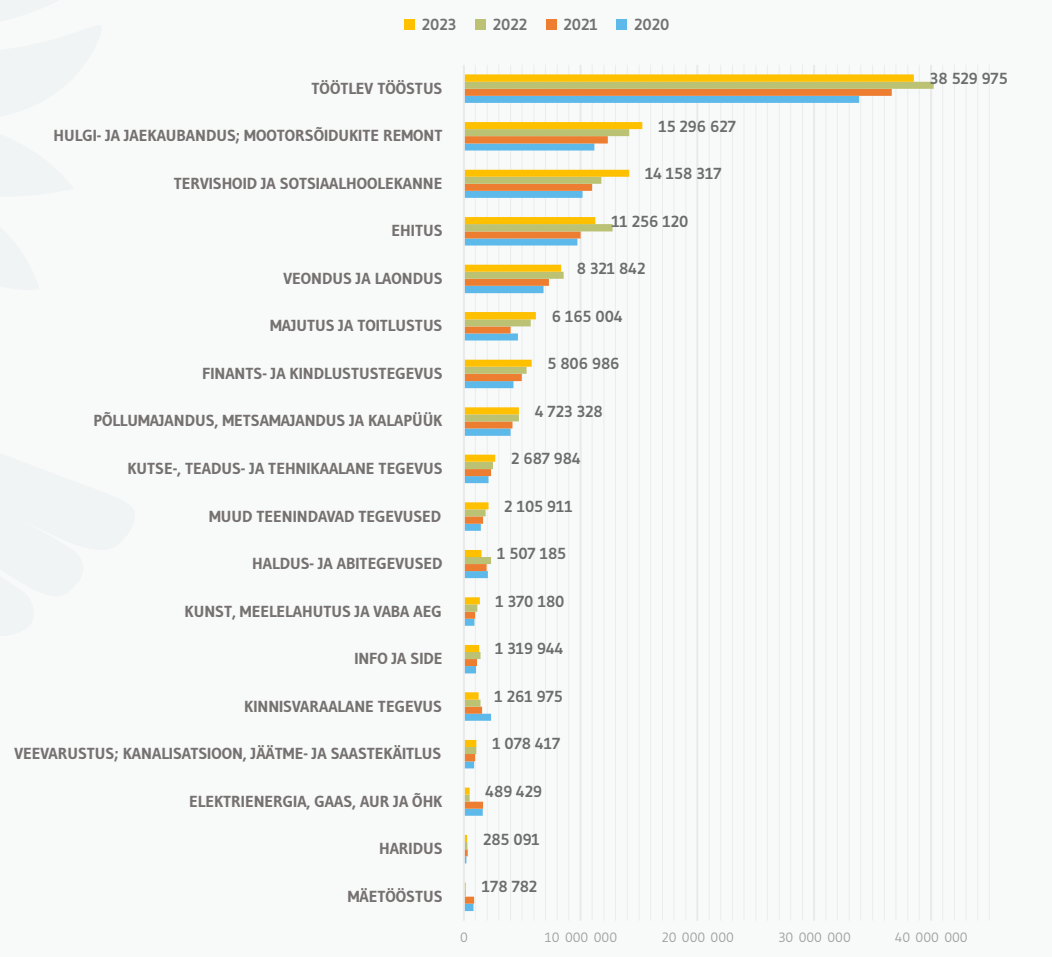
tervikuna, siis on enamike sektorite tööjõukulud suurenenud vähemalt kolmandiku võrra. Kuna töötajate arv on sama perioodi jooksul pigem langenud, siis on tööjõukulude tõusu ilmselgeks põhjuseks palgatõus. Aastatel 2020–2023 kasvasid tööjõukulud kõige kiiremini 2022. aastal ning seejärel on kasv aeglustunud.

Joonis 13.

Läänemaa ettevõtete tööjõukulud
perioodil 2020–2023. Allikas:
Äriregistri andmete analüüs

TÖÖJÕUKULUD, €

Aastatel 2020–2023 on Töötleva tööstuse tööjõukulud praktiliselt kõikidel tegevusalades vähesel määral kasvanud (Tabel 9). Eranditeks on Mööblitootmine ja Metalltoodete tootmine, kuid antud tegevusalade üksikud suuremad ettevõtted on majandusaasta aruannete esita-

mise hilinenud ja seetõttu pole võimalik nende andmetega arvestada. Töötleva tööstuse tööjõukulud on võrreldes ärikasumiga liikunud perioodil 2020–2023 vastupidises suunas – kui tööjõukulud on kasvanud, siis on ettevõtete kasumlikkus langenud ja vastupidi.

Tabel 9.

Läänemaa Töötleva tööstuse ettevõtete tööjõukulud ja nende muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

TÖÖJÕUKULUD TÖÖTLEVAS TÖÖSTUSES, €					
Valdkond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2020–2023
Kummi- ja plasttoodete tootmine	7 987 566	9 618 696	10 520 182	10 765 844	2,3%
Puidutöötlemine	7 637 641	7 842 097	8 346 488	8 779 230	5,2%
Toiduainete tootmine	6 111 045	6 839 541	8 007 973	8 149 758	1,8%
Mööblitootmine	4 440 396	4 576 108	4 700 686	2 551 896	-45,7%
Rõivatootmine	2 205 386	2 015 058	2 272 114	2 306 107	1,5%
Arvute, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	1 220 796	1 400 439	1 462 957	1 580 424	8,0%
Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	873 002	888 733	1 009 419	1 234 206	22,3%
Muude mitteemetsetest mineraalidest toodete tootmine	737 245	673 344	859 406	809 435	-5,8%
Elektriseadmete tootmine	447 349	509 884	576 874	649 924	12,7%
Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	964 760	862 980	933 675	507 219	-45,7%
Masinate ja seadmete remont ja paigaldus	320 968	351 414	357 757	247 452	-30,8%
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	78 142	130 894	185 475	243 581	31,3%
Tekstiilitootmine	297 853	323 625	315 481	222 965	-29,3%
Muu tootmine	89 059	138 519	145 621	151 720	4,2%
Metallitootmine	131 061	122 329	138 584	133 908	-3,4%
Muude transpordivahendite tootmine	43 002	41 793	85 171	93 231	9,5%
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	45 122	67 706	62 675	60 881	-2,9%
Trükindus ja salvestiste paljundus	214 208	229 829	250 440	40 254	-83,9%
Joogitootmine	1700	4799	0	1940	-
KOKKU	33 846 301	36 637 788	40 230 978	38 529 975	-4,2%

Brutokuupalk

Brutokuupalk tähistab töötaja tasu enne maksude ja muude kohustuslike mahaarvamiste arvestamist ning on üks tähtsamaid näitajaid nii tööjõuturu seisundi kui ka majanduse üldise tervise hindamisel. Maakonna ettevõtete majandusanalüüsis on brutopalga arvesse võtmine eriti oluline, kuna see peegeldab tööjõukulude taset, mis omakorda mõjutab ettevõtete konkurentsivõimet ja võimet kvalifitseeritud tööjõudu ligi meelitada. Läänemaa puhul annab brutopalga tase aimu ka piirkonna ettevõtluskeskkonna atraktiivsusest nii kohalikele töötajatele kui ka välis-investeeringutele. Selles peatükis analüüsime aastate 2020–2023 jooksul toimunud olulisemaid muutusi brutopalga dünaamikas.

Sarnaselt tööjõukulude dünaamikale perioodil 2020–2023, on muutunud ka brutokuupalka näitaja (Tabel 10 ja Joonis 8). Tervikuna on 2023. aastal Lääne maakonna erasektori töövõtjate brutokuupalk kasvanud 6,8%. Kõige kõrgema brutopalga sektor oli 2023. aastal Tervishoid ja sotsiaaltoolekanne (1977 eurot), mis oli võrreldes 2022. aastaga ka üks kiiremini kasvanud sektoreid. Kõige suurema töötajate arvuga sektori, Töötleva tööstuse, keskmine brutopalk kasvas 2023. aastal samuti üsna jõuliselt ning küündis 1512 euron. Ka

Hulgi- ja jaekaubanduse näitaja kasvas keskmisest kiiremas tempos (8,5%).

Kõige madalam keskmine palk oli 2023. aastal Haridus (634 eurot) ning Kunst, meelelahutus ja vaba aeg sektorites (667 eurot). Mõlema sektori trend on perioodi 2020–2023 vältel olnud stabiilne, mis paraku ei viita ka positiivsetele arengutele. Mitmed teised sektorid, mille palgatase oli 2020. aastal võrreldav vaatluse all oleva kahe sektoriga, on 2023. aastaks suutnud märkimisväärselt areneda ja oma keskmist brutokuupalka suurendada.

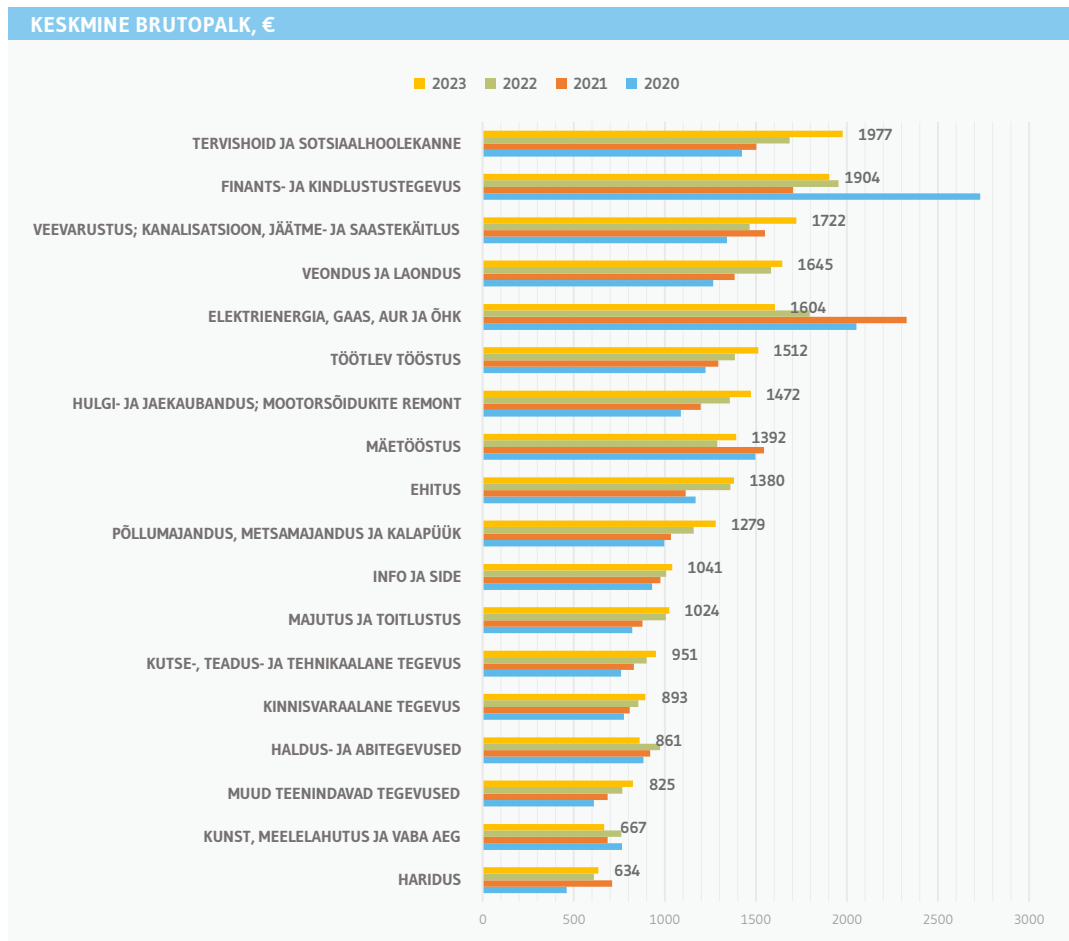
Tabel 9.

Läänemaa ettevõtete brutopalgad ja nende muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

BRUTOPALK, €					
Valdkond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2020–2023
TERVISHOID JA SOTSIAALHOOLEKANNE	1423	1502	1685	1977	17,3%
FINANTS- JA KINDLUSTUSTEGEVUS	2732	1704	1954	1904	-2,6%
VEEVARUSTUS; KANALISATSIOON, JÄÄTME- JA SAASTEKÄITLUS	1341	1550	1466	1722	17,5%
VEONDUS JA LAONDUS	1265	1383	1584	1645	3,9%
ELEKTRIENERGIA, GAAS, AUR JA ÕHK	2053	2328	1795	1604	-10,6%
TÖÖTLEV TÖÖSTUS	1223	1294	1384	1512	9,2%
HULGI- JA JAEKAUBANDUS; MOOTORSÕIDUKITE REMONT	1089	1198	1358	1472	8,5%
MÄETÖÖSTUS	1498	1544	1289	1392	8,0%
EHITUS	1169	1114	1360	1380	1,5%
PÕLLUMAJANDUS, METSAMAJANDUS JA KALAPÜÜK	997	1033	1158	1279	10,4%
INFO JA SIDE	930	975	1007	1041	3,4%
MAJUTUS JA TOITLUSTUS	820	877	1006	1024	1,8%
KUTSE-, TEADUS- JA TEHNIKAALANE TEGEVUS	760	829	900	951	5,7%
KINNISVARAALANE TEGEVUS	775	806	855	893	4,5%
HALDUS- JA ABITEGEVUSED	882	919	974	861	-11,6%
MUUD TEENINDAVAD TEGEVUSED	611	686	767	825	7,6%
KUNST, MEELELAHUTUS JA VABA AEG	765	687	761	667	-12,4%
HARIDUS	461	711	611	634	3,8%
KOKKU KESKMINE	1149	1208	1324	1415	6,8%

Joonis 8.

Läänemaa ettevõtete keskmine brutokuupalk perioodil 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Lisandväärtus

Lisandväärtus on majandusanalüüsis oluline näitaja, kuna see näitab, kui palju väärtust on loodud majandustegevuse käigus. See peegeldab ettevõtte, sektori või riigi panust sisemajanduse kogutoodangusse (SKT) ja tööjõu tootlikkusse. Lisandväärtuse kasv viitab suuremale kasumlikkusele, efektiivsusele ja konkurentsivõimele, toetades ühtlasi majanduskasvu ja piirkonna üldist heaolu. Käesolevas analüüsis on lisandväärtuse arvutamiseks kasutatud valemit, mis ühendab ärikasumi, põhivarade kulumit ja tööjõukulud. Erinevates analüüsides võivad lisandväärtuse arvutamise meetodid mõnevõrra erineda, mistõttu pole näiteks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi andmeid ja siinseid tulemusi alati üks-ühele võrreldavad. Vaadeldes lisandväärtuse dünaamikat sektorite lõikes Lääne maakonnas perioodil 2020–2023, võib täheldada mitmeid trende ja seaduspärasusi, mis annavad olulist teavet piirkonna majandusliku arengu kohta.

Lääne maakonnas loodud kogulisandväärtus oli 2023. aastal 184,2 miljonit eurot, mis on võrreldes 2022. aastaga 11% vähem. Antud languse suurimaks põhjuseks on ärikasumi langus, sest tööjõukulud ja põhivara kulum püsisid samal perioodil muutumatuks. Töötlev tööstus on maakonna suurim lisandväärtuse looja (55,4 miljonit), millele järgneb Hulgi- ja jaekaubandus (22,2 miljonit) ja Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne (16,1 miljonit). Viimane kasvas aastatel 2022–2023 koguni 20,3% ning seda praktiliselt eranditult tööjõukulude kasvu tõttu, mis on antud sektorit arvestades ka eeldatav. Suurimatest sektoritest kasvas 2023. aastal enim Finants- ja kindlustustegevus (46,8%) ning enim langesid Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük (-26,2%) ja Ehitus (-11,7%). Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektoris oli languse peamiseks põhjuseks ärikasumi vähenemine ja Ehitus sektoris tööjõukulude vähenemine.

Lääne maakonnas loodud kogulisandväärtus oli 2023. aastal 184,2 miljonit eurot, mis on võrreldes 2022. aastaga 11% vähem.

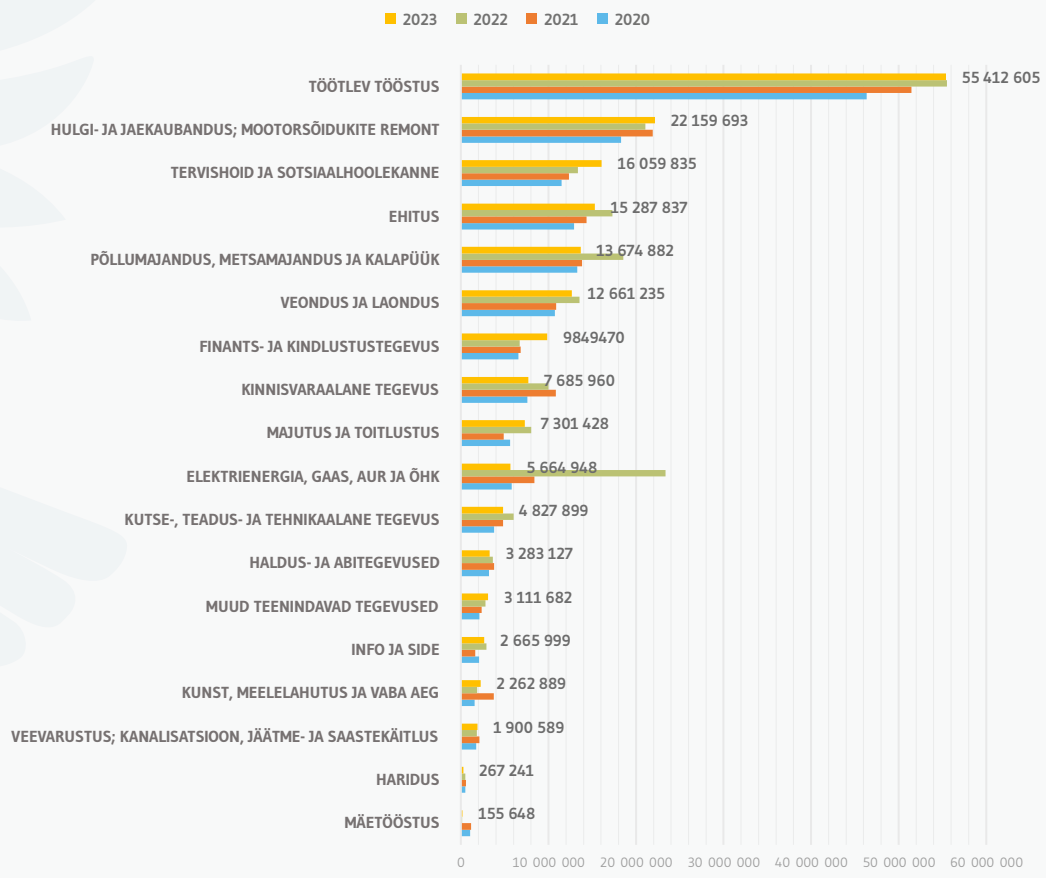
Kokkuvõttes paistab 2022. aasta silma hüppelise lisandväärtuse kasvuga mitmes sektoris, kuid osad sektorid näitasid 2023. aastal tagasiminekut, mis võib viidata muutlikkusele turutingimustes või spetsiifilisele majanduslikule survele teatud valdkondades (Joonis 9).

Analüüsides Töötleva tööstuse tegevusalasid eraldi, siis lisandväärtuse loomisel on teistest oluliselt suuremate näitajatega Toiduainete tootmine, Kummi- ja plasttoodete tootmine ja Puidutöötlemine.

Joonis 9.

Läänemaa ettevõtete lisandväärtus perioodil 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

LISANDVÄÄRTUS, €

Tabel 11.

Läänemaa Töötleva tööstuse ettevõtete lisandväärtus ja selle muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

LISANDVÄÄRTUS TÖÖTLEVAS TÖÖSTUSES, €

Valdkond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2020–2023
Toiduainete tootmine	11 344 525	12 107 715	15 237 903	16 542 532	8,6%
Kummi- ja plasttoodete tootmine	10 089 466	12 269 904	12 441 244	12 653 110	1,7%
Puidutöötlemine	10 472 446	11 497 450	12 158 720	12 003 338	-1,3%
Mööblitootmine	5 260 531	5 603 245	5 172 860	3 170 156	-38,7%
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	1 361 996	1 799 021	1 855 328	2 597 487	40,0%
Rõivatootmine	2 141 583	2 019 714	2 425 337	2 501 701	3,1%
Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	1 111 984	1 186 689	1 391 581	1 579 565	13,5%
Muude mitteметалsetest mineraalidest toodete tootmine	1 310 318	1 205 474	1 394 582	1 491 771	7,0%
Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	1 469 238	1 462 561	1 162 755	631 956	-45,7%
Muu tootmine	221 157	315 928	313 331	601 288	91,9%
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	110 391	279 394	282 713	333 437	17,9%
Masinate ja seadmete remont ja paigaldus	408 925	437 361	489 887	320 580	-34,6%
Tekstiilitootmine	375 552	391 974	304 927	279 246	-8,4%
Metallitootmine	212 628	149 514	151 399	224 197	48,1%
Elektriseadmete tootmine	69 036	135 373	104 376	146 525	40,4%
Muude transpordivahendite tootmine	55 737	60 143	111 059	117 922	6,2%
Trükindus ja salvestiste paljundus	255 836	420 038	381 131	116 127	-69,5%
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	66 864	95 157	92 998	79 055	-15,0%
Joogitootmine	27 136	20 332	30 734	21 804	-29,1%
Mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	0	559	-136	808	694,1%
KOKKU	46 365 349	51 457 546	55 502 729	55 412 605	-0,2%

Lisandväärtus töötaja kohta

Lisandväärtus töötaja kohta on oluline tootlikkuse näitaja, mis peegeldab, kui palju väärtust suudab ettevõtte ühe töötaja panusega luua. Mida rohkem lisandväärtust töötaja kohta suudetakse toota, seda kõrgemal positsioonil asub ettevõtte väärtusahelas. Kuna see näitaja sõltub oluliselt töötajate arvust, võivad väikese töötajate arvuga sektorid näidata aastate lõikes suuri kõikumisi.

Sarnane trend on märgatav ka Läänemaal, kus mõned sektorid on aasta-aastalt näidanud mitmekordset muutust võrreldes eelnevate aastatega (Tabel 12).

Töötaja kohta kõige tootlikum sektor on Lääne maakonnas järjepidevalt Elektrienergia, gaas, aur ja õhk, mille lisandväärtus töötaja kohta oli 2023. aastal 298 155 eurot (Joonis 10). Kuigi sektori näitaja langes võrreldes 2022. aastaga ligi 80%, siis on sektori tootlikkus töötaja kohta endiselt peaaegu kümme korda kõrgem maakonna keskmisest. Suurema töötajate arvuga sektoritest on kõrgeim tööjõu tootlikkuse näitaja Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektoril (59 456 eurot). Ülejäänud suuremate sektorite, nagu Hulgi- ja jaekaubandus, Töötlev tööstus, Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne ning Veondus ja laondus, tootlikkuse näitajad töötajate kohta jäävad vahemikku 34 000–40 000. Elukõige vääraks esiletõstmist Töötlev tööstus ja Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne sektorid, mis on kogu perioodi 2020–2023 vältel näidanud järjepidevat lisandväärtust töötaja kohta näitaja kasvu. Sarnaselt brutokuupalgale on Haridus ning Kunst, meelelahutus ja vaba aeg sektorite lisandväärtus töötaja kohta näitajad Läänemaa madalaimad.

Suurema töötajate arvuga sektoritest on kõrgeim tööjõu tootlikkuse näitaja Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektoril (59 456 eurot).

Töötleva tööstuse keskmine lisandväärtus töötaja kohta perioodil 2020–2023 oli 34 917 eurot. Keskmisest kõrgemat tootlikkust suutsid 2023. aastal näidata järgmised tegevusalad:

- Muu tootmine
- Muude mittemetallsetest mineraalidest toodete tootmine
- Elektriseadmete tootmine
- Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine
- Toiduainete tootmine
- Metallitootmine
- Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine
- Puidutöötlemine

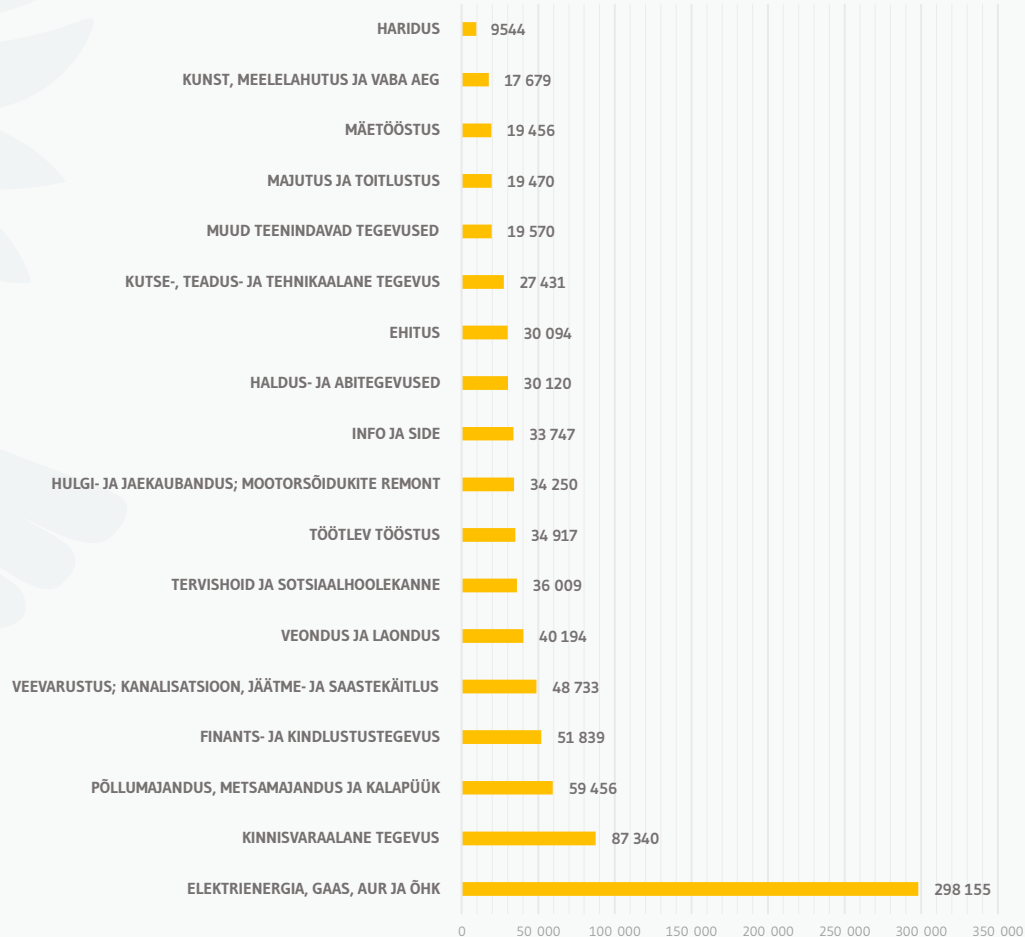
Eelnevast nimekirjast kõigi tegevusalade, välja arvatud Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine, lisandväärtus töötaja kohta suurenes vaieldava perioodi jooksul vähemalt 10%, mõningatel isegi ligi 50% või rohkemgi. Üldiselt on tööjõu tootlikkuse näitaja arenenud perioodil 2020–2023 kõikide Töötleva tööstuse tegevusalade üleselt väga positiivselt.

Joonis 10.

Läänemaa ettevõtete lisandväärtus
töötaja kohta 2023 aastal. Allikas:
Äriregistri andmete analüüs

LISANDVÄÄRTUS TÖÖTAJA KOHTA, €

Tabel 12.

Läänemaa ettevõtete lisandväärtus töötaja kohta ja selle muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

LISANDVÄÄRTUS TÖÖTAJA KOHTA, €					
Valdkond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2020–2023
ELEKTRIENERGIA, GAAS, AUR JA ÕHK	118 467	190 800	1 373 740	298 155	-78,3%
KINNISVARAALANE TEGEVUS	40 659	88 856	95 131	87 340	-8,2%
PÕLLUMAJANDUS, METSAMAJANDUS JA KALAPÜÜK	53 098	55 131	72 972	59 456	-18,5%
FINANTS- JA KINDLUSTUSTEGEVUS	67 628	37 650	39 226	51 839	32,2%
VEEVARUSTUS; KANALISATSIOON, JÄÄTME- JA SAASTEKÄITLUS	42 885	54 265	39 154	48 733	24,5%
VEONDUS JA LAONDUS	31 944	33 141	40 303	40 194	-0,3%
TERVISHOID JA SOTSIAALHOOLEKANNE	25 811	27 048	30 691	36 009	17,3%
TÖÖTLEV TÖÖSTUS	26 910	29 187	30 664	34 917	13,9%
HULGI- JA JAEKAUBANDUS; MOOTORSÕIDUKITE REMONT	28 555	34 190	32 410	34 250	5,7%
INFO JA SIDE	29 483	22 323	32 953	33 747	2,4%
HALDUS- JA ABITEGEVUSED	22 064	28 560	24 556	30 120	22,7%
EHITUS	24 869	25 689	29 684	30 094	1,4%
KUTSE-, TEADUS- JA TEHNIKAALANE TEGEVUS	21 756	27 500	34 672	27 431	-20,9%
MUUD TEENINDAVAD TEGEVUSED	14 023	15 787	18 639	19 570	5,0%
MAJUTUS JA TOITLUSTUS	15 873	17 186	22 624	19 470	-13,9%
MÄETÖÖSTUS	29 493	32 527	16 404	19 456	18,6%
KUNST, MEELELAHUTUS JA VABA AEG	20 590	42 524	19 813	17 679	-10,8%
HARIDUS	15 499	20 127	15 283	9544	-37,5%
KESKMINE	29 057	32 875	37 939	35 906	-5,4%

Tabel 13.

Läänemaa Töötleva tööstuse ettevõtete lisandväärtus töötaja kohta ja selle muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

LISANDVÄÄRTUS TÖÖTAJA KOHTA TÖÖTLEVAS TÖÖSTUSES, €					
Valdkond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2020–2023
Muu tootmine	24 573	22 566	26 111	60 129	130,3%
Muude mitteemmetalsetest mineraalidest toodete tootmine	43 677	41 568	46 486	51 440	10,7%
Elektriseadmete tootmine	23 012	45 124	34 792	48 842	40,4%
Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine	36 797	69 849	56 543	47 634	-15,8%
Toiduainete tootmine	34 693	35 299	40 962	46 599	13,8%
Metallitootmine	42 526	29 903	30 280	44 839	48,1%
Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	22 700	29 016	28 990	44 784	54,5%
Puidutöötlemine	32 124	34 631	34 598	36 820	6,4%
Mujal liigitamata masinate ja seadmete tootmine	28 512	28 944	31 627	32 908	4,0%
Kummi- ja plasttoodete tootmine	29 939	31 953	29 693	32 278	8,7%
Trükindus ja salvestiste paljundus	14 213	30 003	25 409	29 032	14,3%
Mööblitootmine	21 738	23 945	23 197	28 560	23,1%
Masinate ja seadmete remont ja paigaldus	24 054	24 298	30 618	24 660	-19,5%
Joogitootmine	13 568	20 332	-	21 804	7,2%
Rõivatootmine	11 832	12 947	17 324	20 675	19,3%
Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine	11 144	15 860	18 600	19 764	6,3%
Muude transpordivahendite tootmine	18 579	20 048	18 510	19 654	6,2%
Tekstiilitootmine	15 022	17 042	16 940	18 616	9,9%
Metalltoodete tootmine, v.a masinad ja seadmed	21 606	22 160	17 099	12 897	-24,6%
ÜLDKOKKUVÕTE	26 910	29 187	30 664	34 917	13,9%

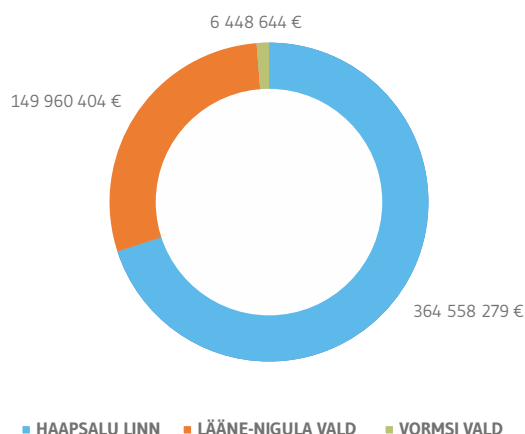
ETTEVÕTETE NÄITAJAD OMAVALITSUSTE KAUPA

Ettevõtete põhinäitajatest on vaatluse all müügitulu, töötajate arv, ärikasum ja tööjõukulud. Need näitajad annavad pildi ettevõtluse üldisest arengust ja näitavad, kuidas on aastate jooksul muutunud ettevõtete võime teenida, kasvada ja kasumlikult opereerida.

Lääne maakonda vaatleme tervikuna ettevõtlusvaldkondade lõikes ja iga kohaliku omavalitsuse osas eraldi. 2017. aasta haldusreformi järgselt on Lääne maakonnas kolm omavalitsust: **Haapsalu linn**, **Lääne-Nigula vald** ja **Vormsi vald**.

Müügikäive

Joonis 11.
Läänemaa ettevõtete müügikäibe jaotumine omavalitsuste lõikes 2023. aastal. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Lääne maakonna müügikäibe jaotus 2020–2023 perioodi jooksul ilma suuremate kõikumisteta. 68,71% kogu müügitulust tuleb Haapsalu linnast, 29,93% tuleb Lääne-Nigula vallast ja 1,36% Vormsi vallast.

Aastate lõikes on müügitulu olnud heas kasvutrendis, aga nagu majanduse hetkeolukorra kirjelduses välja toodi, siis üldisest majanduse jahtumise seisukorrast ei ole puutumata jäänud ka Lääne maakond.

Tabel 14.
Läänemaa omavalitsustes registreeritud ettevõtete müügitulu ja selle muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

MÜÜGITULU, €				
KOV	2020	2021	2022	2023
HAAPSALU LINN	300 262 226	328 075 904	375 711 932	364 558 279
LÄÄNE-NIGULA VALD	127 199 002	149 767 026	169 271 897	149 960 404
VORMSI VALD	5 465 458	8 380 837	6 786 568	6 448 644
KOKKU	432 926 686	486 223 767	551 770 397	520 967 327

Töötajate arv

Töötajate arv sõltub suuresti turunõudlusest. Kuna üldine nõudlus on 2023. aastal langenud, mida ilmestab ka Lääne maakonna müügikäibe tulek, siis see peegeldub ka töötajate arvus.

Töötajate arvu poolest on Haapsalu vallas pea-aegu kolm korda rohkem töötajaid kui Lääne-Nigula vallas. Haapsalu linnas on registreeritud töötajate arv keskmiselt 3814, Lääne-Nigula vallas 1398 ja Vormsi vallas 61. Kõige suuremaks tööandjaks Haapsalu linnas on Töötlev tööstus millele järgnevad Hulgi- ja jaekaubandus ning Ehitus.

Lääne-Nigula vallas on samuti Töötlev tööstus kõige suuremaks tööandjaks. Sellele järgneb Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük ning Ehitus.

Vormsi vallas toimetavad ühingud on kõik VKE-d ja mikroettevõtted. Ettevõtlusvaldkondade lõikes on erinevad sektorid palju ühtlasemalt jaotunud, kuna ettevõtted on väikesed. Kõige rohkem töötajaid on Ehituses, millele järgnevad Majutus ja toitlustus ning Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus.

Tabel 15.
Läänemaa omavalitsustes
registreeritud ettevõtete töötajate
arv ja selle muutumine aastatel
2020–2023. Allikas: Äriregistri
andmete analüüs

TÖÖTAJATE ARV				
KOV	2020	2021	2022	2023
HAAPSALU LINN	3808	3786	3919	3743
LÄÄNE-NIGULA VALD	1420	1458	1430	1284
VORMSI VALD	60	62	63	57

Ärikasum

Ärikasumi kontekstis on üldjärjestus sama. Siinkohal on huvitav see, et kuigi Lääne-Nigula vallas on ettevõtete arv, töötajate arv ja müügikäibe oluliselt väiksemad kui Haapsalu linnas, siis on Lääne-Nigula ettevõtted suhtarvuna kasumlikumad.

Näiteks kogu Lääne maakonna müügikäibest tuleb 29,98% Lääne-Nigula vallast, aga ärikasu-

mi kontekstis on see 35,89%. Seega võib öelda, et seal toimetavad ettevõtted suudavad oma ressursse paremini ära kasutada. Kindlasti on mõju ka sektori spetsiifikal. Näiteks põllumajandus, mis on Lääne-Nigula vallas ärikasumi vaates esimesel kohal, on üldjuhul rohkem automatiseeritud, mis vähendab tööjõu vajadust ning vähenevad tööjõukulud.

Tabel 16.
Läänemaa omavalitsustes
registreeritud ettevõtete ärikasumi
jaotumine ja selle muutumine
aastatel 2020–2023. Allikas:
Äriregistri andmete analüüs

ÄRIKASUMI JAOTUMINE					
KOV	2020	2021	2022	2023	Keskmine
HAAPSALU LINN	56,99%	61,12%	68,12%	63,48%	63,24%
LÄÄNE-NIGULA VALD	42,80%	37,51%	31,48%	34,91%	35,89%
VORMSI VALD	0,21%	1,36%	0,40%	1,61%	0,87%

Tabel 17.

Läänemaa omavalitsustes registreeritud ettevõtete ärikasum ja selle muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

ÄRIKASUM, €				
KOV	2020	2021	2022	2023
HAAPSALU LINN	19 872 994	29 477 649	43 200 427	25 762 685
LÄÄNE-NIGULA VALD	14 923 169	18 090 137	19 963 470	14 169 389
VORMSI VALD	73 691	657 531	250 616	653 782

Haapsalu linn

Tabelis 18 on kajastatud olulisemad majandusnäitajad Haapsalu linna registreeritud ühingute kohta.

Töötlev tööstus on suurim sektor töötajate arvu (1097) ja müügitulu (103,6 miljonit) osas. Ärikasum on 7,4 miljonit eurot, mis teeb ärikasumi ja müügitulu suhteks (umbes 7,2%). Keskmine

ärikasumi ja müügitulu suhe on Haapsalu ettevõtetes 7,1%.

Hulgi- ja jaekaubandus on Haapsalu majanduses samuti oluline, pakkudes tööd 503 inimesele. Müügitulu on 96,8 miljonit eurot ja ärikasum 3,7 miljonit eurot. Ärikasumi ja müügitulu suhe on 3,8%.

Tabel 18.

Haapsalu linna registreeritud ettevõtete tähtsamad majandusnäitajad ja nende muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

ETTEVÕTETE MAJANDUSNÄITAJAD				
Sektor	Müügitulu, €	Töötajate arv	Tööjõukulud, €	Ärikasum, €
TÖÖTLEV TÖÖSTUS	103 662 994	1097	26 211 827	7 484 368
HULGI- JA JAEKAUBANDUS; MOOTORSÕIDUKITE JA MOOTORRATASTE REMONT	96 843 309	503	11 904 342	3 699 982
EHITUS	42 351 864	382	8 348 525	2 248 583
VEONDUS JA LAONDUS	19 648 658	206	6 013 509	1 415 944
FINANTS- JA KINDLUSTUSTEgevus	16 186 616	190	5 806 986	1 773 189
ELEKTRIENERGIA, GAAS, AUR JA ÕHK	14 758 504	3	135 000	30 460
MAJUTUS JA TOITLUSTUS	14 139 262	304	5 198 766	503 266
TERVISHOID JA SOTSIAALHOOLEKANNE	12 892 895	408	12 998 735	756 513
KINNISVARAALANE TEGEVUS	8 178 236	65	972 476	3 462 637
HALDUS- JA ABITEGEVUSED	7 281 088	87	1 229 800	482 569
INFO JA SIDE	6 947 723	47	889 653	707 864
KUTSE-, TEADUS- JA TEHNIKAALANE TEGEVUS	5 614 998	113	1 793 014	797 432
PÖLLUMAJANDUS, METSAMAJANDUS JA KALAPÜÜK	5 267 205	47	1 032 951	2 444 934
VEEVARUSTUS; KANALISATSIOON, JÄÄTME- JA SAASTEKÄITLUS	3 908 034	35	1 016 599	-387 882
KUNST, MEELELAHUTUS JA VABA AEG	3 878 899	114	1 197 441	191 239
MUUD TEENINDAVAD TEGEVUSED	2 473 978	118	1 690 516	273 909
HARIDUS	475 521	23	229 146	-123 232
MÄETÖÖSTUS	48 495	1	14 825	910
KOKKU	364 558 279	3743	86 684 111	25 762 685

Lääne-Nigula vald

Lääne-Nigula valda registreeritud ettevõtete statistika põhjal saab teha järgmisi järeldusi (Tabel 19). Töötlev tööstus on suurim sektor töötajate arvu (490) ja müügitulu (70,7 miljonit) osas. Ärikasum on 3,5 miljonit eurot, mis teeb ärikasumi ja müügitulu suhteks 5%. Keskmine ärikasumi ja müügitulu suhe Lääne-Nigula ettevõtetes on umbes 9,4%, mis

tähendab, et Töötlev tööstus on sellest näitajast madalam.

Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektori töötajate arv on 175 ja müügitulu 19,5 miljonit. Ärikasumiga 1,4 miljonit on Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektori suhtarv 7,6%.

Tabel 19.

Lääne-Nigula valda registreeritud ettevõtete tähtsamad majandusnäitajad ja nende muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

ETTEVÕTETE MAJANDUSNÄITAJAD				
Sektor	Müügitulu, €	Töötajate arv	Tööjõukulud, €	Ärikasum, €
TÖÖTLEV TÖÖSTUS	70 763 684	490	12 316 782	3 552 976
PÕLLUMAJANDUS, METSAMAJANDUS JA KALAPÜÜK	19 581 409	175	3 501 026	1 482 636
HULGI- JA JAEKAUBANDUS; MOOTORSÕIDUKITE JA MOOTORRATASTE REMONT	19 350 655	90	1 595 274	1 784 078
VEONDUS JA LAONDUS	13 559 435	109	2 308 333	417 138
EHITUS	10 350 095	116	2 767 188€	853 445
MAJUTUS JA TOITLUSTUS	2 909 877	60	906 118	10 506
KUTSE-, TEADUS- JA TEHNIKAALANE TEGEVUS	2 869 707	57	802 381	641 310
TERVISHOID JA SOTSIAALHOOLEKANNE	2 260 455	36	1 158 076	586 735
KINNISVARAALANE TEGEVUS	2 018 727	22	285 619	1 045 082
MUUD TEENINDAVAD TEGEVUSED	1 522 429	37	389 024	310 272
INFO JA SIDE	1 259 707	26	364 379	290 184
HALDUS- JA ABITEGEVUSED	951 849	22	277 385	166 484
ELEKTRIENERGIA, GAAS, AUR JA ÕHK	918 968	16	354 429	3 043 868
KUNST, MEELELAHUTUS JA VABA AEG	573 259	13	153 482	16 809
VEEVARUSTUS; KANALISATSIOON, JÄÄTME- JA SAASTEKÄITLUS	518 251	4	61 818	-63 367
MÄETÖÖSTUS	366 188	7	163 957	-79 245
HARIDUS	178 264	4	35 588	41 293
FINANTS- JA KINDLUSTUSTEGEVUS	7445	0	0	69 185
KOKKU	149 960 404	1284	27 440 859	14 169 389

Vormsi vald

Vormsi valla statistikast saab välja lugeda, et müügitulu osas on Ehitus ja Hulgi- ja jaeaubandus küll väga heade tulemustega, aga ärikasumi vaates on 2023. aasta neil olnud pigem keeruline (Tabel 20). Olulisteks

kasumi tootjateks sektorite vaates on olnud Kinnisvaraalaane tegevus, Kutse-,teadus- ja tehnikalaane tegevus ja Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük.

Tabel 20.

Vormsi valda registreeritud ettevõtete tähtsamad majandusnäitajad ja nende muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

ETTEVÕTETE MAJANDUSNÄITAJAD				
Sektor	Müügitulu, €	Töötajate arv	Tööjõukulud, €	Ärikasum, €
EHITUS	1 742 125	10	140 407	-66 653
HULGI- JA JAEKAUBANDUS; MOOTORSÕIDUKITE JA MOOTORRATASTE REMONT	1 239 254	5	76 091	-50 032
PÕLLUMAJANDUS, METSAMAJANDUS JA KALAPÜÜK	1 131 872	8	189 351	187 958
KUTSE-, TEADUS- JA TEHNIKAALANE TEGEVUS	970 508	6	92 589	234 031
INFO JA SIDE	595 896	6	65 912	20 982
MAJUTUS JA TOITLUSTUS	458 560	11	60 120	-58 558
KINNISVARAALANE TEGEVUS	104 250	1	3880	382 974
HARIDUS	102 298	1	20 357	14 522
TERVISHOID JA SOTSIAALHOOLEKANNE	55 317	2	1506	10 623
KUNST, MEELELAHUTUS JA VABA AEG	24 978	1	19 257	8018
TÖÖTLEV TÖÖSTUS	12 783	0	0	2112
MUUD TEENINDAVAD TEGEVUSED	10 803	4	26 371	-1979
VEONDUS JA LAONDUS	0	0	0	-30 000
HALDUS- JA ABITEGEVUSED	0	0	0	-216
FINANTS- JA KINDLUSTUSTEGEVUS	0	0	0	0
KOKKU	6 448 644	55	695 841	653 782

Kokkuvõte

Töötlev tööstus on Lääne maakonna ja iga omavalitsuse jaoks väga oluline sektor ning selle toetamisele tuleb tähelepanu pöörata. Sektoris on kõige suuremad käibed, kasumid ja töötajate arvud. Ligikaudu kolmandik kogu müügitulust, viiendik ärikasumist ja kolmandik töötajate arvust on seotud just Töötleva tööstusega. Kuigi Elektrienergia, gaas, aur ja õhk sektor tegi 2022. aastal väga tugeva arengu, eriti ärikasumi vaates, siis seda saab pigem pidada erandiks. Olulisteks sektoriteks on veel Hulgi- ja jaekaubandus, kus töötab 11% kogu Lääne maakonna tööjõust. Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük on oluline mitte ainult Lääne-Nigula vallale, vaid ka teistele. Kogu müügitulust tuleb 12,57% just sellest sektorist.

Ligikaudu kolmandik kogu müügitulust, viiendik ärikasumist ja kolmandik töötajate arvust on seotud just Töötleva tööstusega.

Üldine majanduslik seis oli 2023. aastal raske. Nõudlus vähenes ja raha kallines läbi inflatsiooni, intressimäärade kasvu ja erinevate energiakriiside. See on jätnud oma jälje ka omavalitsustes toimetavatele ühingutele. Poliitikakujundatele on soovitus olla pidevas kontaktis oma piirkonna ettevõtjatega, et jõuaks operatiivselt toetada erinevate turutõrgete korral. Kindlasti on olulisel kohal kõik toetavad meetmed, mis on seotud digipöörde, rohepöörde ja innovatsioonipöördega.

LÄÄNEMAA VÕRDLUS TEISTE MAAKONDADEGA EESTIS

Eesti maakondade majandusliku olukorra mõistmine on oluline mitte ainult riiklikul, vaid ka kohalikul tasandil. See analüüs keskendub Lääne maakonna majandusnäitajate võrdlemisele teiste Eesti maakondadega aastatel 2020–2023. Eesmärk on anda Lääne maakonna poliitikakujundajatele ülevaade maakonna näitajatest võrreldes teiste Eesti maakondadega. Maakondade omavaheline võrdlus põhineb Äriregistri ja Statistikaameti andmetel¹⁰.

Analüüsitud on järgmisi näitajaid:

- **Ettevõtete arv**
- **Hõivatute arv**
- **Müügitulu**
- **Ekspordi maht**
- **Ärikasum**

Ettevõtete arv

Lääne maakonnas oli 2020. aastal 1797 ettevõtet, mis kasvas 2023. aastaks 2017-ni ehk umbes 12% võrra. Ettevõtete arv on püsinud suhteliselt stabiilsena, kuid on väiksem kui enamikus teistes maakondades. Lääne maakond on saavutanud võrreldes teiste maakondadega aastate lõikes kohad 10–12 (Tabel 21 ja Joonis 12). Võrreldes sarnase suurusega maakondadega, nagu Valga (1,895) ja Põlva (1,856), on Lääne maakond säilitanud ettevõtete arvu

Eesmärk on anda Lääne maakonna poliitikakujundajatele ülevaade maakonna näitajatest võrreldes teiste Eesti maakondadega.

- **Brutokuupalk**
- **Tööjõu näitajad**

Esiteks tuleb kohe öelda, et Harju maakond ja mõnel juhul Tartu maakond on oma näitajate poolest ülejäänud maakondadest oluliselt suuremad. Selle jaoks, et jooniseid oleks lihtsam lugeda, on mõistlik need maakonnad joonistelt eemaldada. Lääne maakonna jaoks on kindlasti ka huvitavam, kuidas nähakse välja võrdluses sarnaste maakondadega.

Ettevõtete arv on püsinud suhteliselt stabiilsena, kuid on väiksem kui enamikus teistes maakondades.

poolest tugevama positsiooni. Kuigi 2023. aastal toimus väike langus, on ettevõtete arv jäänud stabiilseks, viidates sellele, et Lääne maakonnas on ettevõtluskeskkond olnud vähemalt mõõdukalt vastupidav.

¹⁰Maakondlike võrdlusandmete puhul pole sisse arvestatud sihtasutused ega mittetulundusühendused, mistõttu võib kajastatud statistika ülejäänud majandusanalüüsiga võrreldes erineda.

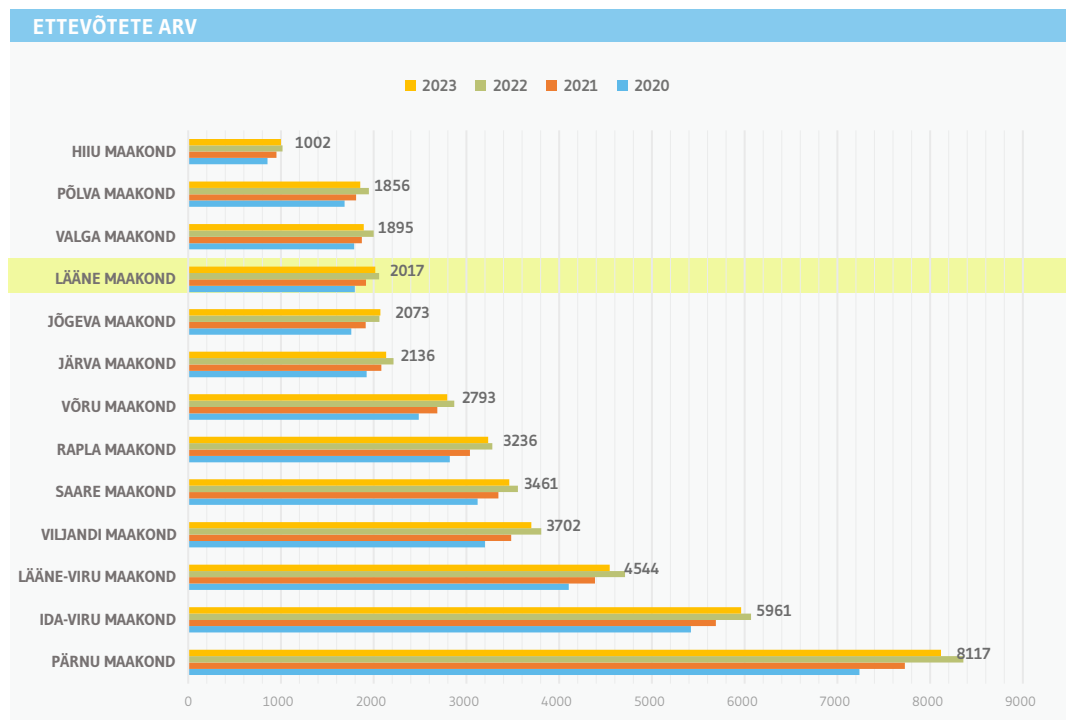
Tabel 21.

Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete arv ja selle muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

ETTEVÕTETE ARV				
Maakond	2020	2021	2022	2023
HARJU MAAKOND	77 090	83 753	90 789	88 065
TARTU MAAKOND	14 947	15 982	17 068	16 364
PÄRNU MAAKOND	7237	7726	8359	8117
IDA-VIRU MAAKOND	5420	5688	6069	5961
LÄÄNE-VIRU MAAKOND	4105	4386	4711	4544
VILJANDI MAAKOND	3199	3483	3806	3702
SAARE MAAKOND	3121	3345	3556	3461
RAPLA MAAKOND	2820	3038	3279	3236
VÕRU MAAKOND	2486	2687	2870	2793
JÄRVA MAAKOND	1926	2083	2216	2136
JÕGEVA MAAKOND	1760	1915	2062	2073
LÄÄNE MAAKOND	1797	1917	2060	2017
VALGA MAAKOND	1791	1872	2002	1895
PÕLVA MAAKOND	1686	1811	1950	1856
HIIU MAAKOND	857	952	1020	1002

Joonis 12.

Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete arv ja selle muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Hõivatute arv

2023. aastal töötas Lääne maakonnas 4,237 inimest, mis tähendab 7% langust võrreldes 2022. aastaga. Valga maakonnas oli töötajate arv 5,471 ja Võru maakonnas 8,080, mis on küll kõrgem, kuid ka nendes maakondades langes hõivatute arv vastavalt 15% ja 7% (Tabel 22 ja Joonis 13). See langus viitab üldisele tööjõu vähenemise trendile

2023. aastal töötas Lääne maakonnas 4,237 inimest, mis tähendab 7% langust võrreldes 2022. aastaga.

sarnaste maakondade seas, kus tööandjad on majandusliku surve tõttu tööjõu vajadust vähenetanud.

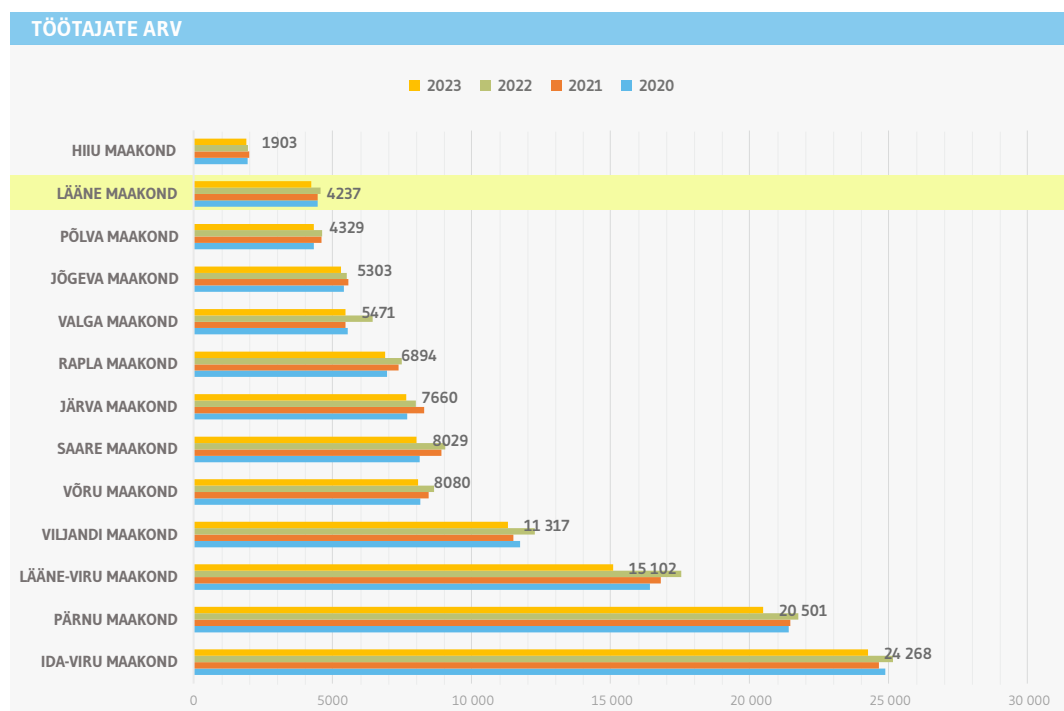
Tabel 22.

Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete töötajate arv ja selle muutumine aastatel 2020–2023.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs

TÖÖTAJATE ARV					
Maakond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
HARJU MAAKOND	289 084	295 816	312 256	284 093	-9%
TARTU MAAKOND	44 666	47 181	49 246	44 079	-10%
IDA-VIRU MAAKOND	24 891	24 656	25 166	24 268	-4%
PÄRNU MAAKOND	21 412	21 479	21 760	20 501	-6%
LÄÄNE-VIRU MAAKOND	16 426	16 812	17 555	15 102	-14%
VILJANDI MAAKOND	11 755	11 511	12 278	11 317	-8%
VÕRU MAAKOND	8161	8460	8661	8080	-7%
SAARE MAAKOND	8137	8927	9065	8029	-11%
JÄRVA MAAKOND	7686	8296	7997	7660	-4%
RAPLA MAAKOND	6970	7383	7498	6894	-8%
VALGA MAAKOND	5556	5467	6448	5471	-15%
JÕGEVA MAAKOND	5409	5573	5515	5303	-4%
PÕLVA MAAKOND	4326	4604	4634	4329	-7%
LÄÄNE MAAKOND	4465	4468	4572	4237	-7%
HIIU MAAKOND	1949	2008	1959	1903	-3%

Joonis 13.

Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete töötajate arv ja selle muutumine aastatel 2020–2023.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Tööhõive määr

Tööhõive määr annab ülevaate, kui efektiivselt on tööjõud kasutusel. Kõrgem tööhõive määr tähendab, et suurem osa tööealisest elanikkonnast osaleb majanduslikus tegevuses.

Hõive määra järgi on Lääne maakond viimased kolm aastat tublil viiendal või kuuendal kohal üle-Eestilises võrdluses (Tabel 23). See näitab, et maakond on suutnud tööle rakendada suure osa tööealisest elanikkonnast.

Lääne maakonna tööhõive määr on aastate jooksul stabiilselt kasvanud. See näitab, et maakond on suutnud kasvatada tööhõivet paremini kui

mitmed sarnase suurusega maakonnad. Kindlasti mängib siin rolli ka üldine majanduslikult seisund ja inflatsioon, mis sunnib suuremat hulka tööealisest elanikkonnast tööturul aktiivselt osalema.

Hõive määra järgi on Lääne maakond viimased kolm aastat tublil viiendal või kuuendal kohal üle-Eestilises võrdluses

Tabel 23.
Eesti maakondade tööhõive määr (%) ja selle muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Statistikaamet

TÖÖHÕIVE MÄÄR, %				
Maakond	2020	2021	2022	2023
HARJU MAAKOND	71,9	71,5	74,3	73,2
SAARE MAAKOND	69,6	63,7	70,5	69,3
TARTU MAAKOND	68,4	67,9	71,5	72,7
RAPLA MAAKOND	67	61,6	66,3	64,8
PÄRNU MAAKOND	64,5	67,7	70,7	70,8
LÄÄNE MAAKOND	64	63,8	70,5	72,7
JÕGEVA MAAKOND	62,7	61,2	60,7	58,5
JÄRVA MAAKOND	62,6	60	64,9	68,6
HIIU MAAKOND	62,2	71,6	70,8	70
VALGA MAAKOND	61,5	56,9	53,8	60
VILJANDI MAAKOND	61,5	62,8	70,4	65,7
LÄÄNE-VIRU MAAKOND	61,5	62,2	60,7	65,7
VÖRU MAAKOND	59	61,3	63,3	61,2
IDA-VIRU MAAKOND	54,6	56,1	54,9	55,4
PÕLVA MAAKOND	52,6	56,2	58,2	61,9

Müügitulu

Lääne maakonna ettevõtete müügitulu oli 2023. aastal 473,6 miljonit eurot, mis on 4% langus võrreldes eelneva aastaga. Arvestades üldist nõudluse vähenemist on see pigem hea näitaja, sest Eesti müügitulu kõikide maakondade peale kokku langes 15% (Tabel 24). See viitab, et Lääne maakonna ettevõtted on olnud mõnevõrra stabiilsemad.

Lääne maakonna ettevõtete müügitulu oli 2023. aastal 473,6 miljonit eurot, mis on 4% langus võrreldes eelneva aastaga

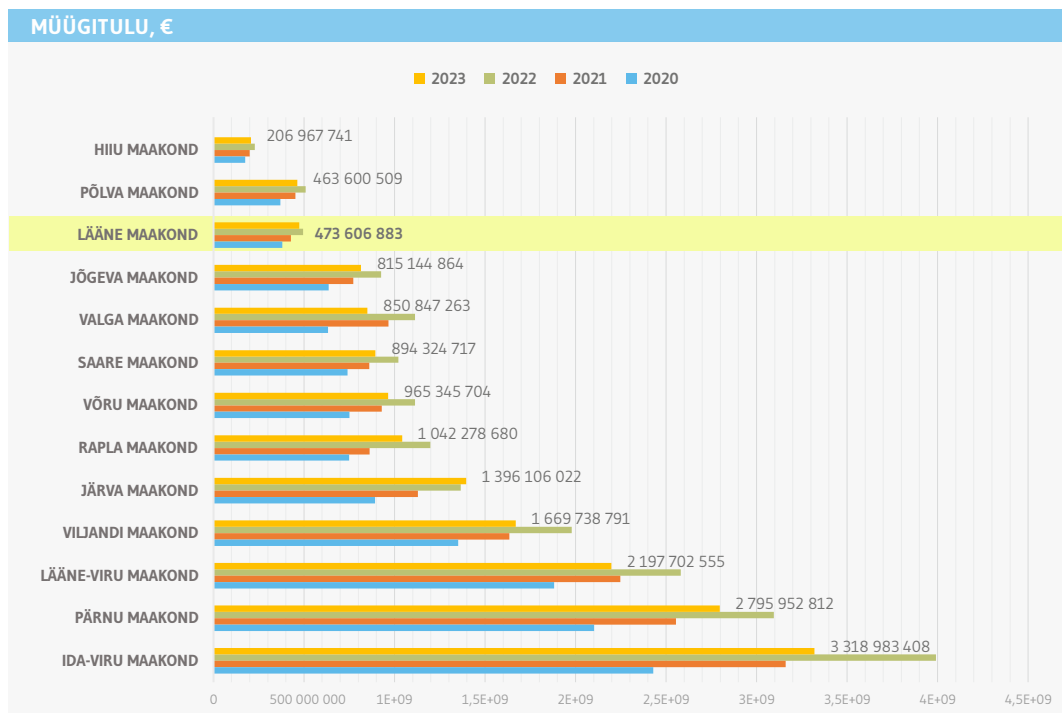
Tabel 24.

Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete müügitulu ja selle muutumine aastatel 2020–2023.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs

MÜÜGITULU, €					
Maakond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
HARJU MAAKOND	50 274 458 329	63 038 686 696	79 349 511 659	66 636 031 162	-16%
TARTU MAAKOND	6 225 023 406	7 359 222 648	8 829 386 599	7 818 286 055	-11%
IDA-VIRU MAAKOND	2 429 161 116	3 160 748 592	3 990 336 682	3 318 983 408	-17%
PÄRNU MAAKOND	2 103 290 566	2 555 581 614	3 095 152 823	2 795 952 812	-10%
LÄÄNE-VIRU MAAKOND	1 880 971 662	2 247 522 998	2 580 724 523	2 197 702 555	-15%
VILJANDI MAAKOND	1 352 163 384	1 634 438 899	1 978 034 608	1 669 738 791	-16%
JÄRVA MAAKOND	891 651 769	1 128 346 633	1 365 026 893	1 396 106 022	2%
RAPLA MAAKOND	748 586 731	862 544 735	1 198 539 611	1 042 278 680	-13%
VÖRU MAAKOND	750 619 785	930 356 313	1 113 340 051	965 345 704	-13%
SAARE MAAKOND	741 029 038	859 829 444	1 021 610 419	894 324 717	-12%
VALGA MAAKOND	632 021 413	967 218 533	1 113 495 060	850 847 263	-24%
JÕGEVA MAAKOND	635 838 608	771 447 293	926 586 526	815 144 864	-12%
LÄÄNE MAAKOND	379 988 283	427 649 326	495 578 198	473 606 883	-4%
PÕLVA MAAKOND	368 846 784	452 083 191	509 124 453	463 600 509	-9%
HIIU MAAKOND	176 004 378	199 454 841	227 936 040	206 967 741	-9%

Joonis 14.

Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete müügitulu ja selle muutumine aastatel 2020–2023.
Allikas: Äriregistri andmete analüüs

Ekspordi maht

Läänemaa maakonna ekspordimaht langes 2023. aastal 8%, jõudes 120,5 miljoni euroni. Võrdluseks vähenes eksport Põlva maakonnas 28% ja Hiiu maakonnas 24% (Tabel 25). Lääne maakond on suutnud hoida ekspordi languse mõõduka, mis võib viidata ekspordi mitmekesisusele ja võimekusele hoida ekspordimahtusid stabiilsemana. Kuna mitmed eksporditurud on olnud ebastabiilsed, on Lääne maakonna ettevõtete suutlikkus ekspordi osas vastupidavust näidata positiivne.

Kuna mitmed eksporditurud on olnud ebastabiilsed, on Lääne maakonna ettevõtete suutlikkus ekspordi osas vastupidavust näidata positiivne.

Tabel 25.

Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete müügitulu ekspordist ja selle muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

EKSPORT, €					
Maakond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
HARJU MAAKOND	19 142 204 670	25 060 527 280	29 994 560 073	21 938 169 066	-27%
TARTU MAAKOND	2 129 867 787	2 494 445 802	2 873 442 912	2 603 290 474	-9%
PÄRNU MAAKOND	744 196 109	909 207 072	1 061 256 209	940 728 494	-11%
IDA-VIRU MAAKOND	687 545 639	748 348 057	905 718 221	825 185 780	-9%
LÄÄNE-VIRU MAAKOND	544 116 486	634 929 505	761 368 966	593 941 937	-22%
VILJANDI MAAKOND	526 728 685	601 198 425	759 825 835	577 144 731	-24%
RAPLA MAAKOND	284 142 082	327 091 627	516 902 844	418 424 339	-19%
JÄRVA MAAKOND	209 874 136	324 034 129	364 928 503	327 389 310	-10%
SAARE MAAKOND	238 546 755	278 453 440	321 196 299	287 606 907	-10%
JÕGEVA MAAKOND	175 126 741	238 599 399	285 070 693	234 606 792	-18%
VALGA MAAKOND	202 545 038	404 792 170	431 886 951	219 950 854	-49%
VÕRU MAAKOND	155 787 057	188 434 475	223 435 016	178 019 844	-20%
LÄÄNE MAAKOND	103 486 701	117 683 090	131 110 820	120 535 723	-8%
PÕLVA MAAKOND	67 628 834	98 491 181	103 149 453	74 676 442	-28%
HIIU MAAKOND	53 110 007	59 300 504	68 666 301	52 314 313	-24%

Ärikasum

Läänemaa maakonna ettevõtete ärikasum vähenes 2023. aastal 37%, jõudes 40,4 miljoni euroni, mis on küll suur langus, kuid sarnane trend esineb ka näiteks Valga maakonnas (-35%). Põlva maakond kaotas ärikasumist 30% ja Hiiu maakond 19%, viidates üldisele survele ettevõtete kasumlikkusele (Tabel 26). Kui Ida-Viru maakonna ebatavaliselt suur muutus välja jätta, siis keskmiselt langes ettevõtete ärikasum 29%.

Ärikasumi ja müügikäibe ebatavaline korrelatsioon – kus müügikäibe vähenes vaid 4%, kuid ärikasum langes 35% – viitab sellele, et ettevõtete kulud on kasvanud märkimisväärselt ja see sööb ära suure osa kasumist, isegi kui käive

Ettevõtete kulud on kasvanud märkimisväärselt ja see sööb ära suure osa kasumist, isegi kui käive on suhteliselt stabiilne.

on suhteliselt stabiilne. Sellist olukorda võivad põhjustada mitmed tegurid. Viimastel aastatel on energia- ja toorainehinnad märkimisväärselt tõusnud, mõjutades eriti just tootmis- ja töötlevat tööstust, mille osakaal on Lääne maakonnas kõrge. Kui ettevõtted peavad maksma rohkem tootmises või teenuste pakkumisel kasutatava energia ja materjalide eest, suureneb nende kulu, mis vähendab ärikasumit. Palgakulud on kasvanud kiirelt, kuid palgakasv pole suures osas kaasnenud tootlikkuse kasvuga. See tähendab, et palgad on tõusnud, kuid tootmise efektiivsus või toodangu maht töötaja kohta pole piisavalt kasvanud, et katta need lisakulud, mis-

tõttu kasumlikkus väheneb. Kui ettevõtetel on laene või krediiti, siis intressimäärade tõus suurendab finantskulusid. Kuna Eestis on intressimäärad tõusnud, on paljude ettevõtete laenude teenindamise kulud suurenenud. Suuremad finantskulud vähendavad kasumit isegi siis, kui käive püsib stabiilne.

Üldine hinnatõus mõjutab kõiki ettevõtte kulu- komponente, sealhulgas töötajaid, renti ja muud. Kui inflatsioonitase on kõrge, suurenevad ettevõtete üldkulud kiiremini kui käibe kasv, mis avaldab tugevat survet kasumimarginaalidele.

Tabel 26.

Eesti maakondadesse registreeritud ettevõtete ärikasum ja selle muutumine aastatel 2020–2023. Allikas: Äriregistri andmete analüüs

ÄRIKASUM, €					
Maakond	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
HARJU MAAKOND	2 496 060 835	4 188 883 258	4 708 718 933	3 666 562 089	-22%
TARTU MAAKOND	501 999 426	674 699 055	786 095 408	594 079 792	-24%
PÄRNU MAAKOND	158 854 458	249 398 430	302 485 673	215 920 988	-29%
VILJANDI MAAKOND	122 392 170	167 669 827	187 836 187	156 760 230	-17%
LÄÄNE-VIRU MAAKOND	125 807 070	153 187 141	170 395 269	112 013 102	-34%
RAPLA MAAKOND	60 520 056	80 063 169	99 115 997	75 047 646	-24%
VÕRU MAAKOND	57 934 407	81 778 990	100 478 483	61 091 042	-39%
JÄRVA MAAKOND	42 582 039	81 859 759	111 847 944	54 563 981	-51%
VALGA MAAKOND	49 118 214	80 713 308	92 268 821	60 067 323	-35%
SAARE MAAKOND	44 640 240	58 699 132	75 265 099	69 035 940	-8%
JÕGEVA MAAKOND	39 343 502	55 457 158	83 496 203	55 246 889	-34%
LÄÄNE MAAKOND	31 889 757	44 812 199	64 514 326	40 401 002	-37%
PÕLVA MAAKOND	29 432 134	40 340 410	40 679 402	28 620 227	-30%
IDA-VIRU MAAKOND	45 835 151	214 995 110	156 699 965	-295 701 889	-289%
HIIU MAAKOND	8 629 655	18 042 897	20 261 343	16 337 670	-19%

SKP elaniku kohta

SKP elaniku kohta andmed 2023. aasta kohta avaldatakse Statistikaameti poolt 13.12.2024. Andmed kuni aastani 2022 näitavad stabiilset kasvu üle Eesti (Tabel 27 ja Joonis 15). Lääne maakond on samuti viimase viie aasta jooksul näidanud järjepidevat kasvu. See viie aasta jooksul tehtud 41% kasv peegeldab maakonna suutlikkust areneda ja suurendada oma majanduslikku aktiivsust. See näitab, et

Lääne maakond on suutnud investeerida oma majandusse, luua uusi võimalusi ja toetada kohalike ettevõtete kasvu.

Lääne maakond on samuti viimase viie aasta jooksul näidanud järjepidevat kasvu.

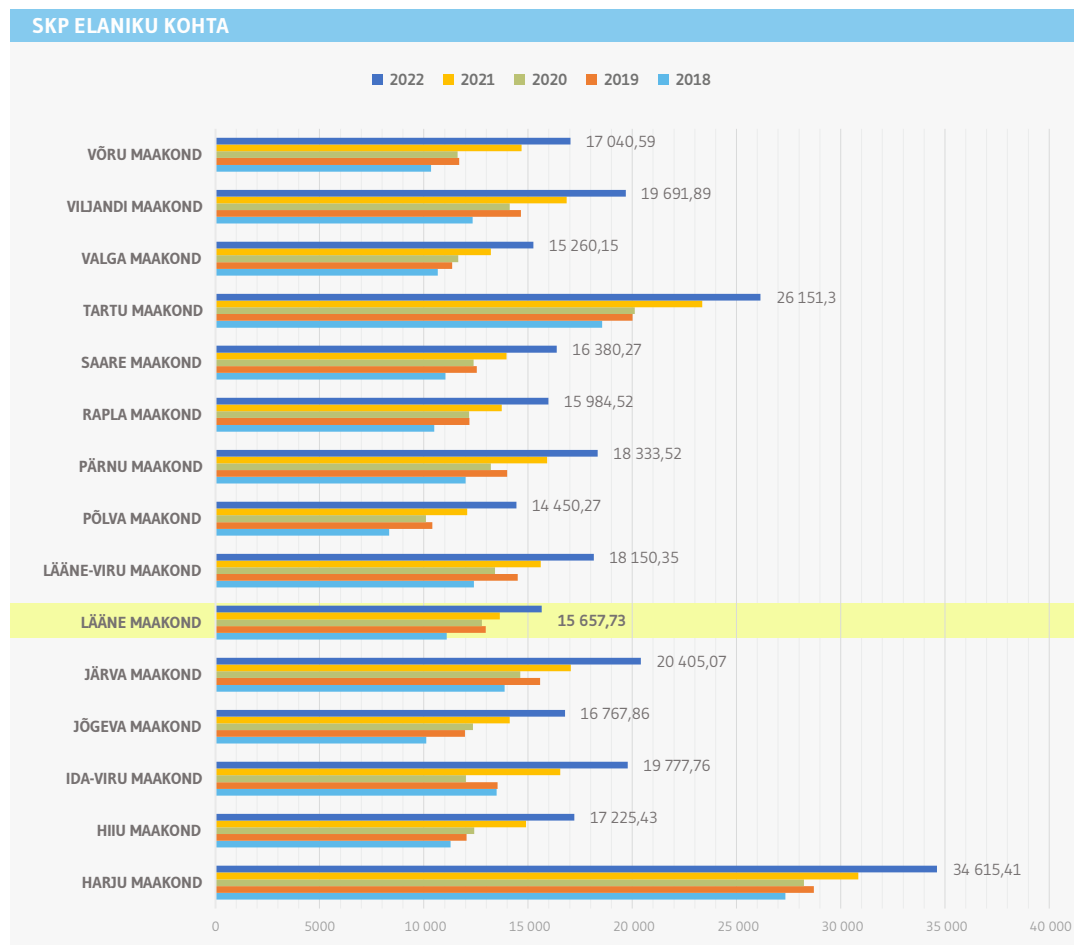
Tabel 27.

Eesti maakondade SKP elaniku kohta ja selle muutumine aastatel 2018–2022. Allikas: Statistikaamet

SKP ELANIKU KOHTA					
Maakond	2018	2019	2020	2021	2022
HARJU MAAKOND	27 338	28 710	28 234	30 836	34 615
HIIU MAAKOND	11 279	12 042	12 413	14 897	17 225
IDA-VIRU MAAKOND	13 496	13 545	12 020	16 548	19 778
JÕGEVA MAAKOND	10 120	11 971	12 352	14 118	16 768
JÄRVA MAAKOND	13 880	15 582	14 631	17 046	20 405
LÄÄNE MAAKOND	11 105	12 963	12 789	13 641	15 658
LÄÄNE-VIRU MAAKOND	12 410	14 510	13 408	15 602	18 150
PÕLVA MAAKOND	8343	10 412	10 106	12 084	14 450
PÄRNU MAAKOND	12 007	13 995	13 217	15 913	18 334
RAPLA MAAKOND	10 494	12 180	12 175	13 736	15 985
SAARE MAAKOND	11 040	12 540	12 390	13 972	16 380
TARTU MAAKOND	18 561	20 004	20 119	23 357	26 151
VALGA MAAKOND	10 664	11 357	11 657	13 215	15 260
VILJANDI MAAKOND	12 335	14 659	14 123	16 844	19 692
VÕRU MAAKOND	10 342	11 700	11 626	14 695	17 041

Joonis 15.

Eesti maakondade SKP elaniku kohta ja selle muutumine aastatel 2018–2022. Allikas: Statistikaamet

Brutokuupalgad

Lääne maakonna keskmine brutokuupalk kasvas 2023. aastal 9%, mis on väiksem kasv võrreldes näiteks Ida-Viru maakonnaga (13%) ja sarnane Põlva ja Järva maakonnaga (mõlemad 11%). Kuigi palgakasv on positiivne, ei kata see siiski inflatsiooni, mis vähendab reaalselt töötajate ostujõudu. Palgakasv peegeldab töötajate hoidmise väljakutset, kuid kõrge inflatsioon muudab selle mõju väheseks, mis avaldab survet ka Lääne maakonna elanike majanduslikule toimetulekule. Palgakasv ei ole viimaste aastate jooksul pidurdunud hoolimata

Kuigi palgakasv on positiivne, ei kata see siiski inflatsiooni, mis vähendab reaalselt töötajate ostujõudu.

ärikasumi langusest (Tabel 28). Selle aluseks on inflatsioon ja intressimäärad, mis töötajate ostujõudu oluliselt vähendavad. Seetõttu on sunnitud ettevõtted kaasas käima kõrge palgatõusuga samal ajal kui nõudlus on langenud.

Tabel 28.
Eesti maakondade brutokuupalk ja selle muutumine aastatel 2021–2023.
Allikas: Statistikaamet

BRUTOPALK, €				
Maakond	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
HARJU MAAKOND	1658	1855	2057	11%
HIIU MAAKOND	1154	1259	1398	11%
IDA-VIRU MAAKOND	1145	1270	1437	13%
JÕGEVA MAAKOND	1164	1284	1425	11%
JÄRVA MAAKOND	1268	1382	1527	10%
LÄÄNE MAAKOND	1182	1299	1420	9%
LÄÄNE-VIRU MAAKOND	1194	1310	1458	11%
PÕLVA MAAKOND	1167	1286	1422	11%
PÄRNU MAAKOND	1195	1329	1479	11%
RAPLA MAAKOND	1221	1340	1485	11%
SAARE MAAKOND	1143	1257	1395	11%
TARTU MAAKOND	1474	1641	1837	12%
VALGA MAAKOND	1114	1197	1348	13%
VILJANDI MAAKOND	1244	1374	1515	10%
VÖRU MAAKOND	1160	1277	1423	11%

Kokkuvõte

Järgnevalt loetletud soovitused on suunatud Lääne maakonna poliitikakujundajatele ja keskenduvad ettevõtete mitmekesistamisele, tööjõu arendamisele, ekspordivõimekuse parandamisele ja tootlikkuse kasvule. Nende meetmete abil saab Lääne maakond toetada kohalikku majandust, vähendada sõltuvust üksikutest sektoritest ja eksporditurgudest ning suurendada kohalike elanike majanduslikku heaolu. Ühtlasi aitab koostöö soodustamine tugevdada ettevõtlusvõrgustikke, mis võib olla oluline pikaajalise jätkusuutliku kasvu tagamisel.

1. Toetada ettevõtluskeskkonna mitmekesistamist

Lääne maakonnas on ettevõtete arv kasvanud mõeldukalt, kuid majanduskriisi tingimustes on kasumikkus ja ekspordivõime surve all. Toetada mitmekesiste ettevõtlusvaldkondade arengut, et vähendada sõltuvust teatud sektoritest ja eksporditurgudest. Näiteks soodustada ettevõtluse arengut TAIE 2035 eesmärkide suunas, milleks on rohepööre, digipööre ja innovatsioonipööre. Kohalikud häkatonid erinevate sektorite osalusel aitavad leida ühiseid kitsaskohti ja ka lahendusi probleemidele.

2. Tugevdada tööjõuturgu ja investeerida ümberõppesse

Tööhõive määr on Lääne maakonnas küll kõrgem kui mõnes teises väikeses maakonnas, kuid hõivatute arv on vähenenud ja palgakasv ei kata inflatsiooni. Ettevõtluse tugistruktuurid võivad mõelda erinevate kohalike ja EU meetmete suunas, mis aitavad toetada tööjõu ümber- ja täiendõppe programme, et aidata töötajatel kohaneda tööjõuturul muutuvate nõudmistega ja toetada kõrgema lisandväärtusega töökohatade loomist. Soovitus on luua koostöös kohalike ettevõtete ja kutseõppeasutustega ümberõppeprogramme, mis keskenduvad näiteks digitaliseerimise, rohetehnoloogia ja teenindussektori oskuste arendamisele.

Nende meetmete abil saab Lääne maakond toetada kohalikku majandust, vähendada sõltuvust üksikutest sektoritest ja eksporditurgudest ning suurendada kohalike elanike majanduslikku heaolu.

3. Soodustada eksportivate sektorite arengut ja ekspordi mitmekesistamist

Lääne maakonna eksport vähenes 2023. aastal 8%, mis viitab vajadusele tugevdada maakonna positsiooni välisurgudel. Soovitus on toetada eksportivate ettevõtete konkurentsivõimet ja julgustada ekspordi mitmekesistamist uutele turgudele väljaspool traditsioonilisi Euroopa sihtturge. Lääne maakonnas on ettevõtteid, kelle eksporditulemused ei ole langenud nii palju kui Eestis keskmiselt. See näitab, et neil on väga head partnerid ja/või lepingud. Ettevõtete ühte ruumi toomine saab luua väärtust üksteiselt õppimise kontekstis.

4. Digitaalsete tööriistade ja automaatika kasutuselevõtu toetamine kohalikes ettevõtetes

Tootlikkuse kasvatamiseks võiks Lääne maakond mõelda kohalike ettevõtete digitaliseerimise ja automaatika kasutuselevõtu toetamisele eelkõige teadlikkuse kasvatamise seiskohast. Paljud ettevõtted saavad tootlikkust oluliselt parandada, kui nad suudavad oma tööprotsesse automatiseerida ja rakendada kaas-aegseid tehnoloogiaid, mis aitavad vähendada käsitööd ja parandada protsesside kiirust ja täpsust. Automatiseerimine ja digitaalsete tööriistade kasutamine aitab ettevõtetel vähendada tööjõumahukaid ülesandeid, optimeerida protsesse ja suurendada töö efektiivsust. See omakorda suurendab lisandväärtust töötaja kohta, kuna töötajad saavad keskenduda rohkem väärtust lisavatele ülesannetele, mitte

manuaalsetele protsessidele. Näiteks võivad tootmisettevõtted rakendada automatiseeritud seadmeid või tootmisliine. Teenindussektoris võib aga rakendada kliendihaldustarkvara, mis võimaldab teenindada kliente kiiremini ja täpsemalt. Ettevõtluse ja Innovatsiooni Siht-

asutuse toetusmeetmed nagu Digitaliseerimise teekaart ja Digipöörde toetus on head meetmed selle jaoks. Ettevõtetele tekitab raskusi taotlusdokumentide kokkupanek ja siinkohal saaksid abiks olla näiteks Sihtasutus Läänemaa Arenduskeskuse ettevõtluskonsultandid.

LÄÄNEMAA MAJANDUS- VALDKONDADE NÄITAJAD AASTATEL 2020–2023

Ehitus

Ehitus hõlmab nii hoonete kui ka rajatiste üld- ja eriehitustöid. Sellesse valdkonda kuuluvad uusehitused, hoonete laiendamine ja ümberehitamine, remonttööd, ehitiste montaaž ehitusplatsil, samuti ajutiste ehitiste püstitamine. Üldehitus hõlmab terviklike hoonete (näiteks elamud, kontorihooned, ladude ja põllumajandushooned) ning rajatiste (maanteed, sillad, tunnelid, raudteed, lennujaamad, sadamad, torujuhtmed, elektrivõrgud, spordihooned jms) ehitust. Üldehitustöid teostatakse oma kulul, projektijuhtimise või peatöövõtu korras, kusjuures töödeks võib kasutada ka alltöövõtjaid. Üldehituse alla kuulub ka hoonete ja rajatiste remont. Ehitusseadmete rentimine koos operaatoriga klassifitseeritakse eriehitustööde alla vastavalt seadme spetsiifikale. Samuti hõlmab see valdkond ehitusprojektide arendust, mis tähendab rahaliste ja muude ressursside koondamist kinnisvaraprojektide edasimüügi eesmärgil. Kui arendustegevus on suunatud kinnisvara hilisemale kasutamisele (näiteks ruumide üürimine või tootmistegevus), liigitatakse vastav tegevus kinnisvara halduse või töötleva tööstuse alla.¹¹

Ehitus sektori kõik majandusnäitajad kasvasid perioodil 2020–2022 stabiilselt, kuid 2023. aasta pöördusid enamik neist langusesse, välja arvatud brutokuupalk ja lisandväärtus töötaja kohta (Tabel 29). Sektori müügitulu kahanes 2022–2023 9,1%, mis on oluliselt kiirem langus kui sektoril Eestis tervikuna (-0,8%)¹². Märkimisväärselt kiiremas tempos võrreldes muu Eestiga langesid ka Lääne maakonna ehitusettevõtete töötajate arv (-12,9% vs -0,3%) ja kogulisandväärtus (-11,7% vs -6,5%). Positiivse trendina võrreldes ülejäänud Eestiga võib välja tuua, et Ehitus sektori keskmine brutokuupalk Lääne maakonnas on praktiliselt võrdne maakonna keskmise palgaga (97%). Ülejäänud Eestis on vastav suhtarv 86,6%¹³.

*Sektori müügitulu kahanes
2022–2023 9,1%, mis on oluliselt
kiirem langus kui sektoril Eestis
tervikuna (-0,8%).*

Üldiselt võib öelda, et Lääne maakonna ehitussektor on näidanud kuni 2022. aastani stabiilset kasvu, kuid 2023. aasta suurimaks väljakutseks oli müügikäibe langus, mis mõjutas sektori hoiu- ja kasumlikkust.

Sektori suurima müügikäibega ettevõtted (Tabel 30) tegelevad teede korrashoiu korraldamise ning elamute ja mitteeluhoonete ehitusega.

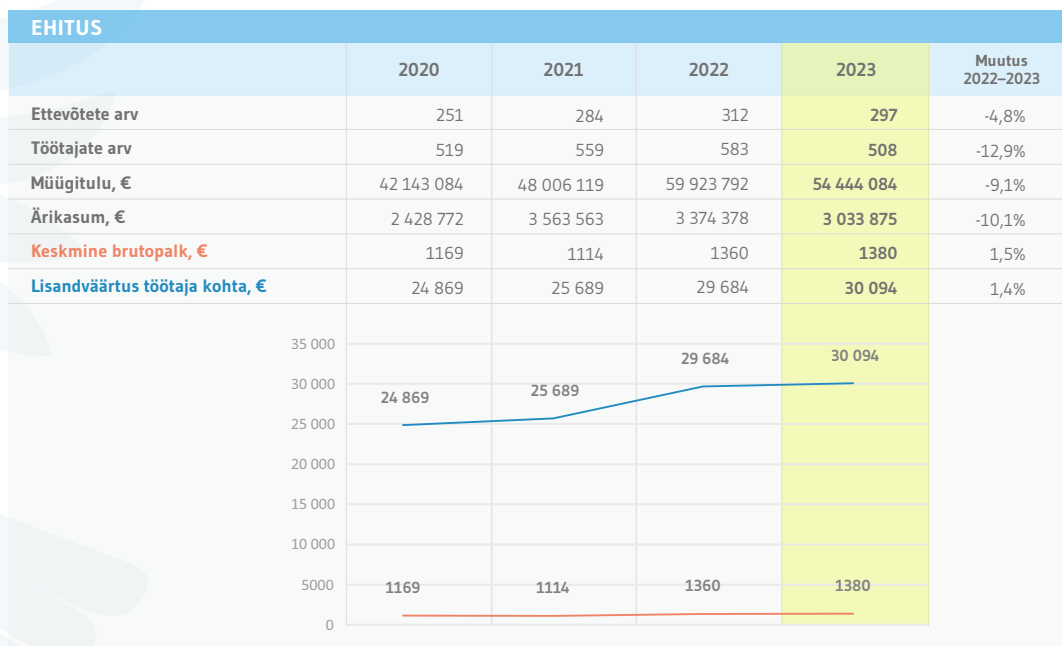
¹¹Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

¹²2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

¹³2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Tabel 29.
Ehitus sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Tabel 30.
Ehitus sektori suurimad ettevõtted
Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri
andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Lääne Teed OÜ	10 344 618	32	55 626
Raudviu OÜ	4 178 154	21	74 251
Osaühing EHTO	2 410 362	12	24 455
OÜ Rannavesi Ehitus	1 460 744	20	22 215

Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine

See sektor hõlmab elektrienergia, maagaasi, auru, kuuma vee ja muude energiaallikate edastamist ja jaotamist läbi püsivõrkude ja torustike. Siia kuulub nii tööstusettevõtete kui ka korterelamute varustamine elektri, gaasi, auru, kuuma vee ja vajadusel ka konditsioneeritud õhuga. Seetõttu hõlmab sektor elektri ja gaasi tootmise, kontrollimise ning jaotamisega tegelevate ettevõtete tegevust.

2022. aasta oli Elektrienergia, gaas, aur ja õhk sektorile erakordselt edukas ja seda eelkõige kasumlikkuse aspektist (Tabel 31). 2023. aastal sektori ärikasum langes oluliselt, kuid täpselt sama trend oli täheldatav ka mujal Eestis, mis põhjustas muuhulgas ka kogulisandväärtuse languse -33,3%. Sektor on Lääne maakonnas ettevõtete ja töötajate arvu poolest üks väiksemaid, mistõttu mõjutab üksikute ettevõtete

2022. aasta oli Elektrienergia, gaas, aur ja õhk sektorile erakordselt edukas ja seda eelkõige kasumlikkuse aspektist.

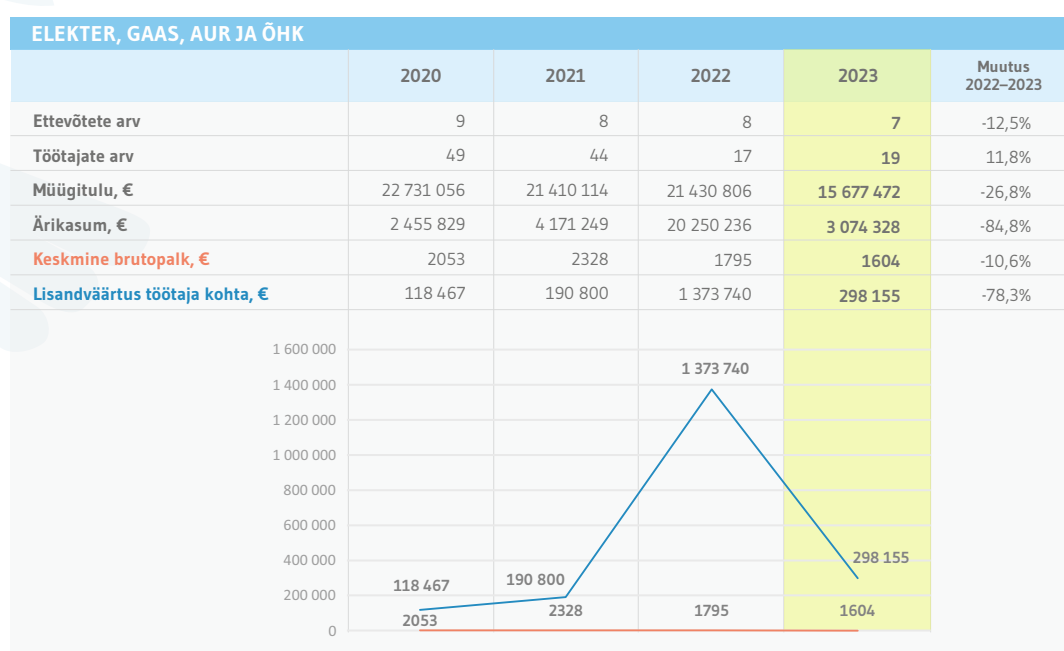

käekäik kogu sektori tulemusi väga tugevalt. Sellega seoses on vajalik rõhutada, et kuna sektori ühe suurima ettevõtte majandusaasta aruanne oli käesoleva analüüsi koostamise hetkeks esitamata, siis tuleb mitmete näitajate langusesse 2023. aastal suhtuda reservatsiooniga. Seetõttu on keeruline teha põhjalikke järeldusi, kas näiteks sektori keskmise brutokuupalga pidev langus peegeldab tegelikku olu-

korda. Eestis tervikuna on sektori töötajate brutokuupalk stabiilses kasvutrendis ja ulatus 2023. aastal näiteks 140%ni riigi keskmisest (aastane kasv 12,3%).

Enamus sektori ettevõtetest sh kõige suurem ettevõtte (Imatra Elekter Aktsiaselts) tegelevad elektrienergia tootmise ja müügiga.

Tabel 31.
Elektrienergia jt. sektori näitajad
Läänemaal. Allikas: Äriregistri
andmete töötlus

Finants- ja kindlustustegevus

Sektor hõlmab finantsteenuste pakkumist, kindlustust ja edasikindlustust, pensionifonde ning finantstegevust toetavaid teenuseid. Sellest sektorist leiab ka finantsvarade valdamisega tegelevaid ettevõtteid, sealhulgas valdusfirmade, kontsernide, fondide ja muude finantsüksuste tegevuse¹⁷.

Finants- ja kindlustustegevuse sektor on Läänemaal üks kõrgema keskmise palga ja tootlikkusega töötaja kohta valdkondi (Tabel 32). 2023. aasta oli sektorile olulisemate majandusnäitajate osas väga edukas. Oluliselt kasvas müügikäive ja samal ajal paranes märkimisväärselt sektori kasumlikkus ning selle tulemusena ka lisandväärtus. Antud trendi üheks olulisemaks põhjuseks võib pidada intressimäärade kasvu, mis eelkõige pankade kasumlikkust ulatuslikul määral suurendas.

2023. aasta oli sektorile olulisemate majandusnäitajate osas väga edukas.

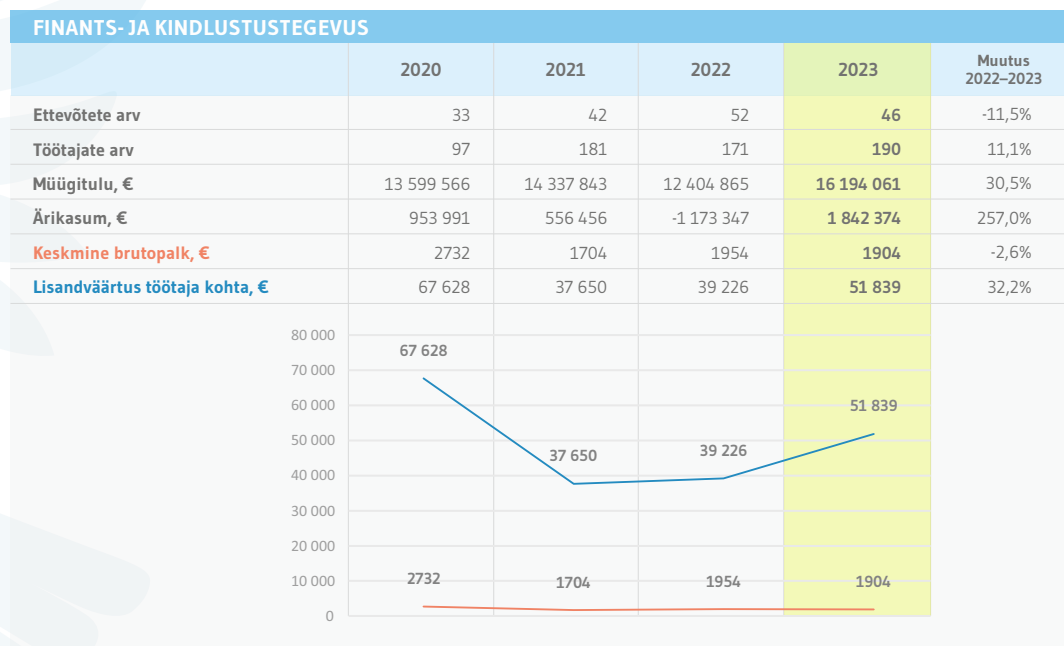
On oluline märkida, et selles analüüsis on kasutatud ainult Läänemaal registreeritud ettevõtete andmeid, mistõttu suurte pankade või kindlustusfirmade filiaalide Läänemaa näitajaid ei saa selles analüüsis arvesse võtta. Sellest tulevalt moodustab valdava osa antud sektorist Lääne maakonnas Holm Bank AS.

¹⁷Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

Tabel 32.

Finants ja kindlustus sektori näitajad
Läänemaal. Allikas: Äriregistri
andmete töötlus

Haldus- ja abitegevused

Sektor hõlmab üksuseid, kes osutavad mitmesuguseid majandustegevust (ettevõtlust) toetavaid teenuseid¹⁸.

Perioodil 2020–2022 on kasvanud Lääne maakonna Haldus- ja abitegevused sektori ettevõtete müügikäive, töötajate arv ja keskmine palk (Tabel 33). 2023. aastal võis täheldada kerget tagasilööki kõigis eelnevalt mainitud näitajates, mis on samas osaliselt kooskõlas sektori trendidega mujal Eestis, kus näiteks töötajate arv on samuti langustrendis (-5,3%)¹⁹. Kuivõrd suurimatest ettevõtetest on käesoleva analüüsi koostamise hetkeks majandusaasta aruanne esitamata vähemalt kahel, siis tuleb kriitiliselt jälgida, kas 2023. aastal avaldunud muutused peegeldavad sektori tegelikku olukorda.

Lääne maakonnas tegutsevate sektori suurimad ettevõtted on kajastatud Tabelis 34.

Perioodil 2020–2022 on kasvanud Lääne maakonna Haldus- ja abitegevused sektori ettevõtete müügikäive, töötajate arv ja keskmine palk

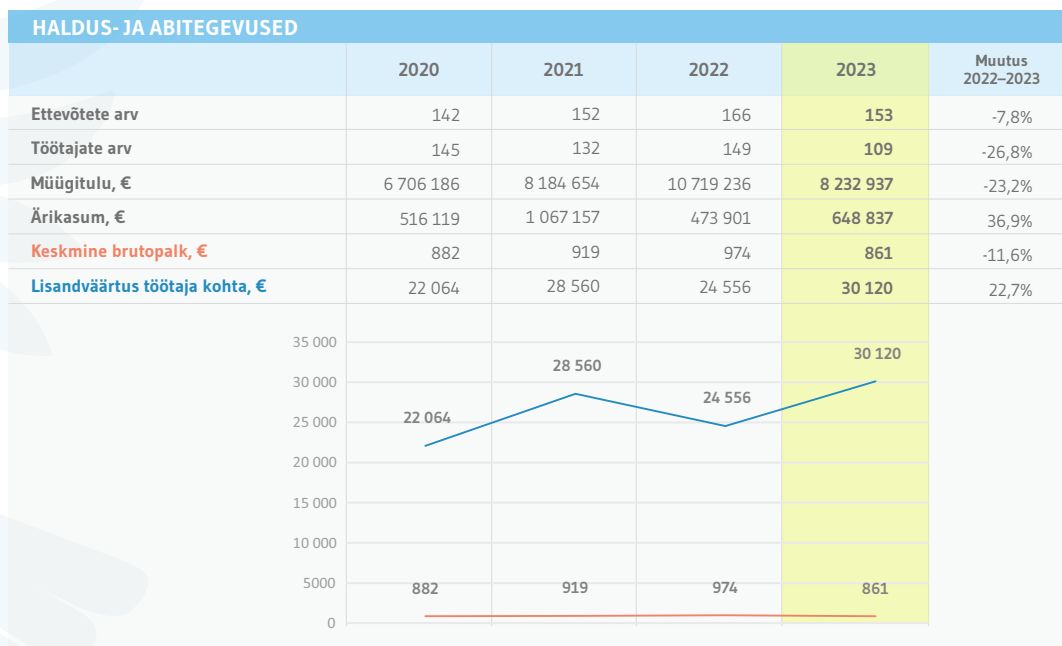
¹⁸Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

¹⁹2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooni-ministeerium)

Tabel 33.

Haldus- ja abitegevused sektori näitajad Läänemaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Tabel 34.

Haldus- ja abitegevused sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
AM-Textiil OÜ	3 255 094	1	61 693
osaühing Haapsalu Linnahooldus	894 632	20	46 573
Brandpop OÜ	599 691	2	53 435

Haridus

Valdkond hõlmab igasuguse taseme ja erialade koolitust. Koolitus võib toimuda suuliselt või kirjalikult, raadio, televisiooni, Interneti ja muude suhtluskanalite kaudu. Siia kuuluvad nii riikliku koolisüsteemi pakutavad haridustasemed kui ka täiskasvanute koolitus, kirjaoskuse edendamise programmid, sõjakoolid ja -akadeemiad, vanglakoolid ja muud sarnased õppeasutused vastaval tasemel. Valdkond katab nii riikliku kui ka erakoolituse. Lisaks kuuluvad siia ka spordi- ja vabaajategevuste koolitused (näiteks tennise- või golfõpe) ning haridust toetavad tegevused.²⁰

Haridus sektor on kõigi majandusnäitajate lõikes üks väiksemaid Lääne maakonnas ja koosneb ainult mikroettevõtetest (Tabel 35 ja Tabel 36). Kuivõrd antud sektoris mängivad olulist rolli sihtasutused ja mittetulundusühingud, siis on need käesolevasse statistikasse lisatud (2023. aastal oli antud sektoris Läänemaal 8 SA/MTÜ, kes andsid tööd 11 inimesele). 2023. aastal tõusis sektori majandusnäitajatest ainult keskmine palk, kuid seda keskmiselt aeglasemas tempos, mistõttu jääb

Haridus sektor on kõigi majandusnäitajate lõikes üks väiksemaid Lääne maakonnas ja koosneb ainult mikroettevõtetest.

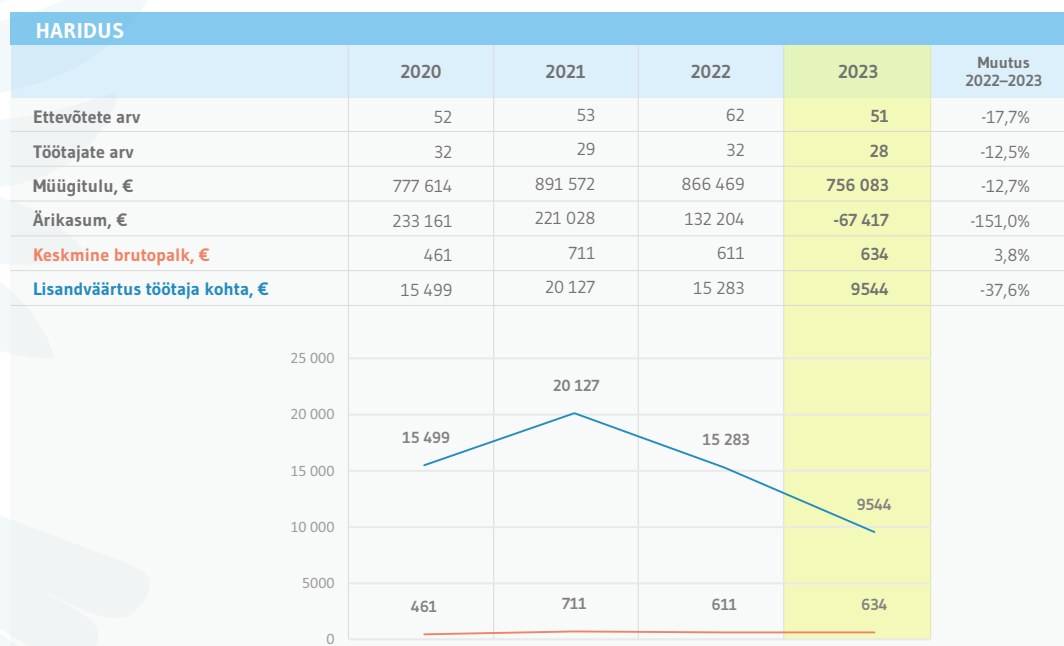
sektori palgatase oluliselt alla maakonna keskmisele. Kui võrrelda antud trendi muu Eestiga, siis on olukord märkimisväärselt teistsugune – 2023. aastal kasvas keskmine palk 18,9% ja moodustas 97,7% Eesti keskmisest²¹.

²⁰Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

²¹2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Tabel 35.
Haridus sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Tabel 36.
Haridus sektori suurimad ettevõtted
Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri
andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
OÜ Innowise	122 396	1	68 795
osaühing KLIMBERG	108 529	3	14 017
Generat Enterprises OÜ	102 298	2	38 295

Info ja side

Info ja side valdkond hõlmab info- ja kultuuritoodete loomist, edastamist ja levitamist ning tegevusi side- ja infotehnoloogia vallas, sealhulgas andmetööstust ja muid infohaldusteenuseid. Sellesse valdkonda kuulub kirjastamine (sh tarkvara kirjastamine), filmide ja helisalvestiste tootmine, raadio- ja teleprogrammide loomine ja edastamine, tellitavate audiovisuaalmeedia teenuste pakkumine, elektroonilise side teenused, infotehnoloogia ning muud infoalased tegevused.²²

2023. aastal kasvas Eestis Info ja side sektori müügitulu 14,7% ja tööjõukulud 8,9%²³. Samal ajal võrreldavad näitajad Lääne maakonnas langesid (Tabel 37). Muutused polnud dramaatilised, kuid ülejäänud Eestiga võrreldes silmatorkavad. Samas paistab positiivsena välja Lääne maakonna ettevõtete tööjõu tootlikkuse suurenemine (2,4%), kui samal ajal Eestis tervikuna toimus -7,5% langus²⁴.

2023. aastal kasvas Eestis Info ja side sektori müügitulu 14,7% ja tööjõukulud 8,9%.

Sektori suurimaks ettevõtteks on Sloboda OÜ, mis tegeleb programmeerimisega ning toodab ligi poole sektori müügitulust, mis läheb täies ulatuses ekspordiks (Tabel 38).

²²Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

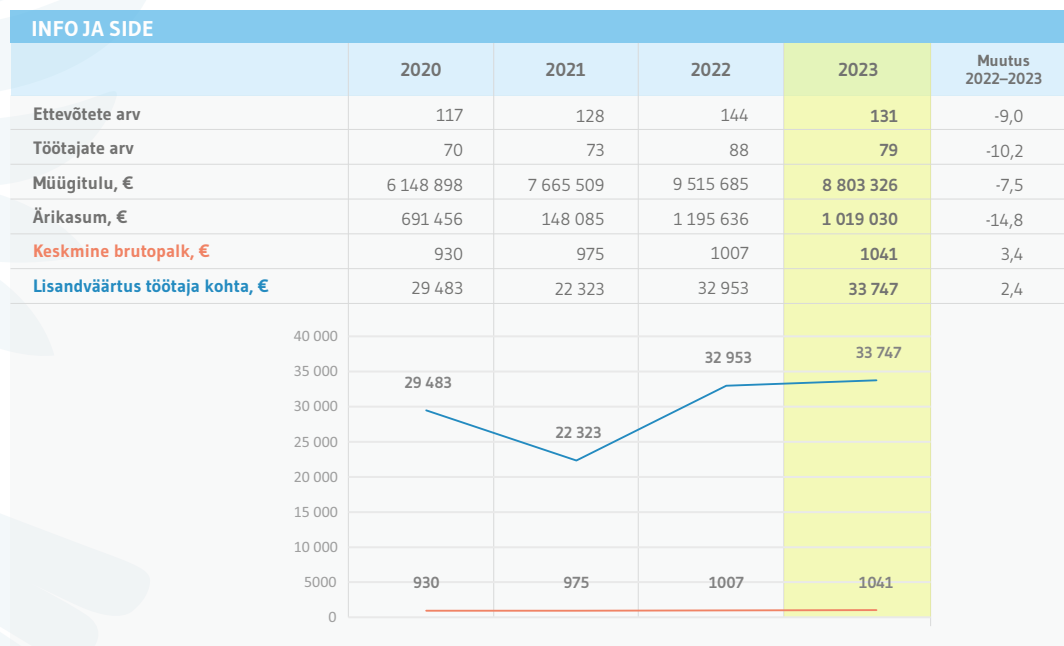
²³2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

²⁴2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Tabel 37.

Info ja side sektori näitajad Läänemaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Tabel 38.

Info ja side sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED				
Ettevõtte	Käive	Eksport	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Sloboda OÜ	3 543 051	3 543 051	0	Ei saa arvutada
Omaraha OÜ	555 680	0	4	90 102
Osaihing LÄÄNE ELU	475 981	0	11	21 360
OÜ Minu Rada	427 958	0	5	42 228

Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite ja mootorrataste remont

Hulgi- ja jaekaubandus hõlmab mitmesuguste kaupade müüki nii hulgi- kui jaetasandil koos müügiga seotud teenustega. See valdkond tegeleb kaupade turustamise viimaste etappidega, mille käigus kauba omadusi ei muudeta. Müügi protsess võib hõlmata kaupade sorteerimist, liigitamist, komplekteerimist, segamist (näiteks liiva), villimist (kaasa arvatud pudelite pesemist), pakkimist, suurte koguste jaotamist väiksemateks osadeks, ümberpakendamist ja ladustamist (ka jahutatud või külmutatud kujul). Samuti kuulub siia mootorsõidukite ja mootorrataste müük ja remont.²⁵

Hulgi- ja jaekaubandus on müügikäibe poolest suurim sektor Eestis – 2023. aasta müügitulu oli 32,5 miljardit eurot, mis on ligi kaks korda rohkem kui Töötleva tööstusel²⁶. Lääne maakonnas on jõupositsioonid vastupidised, kuid selle peamiseks põhjuseks on asjaolu, et antud analüüsis saame arvestada

*Üldiselt iseloomustab perioodil 2020–2023 sektorit Läänemaal stabiilne areng ning vastupidavus üldisele keerulisele olukorrale majanduses.*²⁵

²⁵ Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

²⁶ 2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

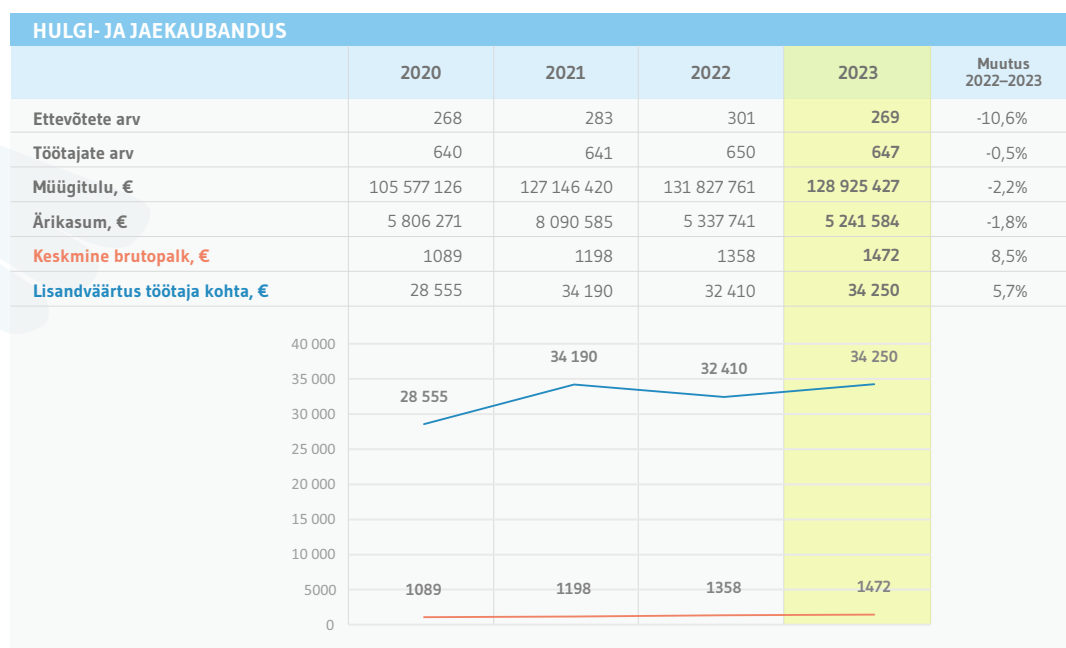
ainult Lääne maakonda registreeritud ettevõtete majandusnäitajad ning suured poeketid on enamuses kõik registreeritud Harjumaale. Eestis tervikuna langes sektori müügikäive 2023. aastal -5,5%, Lääne maakonnas -2,2% (Tabel 39). Sektori keskmine brutokuupalk kasvas nii Läänemaal kui mujal Eestis üle 8% ning sama-

moodi ka lisandväärtus. Üldiselt iseloomustab perioodil 2020–2023 sektorit Läänemaal stabiilne areng ning vastupidavus üldisele keerulisele olukorrale majanduses.

Sektori suurimaks ettevõtteks on HAAPSALU TARBIJATE ÜHISTU (Tabel 33).

Tabel 39.

Hulgi- ja jaekaubandus sektori näitajad Läänemaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Tabel 40.

Hulgi- ja jaekaubandus sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
HAAPSALU TARBIJATE ÜHISTU	27 207 635	11	35 023
Aktsiaselts Swecon	12 437 953	43	57 254
AMR Apteegid OÜ	11 492 209	49	31 194
Tandem Kaubandus OÜ	8 364 956	22	67 179
Aktsiaselts ORU ÄRI	6 502 819	18	47 902
KOPEIKA OÜ	5 188 814	1	206 622

Kinnisvaraalne tegevus

Kinnisvaraalne tegevus hõlmab kinnisvara rentimist, kinnisvarabüroode ja -maaklerite teenuseid, mis on seotud enda või renditud vara haldamisega tasu eest või lepingu alusel. Siia kuuluvad kinnisvara ost, müük, üürileandmine, hindamine ja tegevused kinnisvara depositaarina ning muud seotud teenused. Lisaks sisaldab see valdkond kinnisvaraarendust, sealhulgas hoonestusprojektide elluviimist, hoonete ehitust ja nende hilisemat üürile andmist või haldamist kinnisvarahaldurite poolt.²⁷

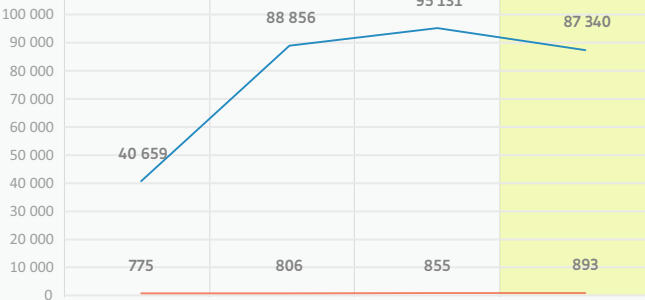
Kinnisvaraalne tegevus sektori trendid olid 2023. aastal samasugused nagu Eestis tervikuna – töötajate arv ja äri- kasum vähenesid ning selle tulemusena ka sek- tori loodav lisandväärtus²⁸ (Tabel 41). Sektori keskmine palk Läänemaal moodustas 63,3% maakonna keskmisest, mis on samal tasemel ülejäänud Eestiga (68,9%). Sektori tootlikkus tööjõu kohta on üks Lääne maakonna kõrgemaid ja on sel tasemel püsinud alates 2021. aastast.

Sektori olulisemad ettevõtted on väljatoodud Tabelis 42²⁹.

Töötajate arv ja äri- kasum vähenesid ning selle tulemusena ka sektori loodav lisandväärtus.

Tabel 41.
Kinnisvara sektori näitajad Läänemaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

KINNISVARA					
	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Ettevõtete arv	223	240	265	254	-4,2%
Töötajate arv	187	122	105	88	-16,2%
Müügitulu, €	13 051 435	10 135 226	10 823 423	10 301 213	-4,8%
Ärikasum, €	3 699 146	7 848 000	7 256 814	4 890 693	-32,6%
Keskmine brutopalk, €	775	806	855	893	4,4%
Lisandväärtus töötaja kohta, €	40 659	88 856	95 131	87 340	-8,2%

Tabel 42.
Kinnisvara sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
osaühing Läänemaa Invest	863 138	7	180 593
Osaühing Üürivara	910 966	2	251 880
Tallinna mnt 88 Arenduse OÜ	620 874	0	33 265
OÜ KALASABA	569 382	9	32 851

²⁷Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

²⁸2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

²⁹Aktiaselts Haapsalu Kuurort 2023. andmed puuduvad

Kunst, meelelahutus ja vaba aeg

Sektor hõlmab elanikkonna kultuuriliste ja meelelahutuslike huvide ning vaba aja veetmisega seotud tegevusi, k.a lavakunst, muuseumide tegevus, hasartmängud, sporditegevus jm vaba aja tegevused³⁰.

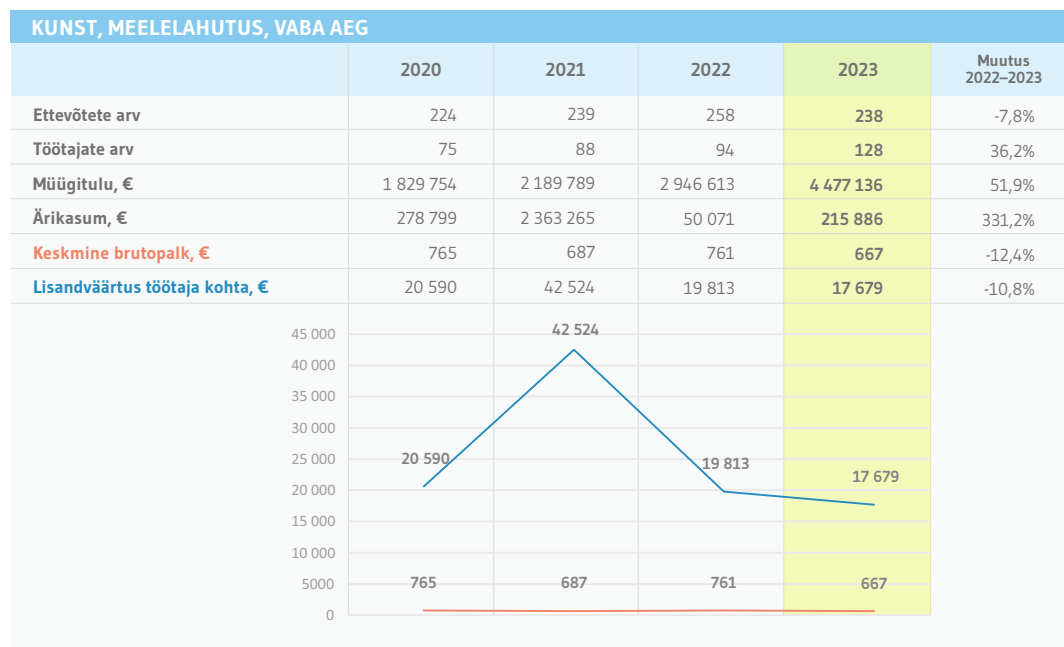
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg sektori trende mõjutavad oluliselt maakonda registreeritud sihtasutused ja mitetulundusühingud, mistõttu on antud analüüsis nende tulemustega arvestatud. Kokku oli 2023. aastal Lääne maakonnas selliseid organisatsioonide 44 ja nad andsid tööd 26 inimesele. 2023. aasta oli sektorile Läänemaal väga positiivsete arengutega. Alates 2020. aastast, mil sektor oli COVID-19 pandeemia tõttu märkimisväärselt surve alla, on suudetud näidata näiteks müügitulu stabiilset kasvu (Tabel 43). Viimase saavutamiseks on pidevalt suurenenud ka töötajate arv sektoris. Kahjuks pole suurenenud mahtudel

Kahjuks pole suurenenud mahtudel olnud positiivset mõju kasumlikkusele ja keskmisele palgale, mis on mõlemad perioodil 2020–2023 langenud.

olnud positiivset mõju kasumlikkusele ja keskmisele palgale, mis on mõlemad perioodil 2020–2023 langenud. Eestis tervikuna seisab sektor sarnaste väljakutsete eest, kuigi võrdluses Lääne maakonnaga on mujal Eestis sektori keskmine palk stabiilselt kasvanud (2023. aastal 13,9%)³¹.

Tabel 43.

Kunst, meelelahutus ja vaba aeg sektori näitajad Läänemaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Tabel 44.

Kunst, meelelahutus ja vaba aeg sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Osühing Haapsalu Linna Spordibaasid	1 268 443	35	31 532
OÜ Maivel	658 677	5	43 522
AUDIOTECH OÜ	164 689	1	77 833

³⁰Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

³¹2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus

Valdkond hõlmab kutse-, teadus- ja tehnikaalaseid tegevusi. Need on tegevused, mis nõuavad põhjalikku väljaõpet ning teevad erialateadmised ja -oskused tarbijatele kättesaadavaks³².

Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus on aastast-aastasse suurima ettevõtete arvuga sektor Lääne maakonnas. Kõik sektori ettevõtted on eranditult mikroettevõtted (töötajate arv kuni 9), mistõttu on sektori osakaal Läänemaa majanduses ettevõtete arvukusega võrreldes tagasihoidlik. Sektori ettevõtete arv ja müügitulu on 2023. aastal kergelt langenud (Tabel 45). Olulisel määral on samal perioodil langenud sektori ärikasum, mille tulemusena on lisandväärtus töötaja kohta kahanenud. Sektori

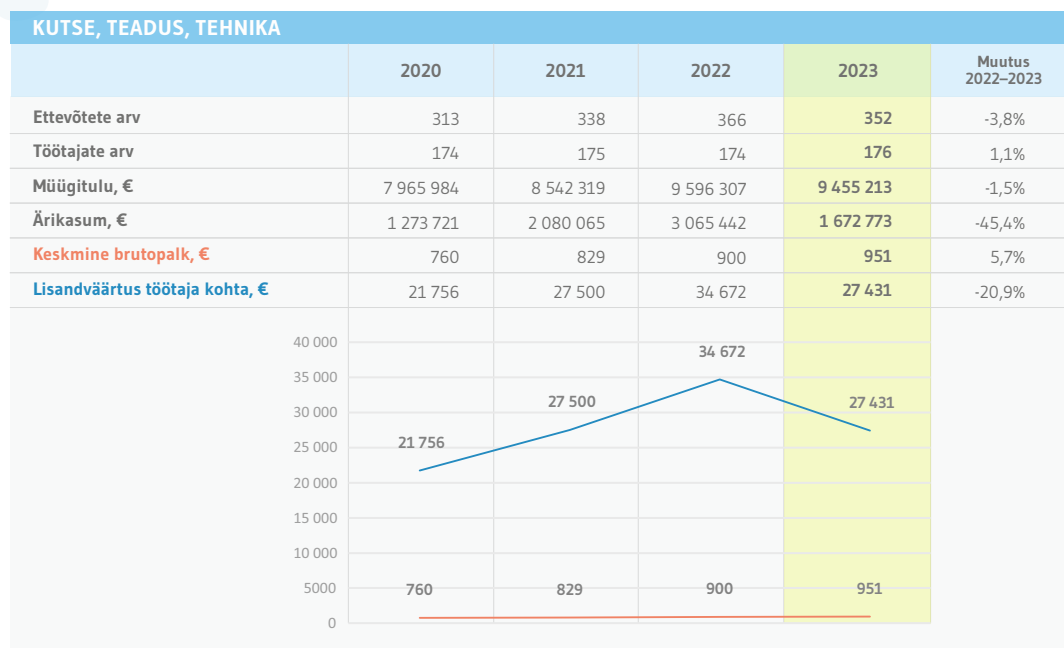
Olulisel määral on samal perioodil langenud sektori ärikasum, mille tulemusena on lisandväärtus töötaja kohta kahanenud.

kasumlikkus langes samal perioodil ka mujal Eestis märkimisväärselt (-14,9%)³³.

Sektori suurimad ettevõtted on väljatoodud Tabelis 39.

Tabel 45.

Kutse, teadus, tehnika sektori näitajad Läänemaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Tabel 46.

Kutse, teadus, tehnika sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
osaühing Ollmann GR	254 133	4	11 399
Sun and Stars OÜ	240 164	1	213 364
AlaHar OÜ	221 150	1	66 303
Business WorkCenter OÜ	220 300	1	104 296

³²Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

³³2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Majutus ja toitlustus

Majutus ja toitlustus hõlmab külastajate ja reisijate lühiajalist majutust, toitute ja jookide valmistamist ja pakkumist/müüki koheseks tarbimiseks ning majutus- ja toitlustusteenusega kaasnevaid lisateenuseid³⁴.

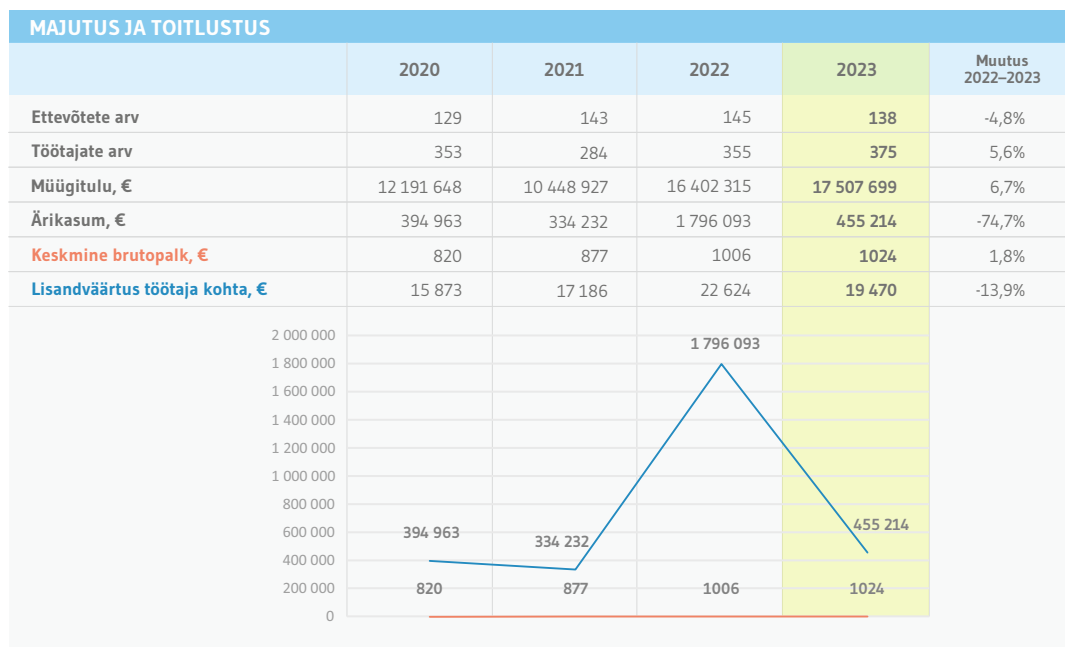
Aastad 2020–2021 on olid Majutus ja toitlustus sektorile tänu COVID-19 pandeemiale keerulised. Langes müügitulu ja tänu nõrgenenud nõudlusele tuli vähendada ka töötajate arvu. 2022. aastal taastus sektor kiiresti ning 2023. aastal ületati juba kõiki kriisieelseid majandusnäitajaid (Tabel 47). Võrreldes 2022. aastaga langes 2023. aastal Läänemaa Majutus ja toitlustus sektori ettevõtete kasumlikkus, kuid see püsis endiselt kõrgem kogu perioodi keskmisest väärtusest. Võrdluseks mujal Eestis ei küüni sektori kasumlikkus veel 2020. aasta eelse tasemeni³⁵. Müügitulu on Läänemaal kasvanud sarnaselt nagu mujal

2022. aastal taastus sektor kiiresti ning 2023. aastal ületati juba kõiki kriisieelseid majandusnäitajaid

Eestis, kuid kulubaasi vähemalt sama kiire kasv pole sektoril Eestis tervikuna võimaldanud kasumlikkust suurendada.

Sektori suurimaid ettevõtteid (Tabel 48) tegelevad majutuse ja toitlustuse teenuste ning turistidele suunatud ravitegevuste pakkumise.

Tabel 47.
Majutus ja toitlustus sektori näitajad Läänemaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Tabel 48.
Majutus ja toitlustus sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Baltic Beach Holding OÜ	4 240 123	65	27 175
aktsiaselts HEAL	2 722 418	51	29 780
aktsiaselts SWEDEST MOTEL GROUP	1 279 264	26	27 188
Wiigi OÜ	816 803	12	26 847
Kohvikann OÜ	626 993	17	13 774

³⁴Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused
³⁵2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Muud teenindavad tegevused

Sektor hõlmab organisatsioonide tegevusi ning arvutite, tarbeesemete ja kodutarvete parandust ja mitmesuguseid mujal liigitamata isikuteenuseid³⁶.

Muud teenindavad tegevused sektoris on sihtasutuste ja mittetulundusühingute osakaal teiste sektoritega võrreldes kõige suurem (2023. aastal kokku 58). Viimased andsid tööd ligi kolmandikule sektori töötajatele Lääne maakonnas. Sellest olenemata on kõikide majandustulemuste lõikes tegemist ühe väikseima sektoriga maakonnas (Tabel 49), mis on kogu perioodi 2020–2023 jooksul stabiilselt ja mõõdukas tempos arenenud.

Majandustulemuste lõikes on tegemist ühe väikseima sektoriga maakonnas, mis on kogu perioodi 2020–2023 jooksul stabiilselt ja mõõdukas tempos arenenud.

Sektor koosneb eranditult mikroettevõtetest, kellest suurima müügikäibega ettevõtte on kajastatud Tabelis 50.

Tabel 49.
Muud teenindavad tegevused sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus

MUUD TEENINDAVAD TEGEVUSED					
	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Ettevõtete arv	314	330	357	340	-4,8%
Töötajate arv	149	149	151	159	5,3%
Müügitulu, €	2 593 883	3 126 136	4 056 860	4 007 210	-1,2%
Ärikasum, €	307 388	379 517	567 933	582 202	2,5%
Keskmine brutopalk, €	611	686	767	825	7,6%
Lisandväärtus töötaja kohta, €	14 023	15 787	18 639	19 570	5,0%

25 000				
20 000			18 639	19 570
15 000	14 023	15 787		
10 000				
5000				
0	611	686	767	825

Tabel 50.
Muud teenindavad tegevused sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
OÜ Linnutee Cremo	365 186	6	32 936
Hiom Pesumaja OÜ	343 335	8	28 233
Repla OÜ	281 829	0	Ei saa arvutada
ELITE CLEAN OÜ	281 292	4	17 665

³⁶Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

Mäetööstus

Mäetööstus hõlmab tahkete (nt kivisüsi, põlevkivi, maagid), vedelate (nafta) ja gaasiliste (maagaas) mineraalide kaevandamist maa-alustes kaevandustes, avatud karjäärides, puuraukude kaudu, merepõhjast ja muude meetoditega. Valdkond sisaldab ka toorme ettevalmistamise ja turustamise tugitegevusi, nagu purustamine, peenestamine, puhastamine, kuivatamine, sorteerimine, maagi rikastamine, maagaasi veeldamine ja tahkete kütuste aglomeerimine. Neid tegevusi teostavad maavarade kaevandamise ja/või lähipiirkonnas tegutsevad üksused.³⁷

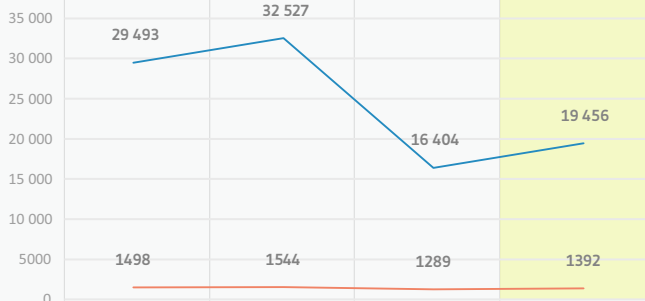
Mäetööstus on kõikide majandusnäitajate lõikes kõige väiksem ettevõtlussektor Lääne maakonnas (Tabel 51). Aastatel 2022–2023 oluliselt langedud majandusnäitajate põhjuseks on sektori suurima ettevõtte andmete puudumine viimase kahe aasta kohta. Seetõttu ei saa nimetatud langust esialgu liialt dramaatiliseks hinnata. Üldiselt on tegemist väga stabiilse sektoriga, kuna sõltutakse väga otseselt erinevate maavarade asukohtadest ja seetõttu pole uute ettevõtete tekkimine lihtne. Läänemaal tegeleb

Üldiselt on tegemist väga stabiilse sektoriga, kuna sõltutakse väga otseselt erinevate maavarade asukohtadest ja seetõttu pole uute ettevõtete tekkimine lihtne.

sektor peamiselt freesturba tootmisega ja Tabelis 52 on toodud suurimate sektoris tegutsevate ettevõtete andmed, kes olid 2023. aasta majandusaasta aruande esitanud.

Tabel 51.
Mäetööstus sektori näitajad
Läänemaal. Allikas: Äriregistri
andmete töötlus

MÄETÖÖSTUS					
	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Ettevõtete arv	7	7	7	7	0%
Töötajate arv	35	36	8	8	0%
Müügitulu, €	2 173 682	2 617 092	410 592	414 683	1,0%
Ärikasum, €	56 318	189 732	-89 931	-78 335	12,9%
Keskmine brutopalk, €	1498	1544	1289	1392	8,0%
Lisandväärtus töötaja kohta, €	29 493	32 527	16 404	19 456	18,6%

Tabel 52.
Mäetööstus sektori suurimad
ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas:
Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Swallow OÜ	194 483	4	36 103
OÜ Variku Liiv	103 980	1	-56 038
Osäühing RAVIMUDA	48 495	1	21 198

³⁷Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük

Sektor hõlmab taimsete ja loomsete loodusvarade kasutamist. Siia kuulub põllukultuuride kasvatamine, loomakasvatamine ja -aretus, metsasaaduste ning muude taimsete ja loomsete saaduste varumine talumajapidamises või looduskeskkonnas.³⁸

Kui 2022. aasta oli sektori ettevõtetele kiire kasvu aasta, siis 2023. aastal olid enamused majandusnäitajaid kõrge võrdlusbaasi tõttu languses (Tabel 53). Sektori ettevõtete teenitud ärikasum vähenes 2022–2023 rohkem kui 5 miljoni euro võrra, mis avaldas negatiivset mõju ka lisandväärtusele. Müügi- käibe langus oli vähem dramaatiline, kuid siiski märkimisväärne (-20,2%). Eestis tervikuna oli sektori müügi- ja käibe suhteliselt stabiilne (-0,7%), kuid olulist kasumlikkuse langust täheldati ka üleriigiliselt (-36%)³⁹.

Sektori ettevõtete teenitud ärikasum vähenes 2022–2023 rohkem kui 5 miljoni euro võrra, mis avaldas negatiivset mõju ka lisandväärtusele.

Lääne maakonnas on sektori suurimad ettevõtted (Tabel 54) põllumajanduse valdkonnast ja tegelevad teraviljakasvatuse, piimakarjakasvatuse ja seakasvatusega.

Tabel 53.
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektori näitajad Läänemaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

PÕLLUMAJANDUS, METSAMAJANDUS JA KALAPÜÜK					
	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Ettevõtete arv	239	246	260	246	-5,4%
Töötajate arv	250	251	254	230	-9,4%
Müügitulu, €	22 009 902	23 561 236	32 540 302	25 980 486	-20,2%
Ärikasum, €	5 045 925	5 224 160	9 137 780	4 115 528	-55,0%
Keskmine brutopalk, €	997	1033	1158	1279	10,4%
Lisandväärtus töötaja kohta, €	53 098	55 131	72 972	59 456	-18,5%

Aasta	Lisandväärtus töötaja kohta, €
2020	53 098
2021	55 131
2022	72 972
2023	59 456

Tabel 54.
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Ohtla Põld OÜ	2 622 640	12	8458
OÜ Nigula Piim	2 986 117	26	43 937
Kärneri-Jõe osaühing	1 706 695	15	43 314
REINU-EINARI OSAÜHING	1 590 716	9	32 352
ANKITER OÜ	1 548 136	5	114 608

³⁸ Registre ja Infosüsteemide Keskus, EMITAK 2008 selgitavad märkused
³⁹ 2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne

Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne hõlmab tervishoiu ja sotsiaaltööga seotud tegevusi, nagu haiglaravi ja muud tervishoiuteenused, mida osutavad eriharidusega tervishoiutöötajad ning hooldekodude tegevus, mis sisaldab tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeleid tegevusi ilma tervishoiutöötajate osavõtuta.⁴⁰

Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne on sektor, mille hõivatutest ligikaudu pooled töötavad sihtasutustes või mittetulundusühingutes (184 töötajat kokku 10 organisatsioon) ning seetõttu on oluline neid ka antud analüüsis arvesse võtta. Sektor on üks väheseid Lääne maakonnas, mille kõik olulisemad majandusnäitajad kasvasid 2023. aastal (Tabel 55). Sarnast trendi oli võimalik täheldada ka üle-eestiliselt, kui sektori ettevõtted kasvatasid näiteks müügitulu 11,4% ja ärikasumit 35,9%⁴¹. Läänemaal tegutsevate sektori asutuste keskmine palgatase oli 2023. aastal 139,7% maa-

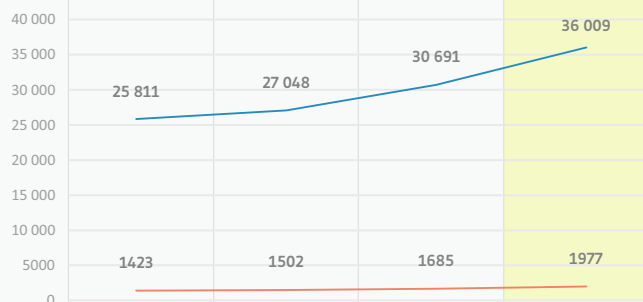
konna keskmisest, vastav näitaja Eestis tervikuna oli 118,7%⁴².

Sektori suurimad ettevõtted (Tabel 56) on hoolekandeesutused, perearstikeskused ja taastusraviga tegelevad asutused.

Sektor on üks väheseid Lääne maakonnas, mille kõik olulisemad majandusnäitajad kasvasid 2023. aastal

Tabel 55.
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne sektori näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete töötlus

TERVISHOID JA SOTSIAALHOOLEKANNE					
	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Ettevõtete arv	63	66	71	72	1,4%
Töötajate arv	445	456	435	446	2,5%
Müügitulu, €	9 259 678	10 569 830	12 130 982	15 208 667	25,4%
Ärikasum, €	964 311	965 163	1 151 999	1 353 871	17,5%
Keskmine brutopalk, €	1423	1502	1685	1977	17,3%
Lisandväärtus töötaja kohta, €	25 811	27 048	30 691	36 009	17,3%

Tabel 56.
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne sektori suurimad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõtte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Sihtasutus Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsioonikeskus	8 253 502	170	Ei saa arvutada
Maarjamaa Kodud OÜ	1 599 917	23	58 434
Osaühing MarDent Keskliina Hambakliinik	854 948	9	64 150
Täisühing HAAPSALU PEREARST	820 805	7	80 080
OÜ Arstiabi	626 176	6	72 707

⁴⁰Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

⁴¹2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

⁴²2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Töötlev tööstus

Töötlev tööstus hõlmab materjalide, ainete või komponentide mehaanilist, füüsikalist või keemilist töötlemist või muutmist uueks tooteks. Kuigi töötlemine või muundamine on tüüpiline, ei ole see ainus kriteerium, mille alusel ettevõtet töötleva tööstuse alla liigitada. Töödeldav tooraine võib pärineda põllumajandusest, metsandusest, kalandusest, mäetööstusest või teistest töötleva tööstuse sektoritest. Tavaliselt tähendab töötlemine kauba olulist muutmist, renoveerimist või ümberkujundamist. Tootmisprotsessi tulemus võib olla kas valmistoode (otse tarbimiseks või kasutamiseks) või pooltoode, mis suunatakse edasisse töötlemisse. Töötleva tööstuse alla kuulub ka toodete kokkupanek, kus kasutatakse omavalmistatud või sisseostetud osi.⁴³

Töötlev tööstus on suurim tööandja, suurima müügituluga ja enim lisandväärtust loov sektor Lääne maakonnas (Tabel 57). Kogu Lääne maakonnas loodavast lisandväärtusest tuleb 30,1% Töötlevast tööstusest ning 30,9% maakonna hõivatutest töötavad antud sektoris. 2022–2023 sektori müügitulud kahanesid -5%, kuid samal ajal kasumlikkus kasvas 23,9%. Eestis tervikuna kahanesid sektori müüginumbriid samas suurusjärgus (-5,5%), kuid

2022–2023 sektori müügitulud kahanesid -5%, kuid samal ajal kasumlikkus kasvas 23,9%.

märkimisväärne erinevus Läänemaaga oli äri kasumi vähenemine mujal Eestis -27,1%⁴⁴. Antud muutuste põhjuseid on täpsemalt analüüsitud järgmistes osades, mis keskenduvad Töötleva tööstuse kolmele suurimale tegevusalale.

Tabel 57.

Töötlev tööstus sektori näitajad Läänemaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

TÖÖTLEV TÖÖSTUS					
	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Ettevõtete arv	190	203	209	187	-10,5%
Töötajate arv	1 723	1 763	1 810	1 587	-12,3%
Müügitulu, €	138 440 224	161 123 488	183 641 217	174 450 168	-5,0%
Ärikasum, €	7 985 724	9 513 648	8 903 456	11 034 679	23,9%
Keskmine brutopalk, €	1223	1294	1384	1512	9,2%
Lisandväärtus töötaja kohta, €	26 910	29 187	30 664	34 917	13,9%

Aasta	Lisandväärtus töötaja kohta, €
2020	26 910
2021	29 187
2022	30 664
2023	34 917

⁴³Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

⁴⁴2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Kummi- ja plasttoodete tootmine

Sektor hõlmab kummi- ja plastitööstust, mida üldjuhul piiritletakse kasutatava tooraine järgi. Siiski ei liigitu siia kõik üksused, kes kasutavad toodete valmistamisel kummi ja plasti⁴⁵.

Kummi- ja plasttoodete tootmine tegevusala on kogu perioodi 2020–2023 jooksul püsinud suhteliselt stabiilne. 2022. aastal kasvasid teistest näitajatest oluliselt kiiremini töötajate arv ja müügitulu, kuid 2023. aastal tasakaalustusid need üldise trendiga (Tabel 58). Kuigi keskmine palk on aastatel 2020–2023 kasvanud, siis on samal perioodil püsinud tootlikkus töötaja kohta stabiilne. Võrreldes teiste Töötleva tööstuse sektori tegevusaladega torkab Kummi- ja plasttoodete tootmise puhul silma suhteliselt madal ärikasumi ja müügitulu suhe (1,9%). See on üks olulisemaid suhtarvuseid ja näitab ettevõtete tegevuse tasuvust. Eestis tervikuna on antud tegevusala suhtarv 7,5%⁴⁶, mis näitab, et mingil põhjusel on Läänemaa antud tegevusala ettevõtete tegevused oluliselt vähem tasuvamad.

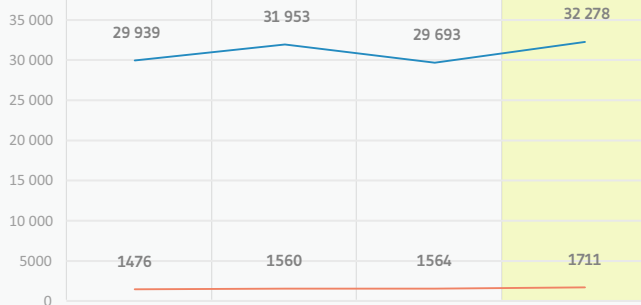
Üle 80% tegevusala müügitulust läheb välis- turgudele (34,3 miljonit eurot), mis teeb Kummi- ja plasttoodete tootmisest Lääne maakonna kõige olulisema eksportööri. Tegevusala peamised sihtturud on Soome, Rootsi ja muud Euroopa Liidu riigid.

Tegevusala suurimad ettevõtted on kajastatud Tabelis 59. Nendest suurim ja tervikuna üks maakonna suurimaid ettevõtteid (Plastone OÜ) on registreeritud Harjumaal, kuid kuna ettevõtte põhitegevuskoht on Haapsalus, siis on antud analüüsis määratletud ettevõtte Läänemaal asu- vaks.

Üle 80% tegevusala müügitulust läheb välis- turgudele (34,3 miljonit eurot), mis teeb Kummi- ja plast- toodete tootmisest Lääne maa- konna kõige olulisema eksportööri.

Tabel 58.
Kummi- ja plasttoodete
tegevusala näitajad Läänemaal.
Allikas: Äriregistri andmete
töötlus

KUMMI- JA PLASTTOOTED					
	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Ettevõtete arv	8	8	8	8	0%
Töötajate arv	337	384	419	392	-6,4%
Müügitulu, €	33 136 911	41 276 388	47 564 909	41 669 779	-12,4%
Ärikasum, €	1 086 848	1 701 214	763 153	781 385	2,4%
Keskmine brutopalk, €	1476	1560	1564	1711	9,4%
Lisandväärtus töötaja kohta, €	29 939	31 953	29 693	32 278	8,7%

⁴⁵Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused
⁴⁶2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Tabel 59.

Kummi- ja plasttoodete tegevusala suurimad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED				
Ettevõtte	Käive	Eksport	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Plastone OÜ	22 974 403	16 104 219	155	29 083
Cipax Eesti AS	13 224 767	13 224 767	91	44 378
Navix OÜ	4 688 064	4 688 000	137	28 293

Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine

See sektor hõlmab puittoodete, nagu saematerjal, vineer, spoon, puitkonteinerid, põrandamaterjalid, puitsõrestikud ja kokkupandavad puitehitised, tootmist. Tootmisprotsessi osaks on palkide lõikamine propsideks või saematerjaliks, puidu tükeldamine ja saagimine, vormide lõikamine, plaatideks jagamine, samuti treimistööd ja muud töötlemised. Samuti hõlmab see puidu hõõveldamist, lihvimist ning lõppkokkuvõttes valmistooteks kokkupanekut.⁴⁷

Puidutöötlemine ning puit- ja korktoodete tootmine on väga stabiilsete majandusnäitajatega tegevusala Lääne maakonnas (Tabel 60). Alates 2021. aastast on tegevusala ärikasum olnud languses ning antud trend on üle-eestiline (2023. aastal -48%)⁴⁸. Eestis tervikuna on tegemist konkurentsilt kõige suurema müügituluga Töötleva tööstuse tegevusalaga, kuigi 2023. aastal olid enamus tegevusala majandusnäitajatest langustrendis⁴⁹. Tegevusala kasumlikkus sai tagasilöögi toormehindade tõusu tõttu, mille peamiseks põhjuseks on Ukraina sõjaga seotud puidu impordikeelud ning energiahindade kasv. Lisaks avaldasid sellele tugevat mõju ka lõpptarbijate ettevaatlikkus ja vähenenud võimekus teha kõrge inflatsiooni tingimustes suuremaid kulutusi.

Tegevusala kasumlikkus sai tagasilöögi toormehindade tõusu tõttu, mille peamiseks põhjuseks on Ukraina sõjaga seotud puidu impordikeelud ning energiahindade kasv.

Puidutöötlemine on Lääne maakonnas väga oluline eksportija – 2023. aastal eksporditi 17,8 miljoni euro väärtuses tooteid, mis on 2022. aastaga võrreldes 15,7% kasv. Tegevusala peamised ekspordi sihturud on Soome ja Saksamaa.

Puidutöötlemise tegevusala suurimad ettevõtted (Tabel 61) tegelevad uste ja akende, saematerjali ja puitmajade tootmisega.

⁴⁷Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

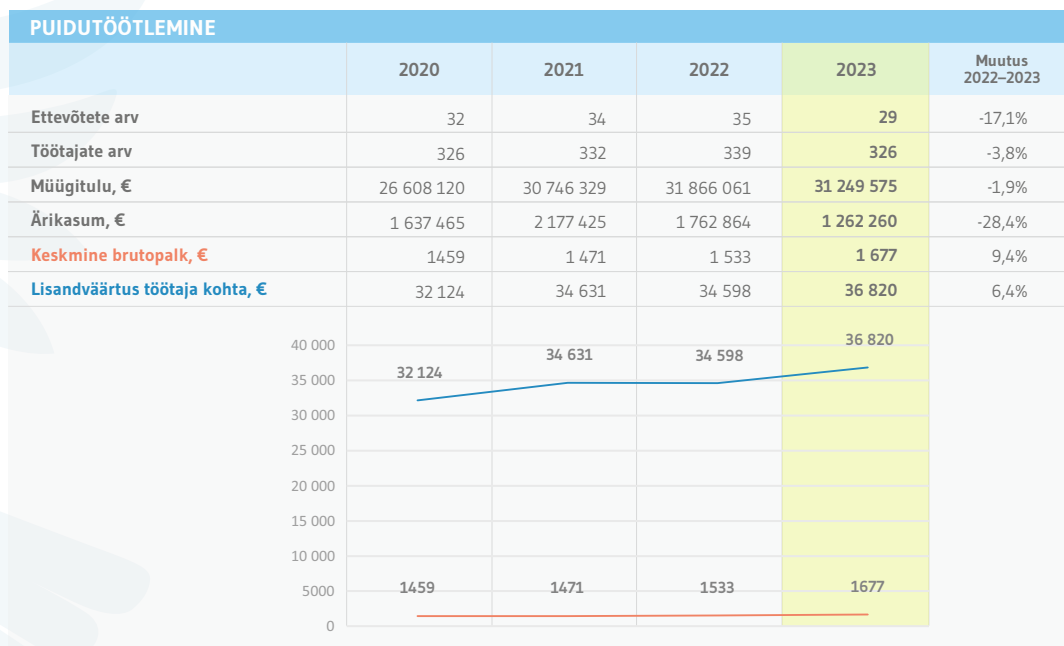
⁴⁸2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

⁴⁹2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Tabel 60.

Puidutöötlemine tegevusala
näitajad Läänemaal. Allikas:
Äriregistri andmete töötlus

Tabel 61.

Puidutöötlemine tegevusala
suurimad ettevõtted Läänemaal
2023. Allikas: Äriregistri andmete
töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED				
Ettevõtte	Käive	Eksport	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
Haapsalu Uksetehase Aktsiaselts	14 681 715	6 531 392	170	41 880
Tene Kaubandus OÜ	7 751 725	6 711 254	69	31 344
Aktsiaselts Nordic Lumber	4 154 635	1 262 499	27	23 008
Aikkon Est OÜ	3 241 241	2 939 117	20	74 608

Toiduainete tootmine

Toiduainete tootmine hõlmab põllumajanduslike, metsanduslike ja kalapüügisaaduste töötlemist inim- ja loomatoiduks ning erinevate vahetoodete valmistamist. Tootmisprotsessi käigus võivad tekkida ka kõrvaltooted, millel on suurem või väiksem väärtus (näiteks loomahad tapamajadest ja õlikookide jäägid õlitootmisest). Toiduainete tootmine jaguneb mitmeks kategooriaks: liha, kala, puu- ja köögiviljad, rasvad ja õlid, piimatooted, jahu ja tangained, pagari- ja kondiitritooted, samuti muud toiduained ja loomasöödad. Tootmine võib olla suunatud nii enda tarbimisele kui ka kolmandatele osapooltele, näiteks lepingu alusel tapamajade tegevus. Mõned omatoodangu müüjad, nagu pagarid, kondiitritootjad ja lihatootjad, kuuluvad tootmise alla, kuigi nende poed tegelevad jaemüügiga. Kui töötlemine on minimaalne ja ei hõlma uue toote loomist, liigitatakse ettevõtte hulgi- ja jaekaubanduse valdkonda.⁵⁰

⁵⁰Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

2023. aastal oli Toiduainete tootmine kõige kiiremini kasvav Töötleva tööstuse tegevusala Läänemaal (Tabel 62). Tegevusala müügitulu küündis 2023. aastal üle 65 miljoni euro ning stabiilse palgatõusu tingimustes suutsid tegevusala ettevõtted väga jõuliselt äriksuunit kasvatada (27,1%). Ülejäänud Eestis olid tegevusala ettevõtted samaväärselt edukad ning suutsid näiteks lisandväärtust töötaja kohta kasvatada 19,6%⁵¹. Toiduainete tootmise lisandväärtus on üks kõrgemaid ka Läänemaa Töötlevas tööstuses.

2021. aastal kasvas tegevusala eksporditulu hüppeliselt ning seejärel on see stabiliseerunud – 2023. aastal eksporditi kaupasid 8,1 miljoni euro eest.

Tegevusala ettevõtted (Tabel 63) on alati olnud pigem siseturule orienteeritud. 2021. aastal kasvas tegevusala eksporditulu hüppeliselt ning seejärel on see stabiliseerunud – 2023. aastal eksporditi kaupasid 8,1 miljoni euro eest.

Tabel 62.
Toiduainete tootmine tegevusala näitajad Läänemaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

TOIDUAINETE TOOTMINE					
	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Ettevõtete arv	22	25	25	24	-4,0%
Töötajate arv	327	343	372	355	-4,6%
Müügitulu, €	40 898 814	45 876 215	56 786 284	65 139 931	14,7%
Ärikasum, €	3 551 440	3 177 132	4 979 174	6 330 838	27,1%
Keskmine brutopalk, €	1164	1242	1341	1430	6,6%
Lisandväärtus töötaja kohta, €	34 693	35 299	40 962	46 599	13,8%

Tabel 63.
Toiduainete tootmine tegevusala suurimad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED				
Ettevõtte	Käive	Eksport	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
AS Rannarootsi Lihatööstus	25 958 117	2 209 593	168	29 565
Osaühing Morobell	15 145 363	3 629 363	91	61 405
Aksiaselts Linnamäe Lihatööstus	10 896 521	1 218 917	55	47 853
EESTI KUTSELISTE KALURITE ÜHISTU	10 156 474	0	5	522 105

⁵¹2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

Veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus

Sektor hõlmab erinevate jäätmete, sealhulgas tahkete ja vedelate tööstus- ning olmejäätmete, samuti saastunud maa-alade käitlemisega seotud tegevusi, mis hõlmavad nende kogumist, töötlemist ja kõrvaldamist. Jäätmetöötuse või heitveekäitluse protsessi tulemused kõrvaldatakse või kasutatakse teiste tootmisprotsesside sisendina. Siia alla kuulub ka vee kogumine ja töötlemine erinevate meetoditega ning selle toimetamine tarbijateni (nt kodumajapidamised ja tööstuslikud kliendid), mis tähendab veega varustamist.⁵²

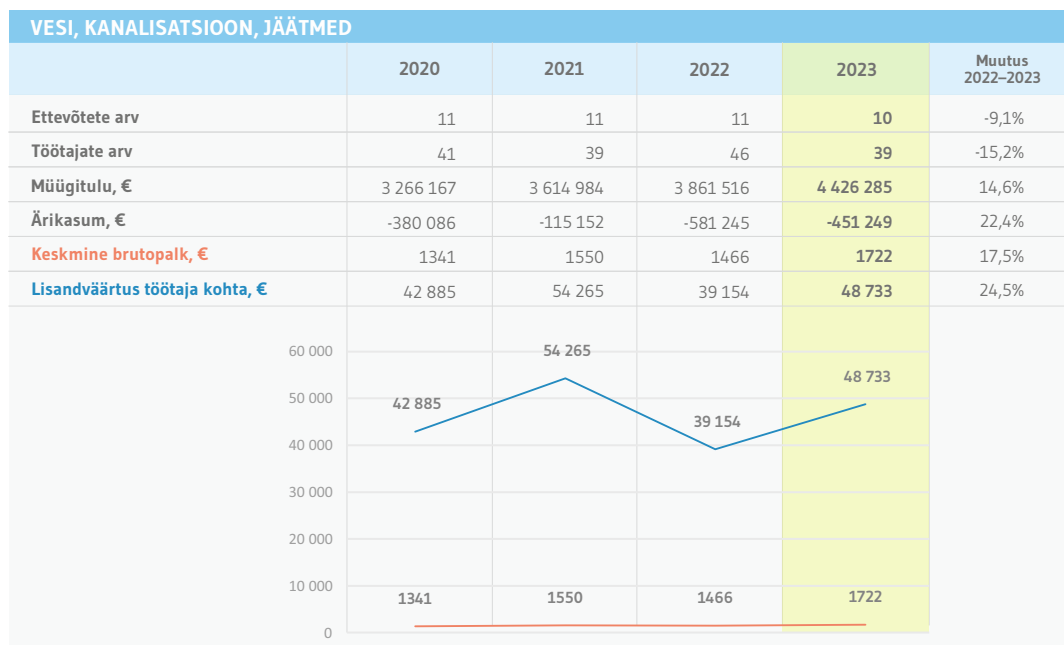
Veevarustus, kanalisatsioon, jäätmete ja saastekäitlus on Lääne maakonnas väga stabiilsete majandusnäitajatega sektor, kus ettevõtete ja töötajate arv ning müügitulu on perioodil 2020–2023 püsinud praktiliselt muutmatusena (Tabel 66). Sektori lisandväärtus töötaja kohta on märkimisväärselt üle maakonna keskmise ja seda olenemata stabiilsest ärikahjumist.

Sektori suurim ettevõte (Tabel 67) on aktsiaselts Haapsalu Veevärk, mille põhiülesandeks on osutada ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni-teenuseid.

Sektori lisandväärtus töötaja kohta on märkimisväärselt üle maakonna keskmise ja seda olenemata stabiilsest ärikahjumist.

Tabel 66.

Veevarustus jt. sektori näitajad Läänemaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

Tabel 67.

Veevarustus jt. sektori olulisemad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED			
Ettevõte	Käive	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
aktsiaselts Haapsalu Veevärk	2 045 706	19	63 643
SA-Works OÜ	835 339	4	35 605
OÜ Multilift UV	572 349	5	57 131
osaühing SERVIK	518 251	4	8 455

⁵²Registrite ja Infosüsteemide Keskus, EMTAK 2008 selgitavad märkused

Veondus ja laondus

Veondus ja laondus hõlmab reisijate või kauba regulaarset (liinivedu) ja juhuvedu, kasutades raudteed, maanteed, vesiteed või õhuteed. Samuti kuuluvad siia torutransport ja veondusega seotud terminali- ja parkimisteenused, kaubalasti ja veoste käitlemine, ladustamine ning hoiustamine. Lisaks liigitakse sellesse valdkonda ka transpordivahendite rentimine koos juhiga ning posti- ja kulleriteenused.⁵³

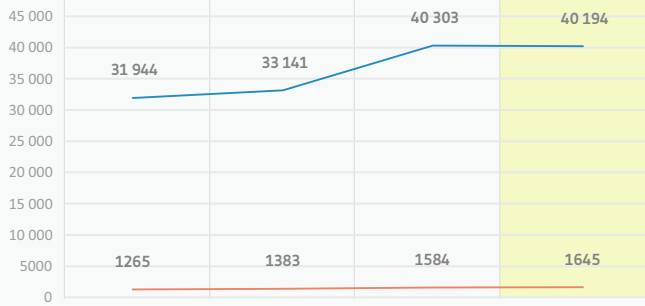
Aastatel 2022–2023 langesid oluliselt sektori Veondus ja laondus müügitulu ja ärikasum (Tabel 68), ülejäänud majandusnäitajad on püsinud stabiilsed. Analoogete trende oli võimalik täheldada ka mujal Eestis, kui sektori müügitulu langes kokku -10,9% ja ärikasum -11,5%⁵⁴. Sektori keskmine palk Läänemaal on järjepidevalt kasvanud ja moodustas 116,3% maakonna keskmisest. Vastav näitaja sektori kohta Eestis tervikuna oli 90,6%⁵⁵.

Aastatel 2022–2023 langesid oluliselt sektori Veondus ja laondus müügitulu ja ärikasum (Tabel 68), ülejäänud majandusnäitajad on püsinud stabiilsed

Sektori suurimad ettevõtted on kajastatud Tabelis 69.

Tabel 68.
Veondus ja laondus sektori näitajad Läänemaal. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

VEONDUS JA LAONDUS					
	2020	2021	2022	2023	Muutus 2022–2023
Ettevõtete arv	97	101	106	92	-13,2%
Töötajate arv	336	328	336	315	-6,3%
Müügitulu, €	28 370 006	31 105 408	39 661 467	33 208 093	-16,3%
Ärikasum, €	1 887 839	1 521 638	2 687 324	1 803 082	-32,9%
Keskmine brutopalk, €	1265	1383	1584	1645	3,9%
Lisandväärtus töötaja kohta, €	31 944	33 141	40 303	40 194	-0,3%

Tabel 69.
Veondus ja laondus sektori olulisemad ettevõtted Läänemaal 2023. Allikas: Äriregistri andmete töötlus

SUURIMAD ETTEVÕTTED				
Ettevõtte	Käive	Eksport	Töötajaid	Lisandväärtus töötaja kohta
AS Est-Trans Kaubaveod	12 986 973	1 093 229	133	51 200
AS Mullo Transport	8 367 619	8 337 938	61	39 581
Bulltrans OÜ	2 533 306	2 352 637	24	31 516
Osühing Ostentrans	1 381 192	0	4	61 622

⁵³Registrite ja Infosüsteemide Keskus,

EMTAK 2008 selgitavad märkused

⁵⁴2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

⁵⁵2023. aasta majandusülevaade (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium)

